

Fotokluby Orlickoústecka v 80. a 90. letech 20. století

Radek Lepka I Teoretická bakalářská práce

Slezská univerzita v Opavě | Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě | Institut tvůrčí fotografie | Opava 2018

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie

Fotokluby Orlickoústecka v 80. a 90. letech 20. století

Photoclubs in the Orlickoustecko region in 80s and 90s of the 20th Century

Teoretická bakalářská práce
Radek Lepka
Obor: Tvůrčí fotografie

Vedoucí bakalářské práce: doc. Mgr. Josef Moucha
Oponent: MgA. Mgr. Ondřej Durczak

Opava 2018

Abstrakt:

Tato bakalářská práce se zabývá zmapováním činnosti fotoamatérských spolků v období posledních dvou desetiletí dvacátého století na území bývalého okresu Ústí nad Orlicí na pozadí odlišných společenských poměrů osmdesátých a devadesátých let.

Klíčová slova:

fotokroužek, fotoklub, fotoamatér, fotograf, fotosoutěž, zájmově umělecká činnost, regionální kultura, Orlickoústecko, výstava

Abstract:

This bachelor thesis deals with the mapping of the activities of photo-amateur societies during the last two decades of the twentieth century on the territory of the former district of Ústí nad Orlicí on the background of different social conditions of the 1980s and 1990s.

Keywords:

photo club, an interest photographer, photographer, photo competition, interest culture, regional culture, Orlickoústecko, exhibition

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Akademický rok: **2017/2018**

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení:	**Radek LEPKA**
Osobní číslo:	**F140419**
Studijní program:	**B8204 Filmové, televizní a fotografické umění a nová média**
Studijní obor:	**Tvůrčí fotografie**
Název tématu:	**Fotokluby Orlickoústecka v 80. a 90. letech 20. století**
Téma anglicky:	**Photoclubs in the Orlickoústecko region in 80s and 90s of the 20th century**
Zadávající ústav:	**Institut tvůrčí fotografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem bakalářské práce je zmapování činnosti fotoamatérských spolků v období posleních dvou desetiletí dvacátého století na území bývalého okresu Ústí nad Orlicí.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Kroniky fotoklubů, pozvánky k výstavám, propozice a výsledkové listiny soutěží, osobní zápisky z archívů fotografů, regionální tiskoviny, zápisy z poradních sborů OKS.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Mgr. Josef MOUCHA**
Institut tvůrčí fotografie

Datum zadání bakalářské práce: **20. června 2018**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. června 2018**

prof. PhDr. Vladimír BIRGUS
vedoucí ústavu

V Opavě 20. června 2018

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem práci vykonal samostatně a použil pouze citované zdroje, které uvádím v bibliografických odkazech.

Souhlas se zveřejněním:

Souhlasím, aby tato práce byla zařazena do Univerzitní knihovny Slezské univerzity v Opavě, do knihovny Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a zveřejněna na internetových stránkách Institutu tvůrčí fotografie.

Poděkování:

Děkuji doc. Mgr. Josefu Mouchovi za vedení práce, pracovníkům Městských muzeí v Lanškrouně a v Králíkách, pracovníkům oblastního muzea ve Vysokém Mýtě a dále všem mnou osloveným fotoamatérům a pamětníkům, kteří mi poskytli informace, dokumenty a fotografie ze svých soukromých archívů.

V Lanškrouně 20. června 2018
Radek Lepka
© 2018 Radek Lepka | ITF FPF Slezské univerzity v Opavě

Obsah

Úvod 7

1 Kořeny fotoamatérského hnutí
1.1 Historie fotografických spolků 11

2 Osmdesátá léta dvacátého století
2.1 Společenské prostředí 17
2.2 Technika, fotomateriály, služby 19
2.3 Zřizovatelé zájmově umělecké činnosti 21
2.4 Fotokroužky 23
2.5 Vzdělávání fotoamatérů 25
2.6 Soutěže a výstavy 31

3 Devadesátá léta dvacátého století
3.1 Proměny ve společnosti 39
3.2 Nová technika, fotomateriály, služby 41
3.3 Iniciátoři fotoamatérského života 43

4 Významné fotokluby a osobnosti

4.1 Brandýs nad Orlicí 51
4.1.1 Jaroslav Sála 55
4.2 Choceň 59
4.2.1 Václav Klíma 61
4.2.2 Jiří Kočí 63
4.2.3 Karel Šiller 67
4.2.4 Alexander Štorek 71
4.3 Králíky 75
4.3.1 Alexander Pelikán 79
4.4 Lanškroun 81
4.4.1 Josef Antoš 89
4.4.2 Vladimír Skalický 93
4.4.3 Ludvík Zrůstek 99
4.5 Litomyšl 03
4.5.1 Jaroslava Hánělová 107
4.6 Ústí nad Orlicí 111
4.6.1 Miloš Paukert 113
4.7 Vysoké Mýto 117
4.7.1 Zdeněk Mauer 119
4.7.2 Vlastimil Švadlena 123

Závěr 129

Použitá literatura a osobní rozhovory 130
Internetové odkazy a ostatní zdroje 131
Jmenný rejstřík 132

Úvod

Osmdesátá léta dvacátého století. Doba konce komunistické éry v bývalém Československu. Doba, kdy neexistoval internet, facebook, instagram ani jiné virtuální galerie fotografií. Amatérští fotografové v regionech byli vděčni za každou dobrou výstavu, každé společné setkání, kde si mohli navzájem ukázat své fotografie. Fotografie téměř výlučně černobílé, zhotovené vlastníma rukama pod zvětšovákem v temné komoře. Doba skutečného osobního setkávání. Doba, kdy jsem začal fotografovat i já.

Devadesátá léta dvacátého století. Doba náhlé svobody, nových možností. Mnozí v té překotné době změn odložili své fotoaparáty do šuplíku. Začali podnikat, vstoupili do politiky, začali se věnovat jiným, dříve nedostupným aktivitám. Někteří zůstali, jiní se k fotografování vrátili. Museli. A já se vrátil také.

Proto považuji za důležité zachytit poměry a atmosféru těchto dvaceti let v regionu, kde jsem vyrůstal a učil se fotografovat. Od těch starších, zkušenějších. Od těch, kteří byli ochotni předávat své zkušenosti mnohdy bez nároku na jakoukoliv odměnu. Zaznamenat život ve fotoklubech té doby. Vzpomenout na některá jména fotoamatérů, kteří svými fotografiemi vyčnívali nad ostatní, ale přesto s nimi společně tvořili družnou partu lidí. A také proto, že někteří z nich již, bohužel, nejsou mezi námi.

A právě proto taky bylo často těžké některé informace a staré fotografie získat. Starší generace ještě žijících pamětníků mnohdy zapomíná, jiní přišli o své negativy a fotografie po ničivých záplavách v roce 1997, další po překotném stěhování či za pomoci svých potomků dělajících generální úklid.

Ve své práci jsem se rozhodl v první kapitole krátce představit také hlubší historii fotoamatérského hnutí v regionu, který díky své poloze v bývalých sudetech má svá specifika. Krátce je popsáno i období od padesátých do sedmdesátých let, kdy se formovala nová uskupení fotoamatérů, jejich organizace a vzdělávání. Tyto podmínky měly přímý vliv na úroveň a kvalitu fotoamatérské tvorby v následujících letech.

Druhá kapitola popisuje dobu osmdesátých let v návaznosti na společensko-politické, technické a materiální podmínky fotoamatérské tvorby včetně organizovaného vzdělávání fotoamatérů, které probíhalo v té době na vysoké úrovni.

Třetí kapitola zachycuje devadesátá léta. Období uvolnění atmosféry ve společnosti a nových technických možností. Ale také období nutnosti převzetí iniciativy společného klubového setkávání a organizování spolkového života do vlastních rukou.

Ve čtvrté kapitole mé práce popisuji aktivnější fotokluby konce dvacátého století, které spadaly do zeměpisné oblasti okresu Ústí nad Orlicí, a v nich pracující význačnější fotografy. Zejména ty, kteří vyčnívali svojí tvorbou nad ostatní, nebo se podíleli výraznějším způsobem na vedení klubů a organizování společných fotografických akcí.

Dále zmíněné fotografické spolky a osobnosti spadají ve velké většině do oblasti bývalého okresu Ústí nad Orlicí. Výjimkou je však fotoklub v Litomyšli, který je zde zahrnut díky blízkosti Vysokého Mýta a Chocně. Tato geografická blízkost způsobovala v minulosti mnohdy nejen vzájemnou migraci jednotlivých členů těchto klubů, ale také jejich bližší spolupráci. Proto je také jejich historie úzce propojená.

1

Kořeny fotoamatérského hnutí

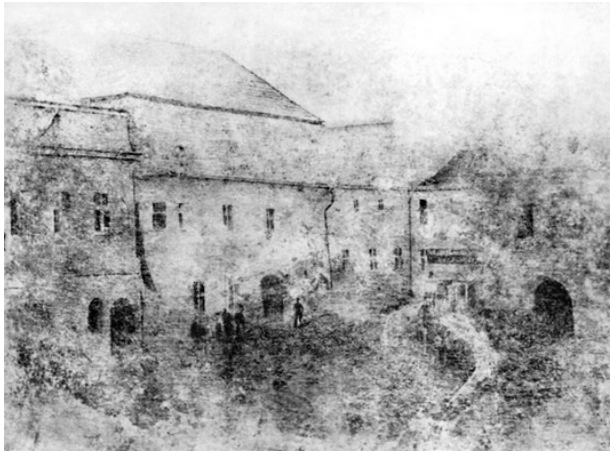

1.1 Historie fotografických spolků

Historie fotografování v regionu

Území bývalého okresu Ústí nad Orlicí se nachází v podhůří Orlicích hor na samém východním okraji Pardubického kraje. Jeho jihozápadní část zasahuje částečně také na okraj Českomoravské vysočiny. Tato poloha s členitou malebnou krajinou již po dlouhá léta inspiruje mnohé fotografy, kteří se zabývají krajinářskou fotografií, k jejich tvorbě.

Ale je to také krajina, do které místy zahrnuje oblast bývalého československého pohraničí, tak zvaných Sudet. Území, které bylo až do roku 1945 osídleno silnou německou menšinou. Na místech, která byla osídlena českým obyvatelstvem můžeme mnohdy sledovat činnost fotoamatérských spolků již v období první republiky. Například kořeny fotoklubu v Litomyšli sahají až do roku 1921, kdy měl dle archivních záznamů 19 členů.[1] Na územích, která byla osídlena německým obyvatelstvem, však mnohdy záznamy o činnosti těchto klubů chybí. Takovým příkladem může být například Lanškroun, kde bylo v období před druhou světovou

Fotografie: Flor Stašek, pošta v Litomyšli, dagerrotypie 1840 - jedna z nejstarších dochovaných fotografií v Čechách.

[1] *http://fotoklublitomysl.sweb.cz/uvod.htm*

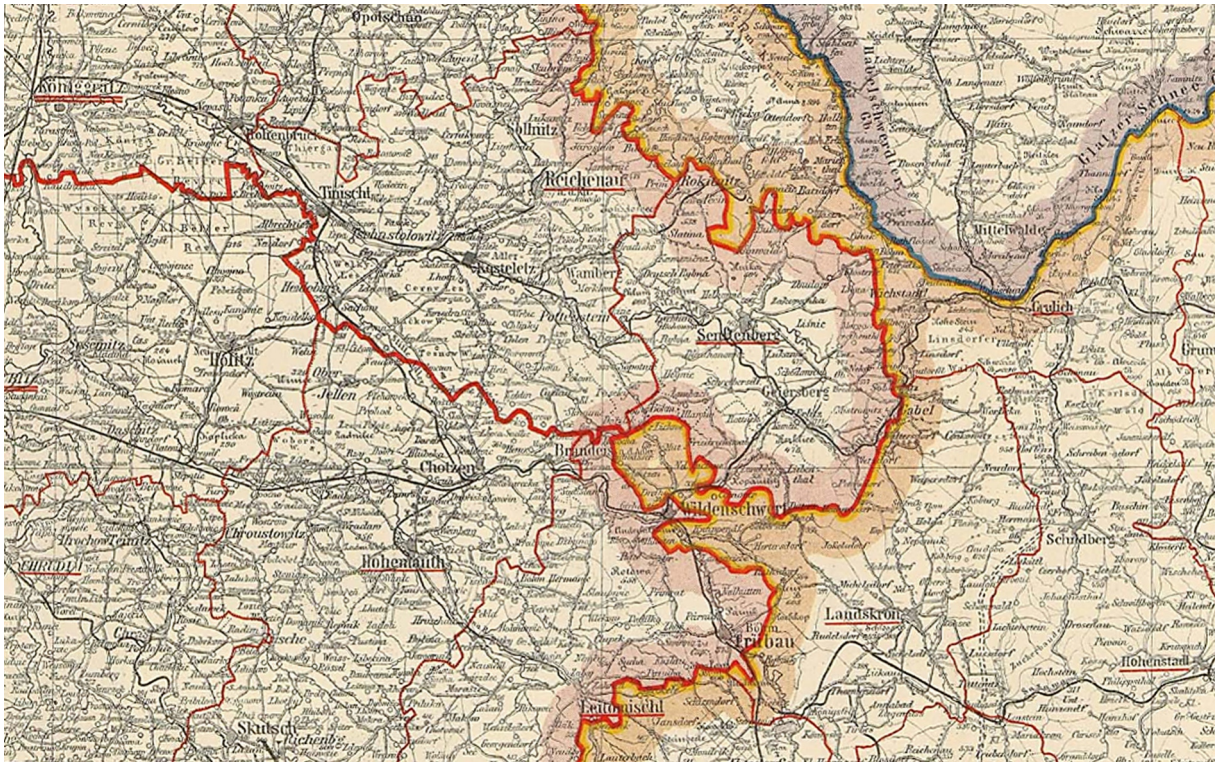

Mapa rozdělení území z roku 1938. V pravé části jsou města Lanškroun a Králíky zahrnuta do oblasti pohraničí s převahou německého obyvatelstva, zatímco v levé části mapy jsou území s převážně českým obyvatelstvem.

Celostátní výstava ke 40. výročí založení KSČ instalovaná v Lanškrouně. Neznámý autor, snímek z archivu Městského muzea v Lanškrouně, datován 14. května 1961.

válkou evidováno přes sto různých zájmových spolků, jež sdružovaly místní obyvatelstvo, které bylo z více než 80 % německé národnosti. O spolkovém životě fotoamatérů však v archivech městského muzea v Lanškrouně nejsou žádné zmínky. Avšak fotoamatérské hnutí zde bezesporu existovalo také. Svědčí o tom velké množství fotografií ve sbírkách Městského muzea a také v soukromé sbírce Karla Uhlíře, kde se nalézají nejen fotografie živnostenských fotografů působících na území města, ale také velké množství fotografií od „bezejmenných" autorů z řad amatérů. V těchto oblastech, které do roku 1945 spadaly do území Sudet, nastal po následném poválečném odsunu německého obyvatelstva výrazný předěl ve spolkovém životě. Lidé přicházeli z různých míst českého území. Nově příchozí české obyvatelstvo nebylo spojené tradicí společného žití se svými sousedy. Nejprve si museli najít své nové přátele a také své místo ve společnosti druhých.

Další ránou pro spolkový život byl komunistický puč v roce 1948, po kterém došlo k potlačování spolkového života i v místech, kde doposud dobře fungovaly sokolovny, městské a lidové domy. Ty byly převáděny do vlastnictví státu. Brzy však ale vládní garnitura pochopila, že i tuto oblast veřejného života je potřeba mít pod kontrolou. A tak novodobá historie fotoamatérského hnutí začíná v tomto regionu v první polovině padesátých let dvacátého století. V té době probíhalo stále ještě dosídlování pohraničí novým, českým obyvatelstvem. Velmi často se jednalo o mladé lidi, mnohdy o čerstvé absolventy vysokých škol, pro posílení rozvoje nového průmyslu v této oblasti. Například na Lanškrounsku to byl rostoucí elektrotechnický podnik TESLA, vzniklý na základech bývalé německé továrny Siemens a Halske, která zde působila za druhé světové války. [2] V Ústí nad Orlicí to byl textilní průmysl, ve Vysokém Mýtě zas po válce nově zřízený podnik Karosa pro výrobu autobusů, vzniklý ze znárodněné karosářské fabriky Josefa Sodomky.

A právě tyto podniky, přesněji řečeno jejich závodní kluby, měly ve své náplni práce zakotvenou podporu zájmově umělecké činnosti, mezi kterou patřilo i fotoamatérské hnutí.
Tito zřizovatelé mnohdy poskytovali pro nově vznikající fotokroužky nejen klubovny či jiné prostory, vhodné pro setkávání těchto spolků, ale také vybavené fotokomory pro kompletní zpracování černobílého procesu negativ-pozitiv. Ve výjimečných případech to byly jednoduché fotografické ateliery nejen pro vlastní potřebu členů, ale také pro jejich další fotografické vzdělávání. Za tyto služby však museli fotoamatéři mnohdy plnit úkoly jim dané, formou nejen dokumentování oslav prvních májů a jiných společensko-politických akcí, ale také například spolupořádáním výstav s politicko-výchovným podtextem.

V polovině šedesátých let nastala jistá dílčí liberalizace poměrů ve společnosti. Ta se projevila záhy také v některých fotokroužcích novými iniciativami. Například v průběhu první poloviny šedesátých let, kdy činnost lanškrounského fotokroužku postupně stále více upadala, z iniciativy mladších autorů, kteří cítili potřebu společného setkávání, vzniklo nové nezávislé uskupení fotografů. Ti zprvu nebyli organizováni direktivně shora, ale jejich společná setkání začínala spontánně na základě jejich osobní iniciativy. Až později přešli pod záštitu Sdruženého klubu pracujících. Tehdejší předseda tohoto uskupení Erich Rauer se také v té době zúčastnil osmého setkání fotoamatérů v Luhačovicích na konci března 1968, ze kterého vzešlo usnesení o založení Svazu českých fotografů. Ten vznikl na ustavujícím sjezdu v Přerově o rok později. [3]

---

[2] *Jiří Kohout, Tesla Lanškroun 1945-1989, strana 13, ISBN 978-80-254-0835-3.*

[3] *Osobní rozhovor s Erichem Rauerem, duben 2018.*

O uvolněnější atmosféře druhé poloviny šedesátých let svědčí i v té době vydávané větší množství fotografií ženských aktů státními nakladatelstvími Pressfoto a Orbis. Konec tohoto období představuje srpen 1968, respektive měsíce a léta následující. Postupný normalizační proces začal utužovat režim ve všech jeho oblastech, zájmově uměleckou činnost nevyjímaje. Mnozí lidé museli opustit své funkce na závodech, ale ani oblast kultury nebyla žádnou výjimkou. A tak i vedoucí fotokroužku v Lanškrouně Erich Rauer byl dopisem Závodního výboru ROH podniku Tesla Lanškroun odvolán z funkce předsedy fotokroužku. Režim si v následujících deseti letech bedlivě hlídal, aby zájmově umělecká činnost byla tak říkajíc v souladu marxisticko-leninské vědy. Kultura byla stylizována do role podpůrného prostředku politických cílů vládní moci. Potažmo osvěžovny pracujících, nabírajících sílu do výroby. Podstatu zájmově-umělecké činnosti deklarovalo ministerstvo kultury takto: [4]

„*Zájmová umělecká činnost je pozitivní kvalitou v životě společnosti, je součástí její socialistické výstavby. Je významným typem kulturní aktivity, součástí národní kultury, formou demokratizace kulturního procesu, nástrojem ideové i estetické výchovy a kultivace člověka, žádoucí formou využívání volného času. Proto zasluhuje všestranné společenské podpory. Socialistická společnost má zájem na tom, aby se co nejvíce lidí, zejména mladých, podílelo v různých formách na této činnosti.*“ [5]

Po třetím sjezdu Svazu českých fotografů, který se konal v roce 1973 pod heslem „Angažovanou fotografií chceme pomáhat při plnění závěrů XIV. Sjezdu KSČ“, můžeme i v tomto regionu sledovat snahu zavděčit se určitým způsobem režimu formou pořádání „angažovaných“ výstav a soutěží. V té době to ale byl mnohdy jediný způsob, jak získat podporu pro pořádání fotografických akcí, seminářů, výstav a soutěží.

---

[4] *Bulletin Moravské galerie v Brně č. 74/2016: Jiří Pátek: ZUČ: Fotografie jako prostředek kultivace i rozkladu morálky socialistické společnosti.*

[5] *Dokument Prozatímní zásady péče o zájmovou uměleckou činnost, vydalo Ministerstvo kultury ČSR, v závěru roku 1970. Citováno podle: Miluše Helebrantová, K rozvoji zájmové umělecké činnosti, Čsf.*

2

Osmdesátá léta dvacátého století

2.1 Společenské prostředí

Na počátku osmdesátých let již sice pominula doba prvních let normalizace, ale stále se jednalo o formu tuhého totalitního režimu. A zejména na malých městech byli mnohdy lidé vyškoleni k určité formě samocenzury. A to nejen v běžném každodenním životě, ale i v oblasti zájmové umělecké činnosti. I když například ve fotografických knihách nebo časopisech Československá fotografie se čtenář mohl setkávat s fotografiemi ženských aktů, tak uspořádat takovou výstavu na malém městě pod záštitou fotokroužku a SKP bylo mnohdy trnem v oku místních funkcionářů vševládnoucí strany. Nadále se i mnohé kulturní akce musely schovávat pod takovými hesly jako například „*Na počest sjezdu KSČ*“ nebo „*40. mírových let budování socialismu*“.

Postupné uvolňování atmosféry ve společnosti nastalo až po nástupu Michaila Gorbačova do funkce předsedy KSSS v Sovětském svazu v roce 1985 a následném procesu „perestrojky“ a „glasnosti“. Ta se pomalými kroky začala projevovat v bývalém Československu.

Fotografie: Obálka katalogu Fotoklubu SKP Karosa Vysoké Mýto z roku 1985 k výročí osmdesáti let amatérské fotografie ve Vysokém Mýtě musela připomenout také 40 mírových let s nezbytnou rudou hvězdou.

Mezi mnohými fotoamatéry vzbudil ohlas film Dobré světlo režiséra Karla Kachyni z roku 1986. Myslím, že Kachyňa ve svém filmu dobře charakterizoval společenskou náladu na malých městech a pohled na fotografii, která se takříkajíc vymykala tehdejším normám socialistického způsobu života.

Je nutné si uvědomit, že nebyla možná žádná soukromá aktivita ohledně výstavní činnosti. Veškeré výstavy a veřejné akce musely být dle stanov daného fotokroužku či fotoklubu předem naplánovány a schváleny jeho zřizovatelem. [6] Ve společnosti s centrálním plánováním se zkrátka přílišná osobní iniciativa netolerovala. Veškerá činnost se musela plánovat i v oblasti zájmové umělecké činnosti.

Vždy ale záleželo na konkrétních lidech, kteří seděli na odpovědných vedoucích místech. Fotoamatéři okresu Ústí nad Orlicí měli v tomto směru dobré podmínky ze strany okresního kulturního střediska, kde Eva Kovářová, jako odpovědný metodik této organizace měla pro činnost ve fotokroužcích velké pochopení a dokázala vždy vyjít vstříc přáním a potřebám fotografů v klubech.

Stejně tak panovaly dobré podmínky například ve Sdruženém klubu pracujících v Lanškrouně pod tehdejším vedením Pavla Šilara. Ve druhé polovině osmdesátých let, mělo vedení fotokroužku v podstatě každým rokem víceméně volnou ruku při tvorbě plánu své činnosti.

---

[6] *Plány činností fotokroužku v Lanškrouně z konce osmdesátých let, osobní archiv Vladimíra Skalického.*

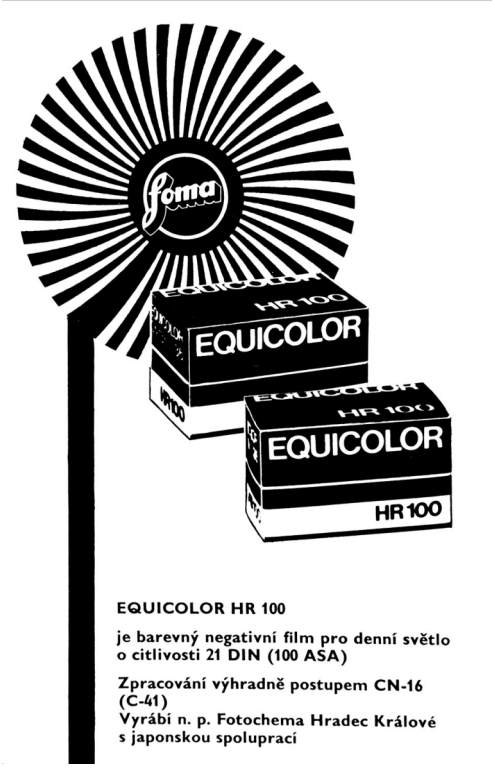

2.2 Technika, fotomateriály, služby

V plánovaném hospodářství reálného socialismu osmdesátých let se museli občané Československa potýkat s nedostatkem různých druhů zboží a služeb. To se týkalo samozřejmě také oblasti fotografického vybavení. Na pultech prodejen Foto-Kino, které spadaly v krajích pod prodejny podniku Drogerie nebyl výběr tohoto zboží nijak bohatý. Standardní nabídkou, kterou jsem měl sám možnost v polovině osmdesátých let vidět ve vitríně lanškrounské prodejny na tehdejším náměstí Rudé armády byly sovětské fotopřístroje Lubitěl na svitkový film, dále bakelitový fotoaparát Smena a kinofilmová zrcadlovka Zenit E. To bylo vše. Pokud si zde chtěl zákazník zakoupit východoněmeckou Prakticu, musel čekat zpravidla několik měsíců, až přijde toto zboží na prodejnu. To se na pultě, a mnohdy také spíše pod ním, dlouho neohřálo.

I výběr filmů byl omezený. Běžně zde byly dostupné černobílé filmy Fomapan F17, F21 a F27 a sovětské filmy Svema. Z barevných diapozitivů to byly filmy Fomachrom II D18 a D20. Oblíbené černobílé filmy ORWO NP22 nebo NP27 se objevovaly velice sporadicky, stejně jako diapozitivní filmy Agfachrome pro proces E6. Kdo chtěl používat oblíbené filmy ORWO,

Fotografie: Dobová reklama na barevný negativní film Equicolor v časopise Československá fotografie č. 6/1987.

musel nejlépe na zájezd do NDR, a odtud si je načerno přivézt. Až koncem osmdesátých let bylo možné zakoupit barevné negativní filmy Equicolor nebo Fomacolor pro proces C41, a také černobílé kinofilmy Fortepan s citlivostí 400 ASA z Maďarska. Objevily se také nové černobílé filmy s vysokou citlivostí, Fomapan speciál 800, který jsem i já v té době sám vyzkoušel, a Fomapan Variant s variabilní citlivosti 100 až 3200 ASA. Ten se ale pokud vím u amatérské veřejnosti neprosadil. Bylo to podle mého názoru díky v regionech málo dostupnému vyvolávacímu procesu C41 a také díky jeho vyšší maloobchodní ceně 26 Kčs. Pro srovnání například cena svitkového filmu Fomapan F17 v té době činila 6,50. Já sám jsem jeden Fomapan Variant sice zakoupil, ale na jeho použití jsem nikdy nenašel odvahu, a tak již 30 let leží nenaexponovaný v mém fotografickém šuplíku.

Kdo si chtěl koupit fotoaparát některé světové značky, musel buď čekat na mimořádné, například vánoční dodávky, nebo se vydat do bazaru. Ale ceny i třeba více jak dvacet let starých fotopřístrojů Nikon nebo Canon dosahovaly cen rovnajících se dvou průměrných měsíčních platů. Například Vladimír Skalický vzpomíná, kdy si mohl v mimořádném zboží díky pochopení své manželky zakoupit nový kinofilmový fotoaparát Pentax se zoom objektivem 35-70. Fotoaparát získal prioritu před původně zamýšlenou ledničkou za téměř 10 000 Kčs, což přibližně představovalo jeho celé čtyři měsíční platy. Ale byla to jedna z mála možností, jak si pořídit v té době moderní fotografický přístroj z Japonska. Fotografická technika v bývalém sovětském bloku měla jen pomalou inovaci. Stejný typ fotoaparátu se mnohdy prodával celá léta.

Dostupnost fotografických služeb nebyla také na vysoké úrovni. Monopolním zpracovatelem barevných fotografií byly Ústřední laboratoře Fotografia Praha. V roce 1981 činil termín zhotovení barevných fotografií 5 týdnů. Fotoamatéři používali téměř výlučně černobílý proces, který mohli zvládnout buď ve společné klubové fotokomoře, nebo ve vlastních prostorách. Často se jednalo o domácí fotokomory v koupelnách. Ty byly většinou vybaveny zvětšovacími přístroji Meopta, a pro výrobu vlastních fotografií byly používány většinou černobílé fotopapíry na barytové podložce Fomabrom ve spojení s univerzální vývojkou a kyselým práškovým ustalovačem, vše od domácího výrobce Fotochema n.p. Hradec Králové.

Od roku 1981 vyráběla Fotochema také barevné nemaskované fotopapíry pod označením PM30, na které byla používána podložka z NDR. Vlastní polévání emulzí pak probíhalo ve Fotochemě. Jednalo se sice o špičkový papír v rámci RVHP, avšak ve srovnání s ostatním světem nebyl konkurenceschopný. Proto byl až ze 70 % vyvážen do Sovětského svazu. [7] Avšak díky náročnosti zpracování celého barevného procesu bylo jen několik málo fotoamatérů v regionu, kteří se barevnou fotografií v domácích podmínkách zabývali.

Samostatnou kapitolou ale bylo také kutilství, které v období reálného socialismu, kdy se řada věcí jen těžko dala koupit, stalo fenoménem doby. Dokladem toho jsou například různé návody na fotografické blesky, časovače a automaty do fotokomory, které vycházely v časopisech „Amatérské rádio", [8] „Udělej (urob) si sám" nebo „Československá fotografie". Obdobné návody lze také najít v poznámkových sešitech mnoha fotoamatérů.

---

[7] *http://www.ceskatelevize.cz/porady/10176269182-retro/211411000360037/*

[8] *Například Amatérské rádio 11/1982, strana 415, Amatérské rádio 1/1983, strana 14, nebo Amatérské rádio pro konstruktéry 4/1985, strana 140.*

2.3 Zřizovatelé zájmově umělecké činnosti

Přímými zřizovateli fotokroužků byly v osmdesátých letech zpravidla sdružené nebo závodní kluby pracujících výrobních závodů či osvětové besedy. Tyto organizace mnohdy zajišťovaly pro své kroužky prostory pro jejich činnost, ať už to byly klubovny či fotokomory, včetně technického vybavení pro zpracování celého černobílého procesu negativ/pozitiv. Za tyto služby byli členové fotokroužků obvykle povinni zajišťovat fotografickou dokumentaci akcí, pořádaných těmito podniky, ať už se jednalo o akce kulturní, sportovní či společensko-politické, jako byly například oslavy prvních májů nebo oslav různých výročí. U některých zřizovatelů ale tato „povinnost" byla více méně formální, a nebyla téměř praktikována.

Přímým orgánem, který dohlížel na náplň zájmově umělecké činnosti v těchto klubech byla okresní kulturní střediska (OKS). Okresní kulturní středisko v Ústí nad Orlicí tak zastřešovalo činnost výtvarníků, amatérských filmařů a také amatérských fotografů, kteří byli organizováni v jednotlivých fotokroužcích po celém okrese. Z jednotlivých fotokroužků byli vybíráni zástupci, kteří byli členy tak zvaných poradních sborů. Na schůzích těchto sborů docházelo ke kontaktu jednotlivých zástupců s metodikem pro daný obor. V roce 1981 na Okresní kulturní

Fotografie: Členská průkazka Miloše Paukerta, která ho opravňovala k fotografování akcí uvnitř mateřského závodu.

středisko v Ústí nad Orlicí nastoupila na pozici metodičky Eva Kovářová, která měla fotoamatérskou činnost v tomto okrese dalších 10 let na starost.

Okresní kulturní středisko organizovalo také soutěže a vzdělávací semináře pro jednotlivé fotokroužky, které spadaly pod jeho územní příslušnost. Základem styku s členskou základnou fotoamatérů bylo, jak již bylo uvedeno, pořádání tak zvaných poradních sborů. Ty se konaly dle aktuálních potřeb přibližně jedenkrát za dva měsíce. Zde se organizačně připravovaly akce, které středisko pořádalo pro fotokroužky. Každým rokem to byla fotosoutěž „O mistra okresu", ze které ti nejlepší postupovali do krajského kola, organizovaného Krajským kulturním střediskem v Hradci Králové. Další aktivitou střediska bylo pořádání každoroční soutěže „Člověk dneška" se zemědělskou tématikou v Líšnici, a také ve spolupráci s místním fotokroužkem v Brandýse nad Orlicí pořádání soutěže „Člověk a město". Každá takto pořádaná soutěž měla následně také svoji výstavu. V Líšnici byla vždy instalována v jídelně jednotného zemědělského družstva, v Brandýse nad Orlicí v prostorách tamější sokolovny. V samotném Ústí nad Orlicí se vhodný výstavní prostor pro fotografie mnohdy těžko hledal, proto byly pro fotografickou výstavu soutěže O mistra okresu využívány výstavní prostory také v jiných městech, jako byl například Zámek v Lanškrouně či kavárna Srdíčko v Jablonném nad Orlicí. Další důležitou akcí pořádanou okresním kulturním střediskem byl každoroční víkendový fotografický seminář. Na tyto semináře byli zváni vynikající amatérští či profesionální fotografové, s výběrem pomáhali právě vedoucí jednotlivých fotokroužků na poradních sborech. Místa setkání byla vždy pečlivě vybírána v zajímavých lokalitách okresu. Fotoamatéři se tak setkávali například na Suchém vrchu, v Orlickém Záhoří, v restauraci U Novotnů ve Verměřovicích, na Hrádku u Ústí nad Orlicí, v Srdíčku v Jablonném nad Orlicí, na Dolní Moravě či v Říčkách v Orlických horách. Lektory na těchto akcích byli v průběhu těchto let například Miloš Vojíř, Petr Balíček, Jiří Havel, Bohdan Holomíček, Jiří Jahoda, Miroslav Stibor a mnoho dalších vynikajících fotografů.

Na poradních sborech docházelo také k přirozenému kontaktu vedoucích jednotlivých fotoklubů. Tak vznikala nejen přátelství mezi jednotlivými členy, ale také se tu domlouvala mnohá setkání, na kterých vyspělejší autoři přijížděli na pozvání do jiných kroužků, kde nejen prezentovali svoji tvorbu, ale také dokázali dobře poradit s technickými problémy, zvláštní fotografickou technikou či jinou osobní zkušeností z oblasti fotografie.

Vyšším nadřízeným orgánem nad OKS v Ústí nad Orlicí bylo Krajské kulturní středisko v Hradci Králové (KKS), které organizačně spojovalo ostatní okresní kulturní střediska v celém Východočeském kraji. Nad tímto systémem krajských kulturních středisek bděl ještě zastřešující orgán - Ústav pro kulturně výchovnou činnost v Praze (ÚKVČ). [9]

---

[9] *Osobní rozhovor s Evou Kovářovou a zápisy z Poradních sborů OKS, osobní archiv Evy Kovářové, květen 2018.*

2.4 Fotokroužky

Seznam fotoamatérských spolků

V následujícím seznamu je desítka měst, ale i menších obcí, ve kterých byly činné fotografické spolky. Některé z nich měly jen několikaleté trvání, ale jejich členové se zapsali nesmazatelně do historie amatérské fotografie v regionu. Jiné kluby mají dlouhou historii, či jsou stále aktivní.

Brandýs nad Orlicí

Od konce padesátých let prakticky nepřetržitě fungující uskupení amatérských fotografů, zprvu zřizované Závodním klubem ROH Karosa Brandýs nad Orlicí. Od roku 1975 je jeho vedoucím Jaroslav Sála. V roce 1990 se fotoklub přejmenoval na Fotoklub brandýských amatérských fotografů, užívající zkratku BAF. Fotoklub je stále aktivní. [10]

Červená Voda

V osmdesátých letech činný fotokroužek pod křídly Osvětové besedy v Červené Vodě.

Fotografie: Ze schůzky fotoklubu v Litomyšli, osobní archiv Milana Dvořáka, osmdesátá léta.

[10] *Osobní rozhovor a emailová komunikace s Jaroslavem Sálou , duben 2018.*

Zúčastňoval se mapových okruhů, mimo jiných také i Orlického mapového okruhu. Jeho vedoucím byl Jaromír Dorňák. V současnosti již toto uskupení neexistuje. [11]

Česká Třebová
Fotoklub SKP Česká Třebová pracoval v osmdesátých letech a jeho vedoucím byl Jan Myška, pracující v závodě Perla.[12] Vznik současného Fotoklubu Česká Třebová o.s. je datován rokem 2005. [13]

Choceň
Na troskách bývalého fotokroužku SKP vzniklo v roce 1976 jedno z nejvýraznějších uskupení amatérských fotografů v regionu pod názvem Omega Choceň . Bohužel mělo trvání jen do počátku devadesátých let.

Králíky
V osmdesátých letech dobře fungující fotoklub U klíče v Králíkách zanikl krátce po roce 1990. Jeho předsedou a duchovním otcem byl Alexander Pelikán. Krátká snaha o vzkříšení činnosti přišla na přelomu tisíciletí. V současnosti již neexistující uskupení fotoamatérů, z jehož pěti zakládajících členů již tři nežijí. [14]

Lanškroun
Fotokroužek v Lanškrouně má svoji tradici od konce padesátých let minulého století. Od roku 1987 je jeho vedoucím Vladimír Skalický. Uskupení pracuje téměř nepřetržitě s přibližně tříletou pauzou na počátku devadesátých let, ale jeho aktivita je v posledních letech nízká.

Litomyšl
Přestože tento fotoklub nespadal přímo pod okres Ústí nad Orlicí, ale pod okres Svitavy, je do přehledu zahrnut také pro svoji blízkost k Vysokému Mýtu a Chocni a propojenost na ostatní fotografické spolky v regionu. Je fotoklubem s tradicí již od roku 1921, pracujícím až do současnosti. Účastní se třech mapových okruhů a jeho současným vedoucím je Jindřich Vodehnal.

Sopotnice
Doposud existující fotoklub Osvětové besedy v Sopotnici. Ta je stále jeho patronem a poskytovatelem prostor pro jeho setkávání. Dlouholetým vedoucím fotoklubu je Miroslav Martinec.

Ústí nad Orlicí
Fotokroužek Závodního výboru ROH Elitex k.p. na počátku devadesátých let zanikl. Jeho vedoucím byl Miloš Paukert.[15] Současný fotoklub OKO Ústí nad Orlicí vznikl v roce 2002 a jeho nynější předsedkyní je Eva Kovářová, bývalá pracovnice OKS v Ústí nad Orlicí.

Vysoké Mýto
V minulosti prestižní fotoklub SKP Karosa Vysoké Mýto, byl později přejmenován na ART foto Vysoké Mýto. V osmdesátých letech byly fotografie Zdeňka Mauera a Vlastimila Švadleny pro mnohé ostatní fotografy vzorem. Stále činné uskupení pod dlouholetým vedením Karla Jiskry. [16]

[11,12,15] *Seznam účastníků Orlického mapového okruhu, osobní archiv Vladimíra Skalického.*
[13] *https://rejstrik-firem.kurzy.cz/26991381/fotoklub-ceska-trebova-os/statisticky-urad/.*
[14] *Archiv Městského muzea Králíky.*
[16] *Osobní rozhovor s Karlem Jiskrou, květen 2018.*

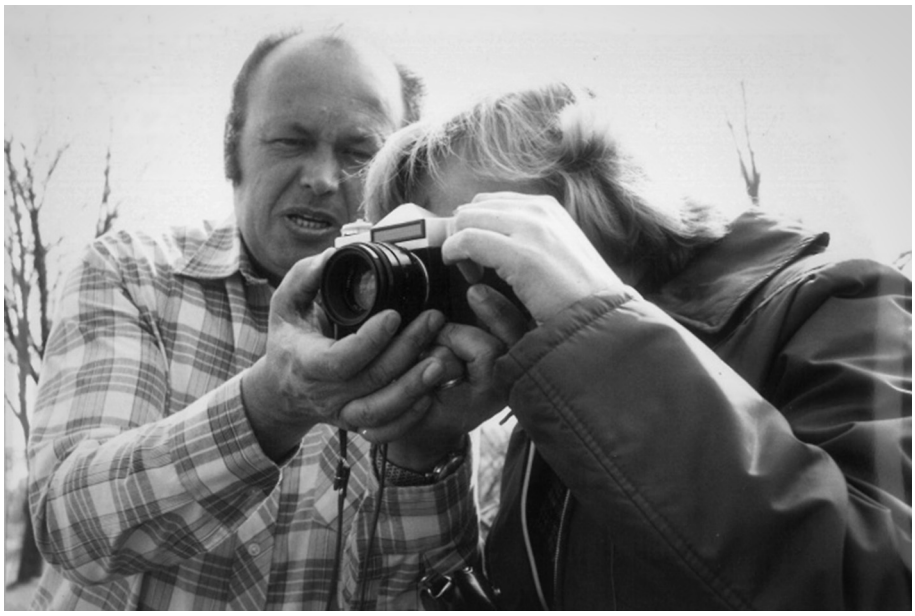

2.5 Vzdělávání fotoamatérů

Knihy a časopisy

Důležitým, a pro fotoamatéry v regionech nejsnadnějším způsobem jak se dostat k potřebným informacím v odbobí osmdesátých let, byly oficiálně státem vydávané tiskoviny. Byly to zejména časopisy „Československá fotografie", která dávala velký prostor fotografické tvorbě a snažila se sledovat fotografické trendy na domací půdě i ve světě, a časopis revue „Fotografie", odborná revue výtvarné fotografie z vydavatelství Orbis, n. p., Praha. Toto nakladatelství vydávalo populárně naučné i odborné tituly zejména z oblasti divadla, filmu a fotografie. Dále se jednalo o vydavatelství Pressfoto, které bylo součástí ČTK. Z jeho počinů vzpomenu například na knihu Jiřího Všetečky „Pražský chodec" z roku 1978, jejíž druhé vydání vyšlo v roce 1985. Dále knihy z nakladatelství Panorama, příkladem je výběr z celoživotního díla Viléma Heckela od Antonína Dvořáka z roku 1982. Některé fotografické knihy vydávaly také Tlačiarně SNP v Martině na Slovensku.

Na sklonku tohoto období byla pro mě a pro mnohé ostatní inspirací také kniha „Cesty československé fotografie" od Daniely Mrázkové a Vladimíra Remeše z roku 1989, významná encyklopedie československé fotografie.

Fotografie: Josef Antoš, lektor kurzu pro fotoamatérskou veřejnost v Lanškrouně, 1981.

Frekventanti kurzu pro fotoamatérskou veřejnost v Lanškrouně, 1981.

SPOLEČENSKÝ DŮM ROH LANŠKROUN PŘIPRAVUJE NA ROK 1981 KURSY

- **fotografický pro začátečníky**
  — základní příprava, fotoaparát, přístup k námětu, vyvolávání
- **fotografický pro pokročilé**
  — výběr tématu, stavba kompozice a obrazu, správný objektiv, práce v komoře, speciální technika
- **šití a střihů**
  — zaměřeno na dětské oblečení
- **šití a střihů pro začátečníky a pokročilé**
- **aranžování květin v bytě**

Informace o kursech získáte v kanceláři SD ROH, tel. 551-457.

Dobová inzerce v Lanškrounském zpravodaji na kurzy fotografie v Lanškrouně, 1981.

NOČNÍ SNÍMKY

NÁMĚT	17 DIN CLONA 2,8	4	5,6	8	21 DIN CLONA 2,8	4	5,6	8
Ozářené výkladní skříně a silně osvětlené hl. třídy.	1/2-2"	1-4"	2-8"	4-16"	1/5-1"	1/2-2"	1-4"	2-8"
Slavnostně ozářené budovy.	4-8"	8-15"	15-30"	1/2-1'	2-4"	4-8"	8-15"	15-30"
Jasná náměstí a ulice.	15-30"	1/2-1'	1-2'	2-4'	8-15"	15-30"	1/2-1'	1-2'
Méně jasné ulice velkého města.	1/2-1'	1-2'	2-4'	4-8'	15-30"	1/2-1'	1-3'	3-5'
Při světle jedné pouliční svítilny	1/2-1'	2-3'	4-6'	8-12'	1/2-1'	1-2'	2-4'	4-8'

Z poznámek v sešitě Ludvíka Zrůstka, 80. léta.

Fotokroužky

Dalším přirozeným způsobem získávání nových dovedností byla samotná aktivní činnost ve fotokroužcích. Zkušenější a fotograficky zdatnější členové předávali nezjištně své znalosti těm začínajícím. Zde ale záleželo vždy na úrovni daného klubu. Méně aktivní skupiny, které nepořádaly vnitroklubovou soutěž a došlé fotografické mapy hodnotily spíše pasivním způsobem dávajíc pouze bodové ohodnocení bez slovního rozboru fotografie na tom byly hůře. A horší podmínky panovaly také tam, kde neměli mezi sebou fotograficky vzdělaného fotografa s alespoň základními pedagogickými schopnostmi. O vzájemných radách a informacích, předávaných mezi fotografy, svědčí záznamy v zápisníčcích a sešitech, které si mnozí fotografové vedli při meziklubových setkáních i seminářích pořádaných okresním kulturním střediskem.

Některé fotokroužky měly také v náplni své práce vzdělávání fotoamatérské veřejnosti. Tyto kurzy pořádal také například fotokroužek v Lanškrouně a byly nabízeny veřejnosti v rámci ostatních vzdělávacích kurzů pod Sdruženým klubem pracujících podniku Tesla Lanškroun. [17] Koncem osmdesátých let ale o ně přestával být zájem, a byly proto rušeny. [18]

Okresní škola fotografie v Ústí nad Orlicí

Důležitou aktivitou Okresního kulturního střediska bylo organizování Kurzu pro fotografické amatéry. Jednalo se o rok a půl dlouhý kurz, na kterém byli zájemci z řad fotoamatérů školeni svými fotograficky vyspělejšími kolegy z ostatních fotokroužků z okresu. Ti měli své přednášky vždy tematicky specializovány podle oboru fotografie, kterému se právě věnovali. Úvodní lekce, kterou vedl Jiří Kočí, byla zaměřena na důležité aspekty dobrého černobílého procesu ve fotokomoře, na způsoby konečné adjustace fotografií pro jejich dokonalou prezentaci. Druhá lekce byla zaměřena na etiku a estetiku ve fotografii, morálku a pravdivost fotografie. Třetí poté na skladbu a stavbu obrazu. Přednášejícími byli Karel Šiller, Václav Klíma a Jiří Kočí. Další přednášky byly zaměřeny na zátiší (lektorem byl opět Jiří Kočí), na portrét při denním a umělém světle (přednášejícími byli Vlastimil Švadlena a Zdeněk Mauer), fotografii o dovolené, zvláštní fotografické techniky, pracovní dokumentární fotografii a na barevnou fotografii. Z každé přednášky dostávali účastníci kurzu praktické fotografické úkoly k samostatnému zpracování. Tato aktivita okresního kulturního střediska výrazně pomáhala začínajícím autorům s hlubším zájmem o výtvarnou fotografii k jejich osobnímu růstu na poli amatérské fotografie. [19]

Z výčtu uvedených jmen přednášejících je zřejmé, že tito školitelé pocházeli pouze ze dvou fotografických skupin. Z fotokroužku Karosa Vysoké Mýto a z Omegy Choceň. Je jisté, že se jednalo o dva kluby s nejvyspělejšími autory, kteří byli ostatními všeobecně uznáváni pro vysokou úroveň jejich fotografií.

---

[17] *Lanškrounský zpravodaj, č. 6/1980, strana 13.*

[18] *Vladimír Skalický, zápis hodnocení činnosti fotokroužku SKP Tesla Lanškroun za rok 1988.*

[19] *Z osobních zápisků absolventa školy Vladimíra Skalického.*

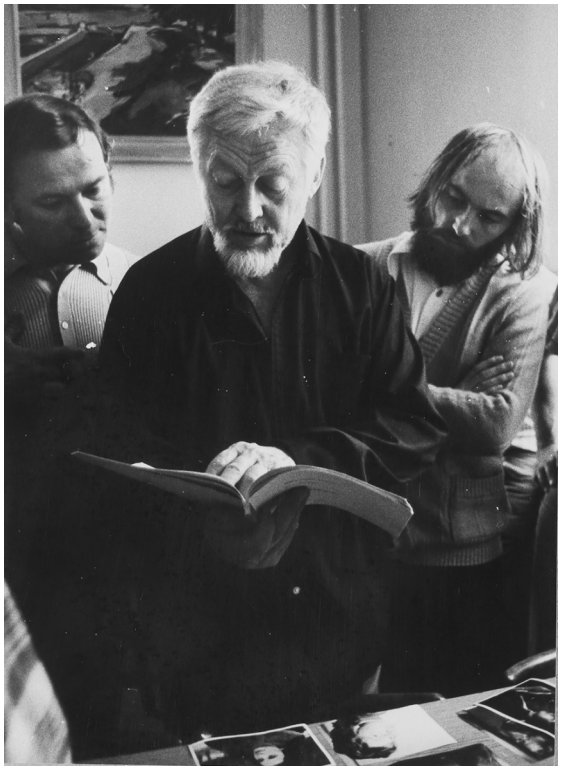

Ján Šmok při přednáškách na Lidové konzervatoři východních Čech, vlevo stojící Ludvík Zrůstek, foto mezi léty 1981 až 1983.

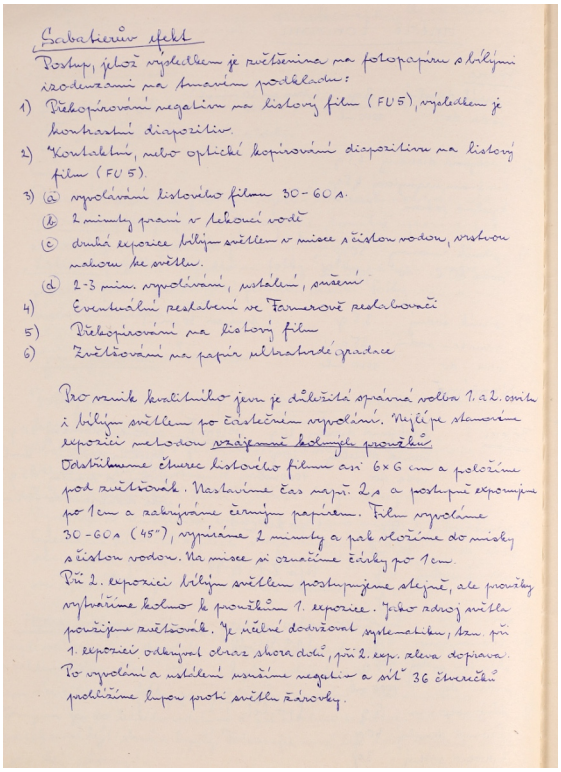

Sabatierův efekt

Postup, jehož výsledkem je zvětšenina na fotografickém bílým zvrácením na tmavém podkladu:

1) Překopírování negativu na historický film (FU5), výsledkem je kontrastní diapozitiv.
2) Kontaktní, nebo optické kopírování diapozitivu na historický film (FU5).
3) a) vyvolávání historického filmu 30–60 s.
   b) 2 minuty praní v tekoucí vodě
   c) druhá expozice bílým světlem v misce s čistou vodou, vrstvou nahoru ke světlu.
   d) 2–3 min. vyvolávání, ustálení, sušení
4) Eventuální retušování ve Farmerově zesilovači
5) Překopírování na historický film
6) Zvětšování na papír ultrakontrastní gradace

Pro snímek kvalitního jevu je důležitá správná volba 1. a 2. expozice s bílým světlem po částečném vyvolání. Nejčastěji se stanovuje expozici metodou vzájemné kolmých proužků.
Odstříháme čtverec historického filmu asi 6×6 cm a položíme pod zvětšovák. Nastavíme čas např. 2 s a postupně exponujeme po 1 cm a zakrýváme černým papírem. Film vyvolíme 30–60 s (45°), vypláchneme 2 minuty a pak vložíme do misky s čistou vodou. Na misce si označíme čísly po 1 cm.
Při 2. expozici bílým světlem postupujeme obdobně, ale proužky vyhýbáme kolmo k proužkům 1. expozice. Jako zdroj světla použijeme zvětšovák. Je nutné dodržovat systematicky, kam při 1. expozici odkrývat obraz shora dolů, při 2. exp. zleva doprava.
Po vyvolání a ustálení usušíme negativ a při 36 čtverečků prohlížíme lupou proti světlu žárovky.

Z poznámek v sešitě Ludvíka Zrůstka, 80. léta.

Okresní škola fotografie v Hradci Králové

Na počátku sedmdesátých let vypracoval Ján Šmok nový vzdělávací plán pro amatérské fotografy. Ten zahrnoval tři stupně vzdělávání od základů až pro nejvyšší třetí stupeň na úrovni vysokoškolského studia. Tato nejvyšší forma začala fungovat od roku 1971 po založení Institutu výtvarné fotografie u K. O. Hrubého v Brně. V roce 1978 absolvovali toto studium Jiří Zikmund z Hradce Králové a Josef Sklenka ze Žamberka. Oba tito absolventi na doporučení Jána Šmoka založili pod patronací Okresního kulturního střediska Okresní školu fotografie v Rychnově nad Kněžnou. Vzdělávání zde probíhalo na úrovni prvního stupně vzdělávání osnov Jána Šmoka. Délka studia byla jeden rok a lektory se stali Josef Sklenka na techniku a Jiří Zikmund na teorii a historii fotografie. Po úspěšném prvním roce se rozhodli otevřít v roce 1979 Okresní školu fotografie v Hradci Králové, která souběžně vzdělávala amatérské fotografy v regionu do poloviny osmdesátých let. [20]

---

[20] *Encyklopedie východočeské fotografie, list č. 43, Fotografické vzdělávání Hradec Králové ISBN 80-239-6812-2.*

Studenti Východočeské lidové konzervatoře 1981-1983, uprostřed stojící Ján Šmok.

Východočeská lidová konzervatoř

Tehdejší okres Ústí nad Orlicí patřil do Východočeského kraje, jehož hlavním městem byl Hradec Králové. V tomto městě mělo fotografické vzdělávání tradici v učňovském středisku podniku FOMA, ale vzdělávání amatérských fotografů probíhalo po léta pod hlavičkou krajského kulturního střediska.

Ještě na počátku šedesátých let jedinou možností vzdělávání amatérů byla účast na soutěžích a výstavách, na kterých souběžně probíhaly odborné semináře. Ty však nebyly pořádány pravidelně, a tak vyvstávala stále více potřeba vytvořit koncepční vzdělávací proces fotoamatérů v tomto regionu.

V roce 1963 tak byla pod krajským osvětovým střediskem založena Východočeská lidová konzervatoř. Jejími zakladateli byli fotograf, teoretik a pedagog Ján Šmok, Emil Pražan, metodik pro film, fotografii a výtvarnictví krajského osvětového střediska, a Radomil Staštík, též pracovník osvětového střediska. Ve spolupráci s členy krajského poradního sboru vypracoval Ján Šmok osnovy pro výuku. V témže roce byl otevřen první ročník se zaměřením na amatérský film, a v následujícím roce ročník pro fotografii. Již v tomto prvním ročníku se přihlásilo ke studiu fotografie 69 uchazečů, proto musely být zorganizovány přijímací zkoušky, aby se počet studujících snížil na třicet.

Vedení tříd a většinu přednášek měl sám Ján Šmok, kterému vypomáhali také jeho kolegové z FAMU - Ilja Bojanovský, Rudolf Skopec a Jaroslav Rajzlík. [21]

---

[21] *Encyklopedie východočeské fotografie, list č. 43, Fotografické vzdělávání Hradec Králové, ISBN 80-239-6812-2.*

Základem pro výuku byly osnovy FAMU, jež byly přizpůsobeny požadavkům konzervatoře pro výuku amatérských fotografů. U mnohých témat Ján Šmok vyžadoval obdobnou náročnost na své studenty jako na FAMU. Byl také znám svým nekompromisním přístupem v hodnocení prací svých studentů. Na svérázného pedagoga dodnes vzpomíná například jeho bývalý žák, pan Milan Dvořák z Litomyšle: *„Byl to báječný člověk. U něj jsem zjistil, v čem spočívá fotografické řemeslo. Dokázal skvěle kombinovat smysl pro kumšt s přístupem ke svým žákům. S nikým se nemazlil, vždy nám řekl všechno do očí. Ze začátku jsme mu nosili fotky, on na to vždycky kouknul a řekl: No, pěkná prasárna."* [22]

Mnoho amatérských fotografů z východních Čech 60. až 80. let minulého století vděčí za své fotografické vzdělání právě Východočeské lidové konzervatoři.

---

[22] *https://svitavsky.denik.cz/zpravy_region/fotograf-milan-dvorak-lidem-predstavil-sve-celozivotni-dilo-20160229.html*

2.6 Soutěže a výstavy

V období šedesátých let byla založena postupně celá řada soutěží pro fotoamatéry jak s místní, celostátní, tak některé i s mezinárodní účastí. Následně jsou ale popsány jen ty s užší návazností na Orlickoústecký region.

Vnitroklubové soutěže

Základním stupněm soutěží mezi fotoamatéry byly vnitroklubové soutěže, konané zpravidla jednou za měsíc, nejčastěji s předem vyhlašovanými tématy. Byly u méně aktivních klubů dobrým nástrojem k základní aktivizaci tvorby členské základny. Jistým problémem však je zpravidla správné vzájemné hodnocení. Pokud skupina nemá mezi sebou autorsky vyspělého člena, který je schopen erudovaným způsobem zhodnotit skutečné kvality i nedostatky jednotlivých prací, přestává být brzy tato soutěž produktivní v růstu úrovně tvorby většiny soutěžících. U klubů s vyspělejšími autory, kteří již pracují spíše na dlouhodobějších projektech, je tato forma soutěže nevhodná. Po mých zkušenostech z fotokroužku v Lanškrouně mohu konstatovat, že je spíše roztříšťující pro tvorbu a odvádějící pozornost a aktivitu od smysluplnější a systematičtější práce.

Fotografie: Vernisáž výstavy „Profily 85" fotoklubu U klíče v muzeu v Králíkách, foto P. Jelínek, 1985.

Mapové okruhy

Dalším druhem soutěží byly tak zvané mapové okruhy. Tyto soutěže mají mnohaletou tradici. První z nich v období po druhé světové válce byly obnovovány od roku 1957. [23] Tyto soutěže spočívají na principu sestavení kolekce zpravidla patnácti fotografií od jednotlivých členů klubu. Tyto kolekce pak obíhají v předem stanoveném pořadí v pomyslném kruhu postupně tak, že se ke každému kolektivu dostanou ke zhodnocení kolekce všech zúčastněných klubů. Jednotlivé fotografie dostávají bodové ohodnocení v rozsahu od jednoho u nejslabších fotografií, až po deset bodů u výtečných prací. Na konci každého ročníku je vyhlášeno pořadí jak jednotlivých fotografií, tak fotoklubů a je uspořádána výstava z nejlépe hodnocených fotografií. Tato forma soutěží je již po léta jedním z hlavních pojítek, které umožňuje vzájemné poznání fotoamatérů a jejich tvorby. Je ale také pravdou, že úroveň mnohých kolekcí byla, a v průběhu let stále zůstává, slabá. Vyspělejší fotografy tak nikam dále již neposouvá. Jistým problémem zde zůstává úroveň samotného hodnocení, které je prováděno účastníky soutěže. Pakliže je v daném okruhu zapojeno více klubů s nižší autorskou vyspělostí, konečné bodové hodnocení mnohdy zcela nevypovídá objektivně o skutečné kvalitě a pořadí fotografií i fotoklubů. V následujícím seznamu jsou uvedeny významnější mapové okruhy, kterých se fotokroužky na daném území zúčastňovaly, nebo se na nich podílely pořadatelsky.

---

[23] *http://www.k91.sk/circ.htm*

Některé mapové okruhy jsou po léta doprovázeny kvalitně tištěnými katalogy, příkladem může být Českobudějovický mapový okruh.

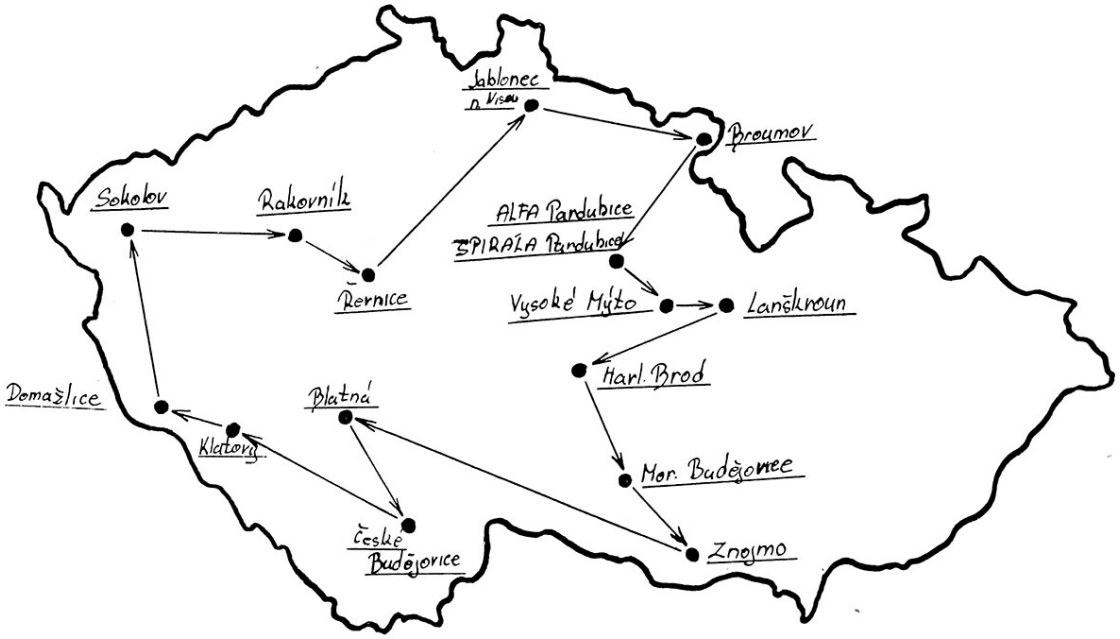

Trasa oběhu fotografií Mapového okruhu Blatenská růže v ročníku 1999/2000.

Mapový okruh Blatenská růže
Je pořádán od roku 1980 doposud. V letošním roce proběhl již 36. ročník, jeho zakladatelem a také stálým pořadatelem je fotoklub Kamfo Blatná.

Českobudějovický mapový okruh
Jeho spoluzakladatelem je Fotoklub 1840 v Litomyšli. Doposud je aktivním mapovým okruhem. Jeho pořadatelství je putovní.

Mapový okruh Český ráj
Založen v roce 1961. Je stále aktivním okruhem.

Mapový okruh Nekázanka
Jeden z nejstarších mapových okruhů u nás. Byl založen v roce 1958 a je stále aktivním okruhem.

Ratibořický mapový okruh
Okruh pořadatelsky zajišťuje Sekce fotografů regionu Náchod, u jeho zrodu stál Josef Podvalský z Jaroměře. Okruh je stále v činnosti.

Mapový okruh Vysočina
Nejstarší, již od roku 1957 nepřetržitě stále fungující mapový okruh.

Mapový okruh KAROSA Vysoké Mýto
Ve své době prestižní mapový okruh založený v roce 1968 a pořádaný fotoklubem ve Vysokém Mýtě. Zanikl na přelomu osmdesátých a devadesátých let.

Orlický mapový okruh
Založen v roce 1987. Jeho poslední a také již nedokončený ročník proběhl v roce 1990.

Tatranský mapový okruh
Od roku 1963 do roku 1994 probíhající mapový okruh s putovním pořadatelstvím. [24]

---

[24] *http://fotokluby.cz/mapove-okruhy/*

O mistra okresu:

Okresní soutěž amatérské fotografie s názvem „O mistra okresu" byla pořádána Okresním kulturním střediskem v Ústí nad Orlicí. Pro jednotlivé kluby byla v podstatě účast povinná. Podle soutěžních pravidel byly přijímány fotografie ve formátu 30x40 cm a odvozeniny při zachování delší strany. Tato podmínka rozměru byla udávána i u většiny ostatních soutěží a výstav, které byly pro fotoamatéry pořádány. Kolekce každého autora mohla obsahovat buď pět samostatných fotografií na různé téma, nebo mohla obsahovat i seriál fotografií. Do bodového ohodnocení, které prováděli samotní účastníci, se započítávaly vždy tři nejlepší fotografie od každého autora. Soutěž měla dvě kategorie. Z první kategorie jednotlivců tak vyšel nejlepší fotograf jako mistr okresu, z druhé kategorie klubů nejlepší kolektiv. Toto soutěžní klání mělo mezi místními fotografy velkou odezvu. Stát se mistrem okresu bylo prestižní záležitostí pro každého fotoamatéra. Na závěr každého ročníku byla vždy uspořádána výstava nejlépe hodnocených fotografií. Ty byly také finančně ohodnocovány. Tyto částky se pohybovaly na konci osmdesátých let v rozmezí od 100 do 300 Kčs.

Tato soutěž měla také další, vyšší úrovně. Jednak krajské kolo, pořádané Krajským kulturním střediskem v Hradci králové, ze kterého byl vyhlášen Mistr kraje a nejlepší autoři postupovali do celostátního kola této soutěže pod patronací Ústavu pro kulturně výchovnou činnost v Praze. [25]

Člověk dneška

Další významnou regionální soutěží byla fotosoutěž „Člověk dneška" v Líšnici, která se pořádala od roku 1975. Jejími pořadateli byly Okresní kulturní středisko, okresní výbor Svazu družstevních rolníků v Ústí nad Orlicí a dále Osvětová beseda MNV a JZD v Líšnici.

Byla vyhlašována ve dvou kategoriích. První pro všechny fotoamatéry z celé republiky, a druhá pro fotoamatéry, kteří pracovali v zemědělských podnicích okresu Ústí nad Orlicí. Každý autor mohl do soutěže zaslat maximálně pět samostatných snímků nebo tři samostatné snímky a dva seriály do pěti fotografií v rozměru 30x40 cm a odvozenin při zachování delší strany. Oceněné fotografie se stávaly majetkem vyhlašovatelů. Ceny za umístění na prvních třech místech byly peněžní v rozsahu od 100 do 400 Kčs ve 14. ročníku v roce 1988, plus zvláštní cena Zemědělských novin v hodnotě 500 Kčs. Tento ročník, jak se můžeme dočíst ve vyhlašovací listině, byl uspořádán „Na počest 71. výročí VŘSR a posláním soutěže je zachytit současný život lidí v našem zemědělství, jak v pracovním procesu, tak i v době odpočinku a změny životního prostředí na vesnici v naší socialistické vlasti". I tato slova dokazují, jaké poměry panovaly ještě na konci 80. let ve společnosti, oblast ZUČ nevyjímaje. [26]

---

[25] *Propozice a výsledkové listiny soutěže O mistra okresu.*

[26] *Propozice a výsledkové listiny soutěže Člověk dneška.*

Člověk a město

Pořadatelem této soutěže byl fotoklub v Brandýse nad Orlicí ve spolupráci s Okresním kulturním střediskem v Ústí nad Orlicí. Již od prvního ročníku byl kladen velký důraz na úroveň hodnocení fotografií. V prvním ročníku soutěže, který se konal v roce 1979, proto zasedli Jaroslav Trojan ESFIAP a předseda SČF, Václav Böhm, redaktor z „Československé fotografie", Emil Pražan z Ústavu pro kulturně výchovnou činnost v Praze, Daniela Pražanová, redaktorka „Zemědělských novin" a Zdeněk Svoboda z KKS Hradec Králové. Další obavy vzbuzoval také vlastní název soutěže, který odpovídal spíše reportážní fotografii. Následující ročníky soutěže však ukázaly, že tyto obavy byly zcela zbytečné. Prvního ročníku se zúčastnilo 44 autorů, kteří do soutěže zaslali 336 fotografií. Porota vybrala na výstavu 109 fotografií.

V roce 1980, kdy byl vyhlášen druhý ročník bylo do propozic soutěže zařazeno druhé téma s názvem „Experiment". Druhého ročníku, který byl vyhlášen v březnu 1980 se zúčastnilo 63 autorů, kteří soutěž obeslali 489 fotografiemi. Porota ve složení Jaroslav Trojan ESFIAP (předseda SČF), Josef Sklenka, fotograf (OKS Rychnov nad Kněžnou) a Vladimír Slavík (OKS Ústí nad Orlicí), vybrala na výstavu celkem 147 fotografií.Vernisáž výstavy se konala 1. listopadu 1980. Organizace celé soutěže byla časově velmi náročná, proto došlo k rozhodnutí pořádat tuto soutěž nadále jako bienále.

Pro třetí ročník bylo vybráno nové téma „Abstraktní fotografie". Staronová porota byla rozšířena o zástupce města a závodního klubu ve složení: Emil Pražan (Ústav pro kulturně výchovnou činnost Praha), Daniela Pražanová (redakce „Zemědělských novin"), Zdeněk Svoboda (KKS Hradec Králové), Jiří Dryml (zástupce ZK ROH Karosa Brandýs nad Orlicí), Jan Votava (zástupce MěNV Brandýs nad Orlici). Porota zasedala 4. října. Soutěže se zúčastnilo 66 autorů s 478 fotografiemi. Porota na výstavu vybrala 119 fotografií. Nejúspěšnějším fotografem ve volném tématu se stal Karel Šiller z České Třebové. Při zahájení výstavy se konal fotografický seminář s lektory Ing. Jiřím Havlem z Trutnova a Milošem Vojířem z Hradce Králové.

Pro čtvrtý ročník soutěže už nebylo vyhlášeno druhé soutěžní téma. Ukázalo se, že volba druhé kategorie na vyhlášené téma nepřináší zvýšení atraktivity pro soutěžící, ani nezvyšuje úroveň vlastní soutěže. Porota zasedala 20. října 1984 a na výstavu vybrala 162 fotografí od 73 autorů. Podle hodnocení poroty byla soutěž obeslána kvalitními snímky. Zvláštní cenu poroty získal Ladislav Svoboda z Omegy Choceň.

Loga soutěží z konce osmdesátých let.

V pátém ročníku byla zařazena opět do propozic druhá kategorie, volné téma. Tento ročník se stal vrcholem soutěže. Obeslalo ho rekordních 121 fotografů s 1076 fotografiemi. Zasedání poroty tak trvalo dva dny. Porota ve složení Václav Fanta (Tisková agentura Orbis Praha), Josef Rabiňák (Čs. Středisko výstavby a architektury Praha), Eva Kovářová (OKS Ústí nad Orlicí), Jaroslav Sála (ZK Karosa Brandýs nad Orlicí) a Ladislav Rössler (MěNV Brandýs nad Orlicí) vybrala na výstavu 170 fotografií. Mezi oceněnými byli mimo jiných autorů i Karel Šiller z České Třebové a Václav Klíma z Chocně. Výstavu doprovodil také kvalitně zpracovaný katalog.

Šestý ročník byl vyhlášen v roce 1988. V tomto roce se již nepodařilo navázat kvalitou prací na předchozí léta. Konstatování poroty znělo zcela jasně: „*Nižší úroveň zaslaných fotografií je zapříčiněna tím, že soutěž obeslali zejména začínající fotografové. Ve větší míře je zastoupena nová generace nastupujících autorů a na jejich pracích se projevuje vliv fotografického tisku a časopisů. To, co je předkládáno fotografům, se na první pohled zdá jednoduché a také bezproblémové. Bez zvládnutí techniky obrazu a základních fotografických vědomostí to nemůže být správná cesta k vytouženým předním umístěním v soutěžích.*“

Soutěž obeslalo celkem 78 autorů s 585 fotografiemi. Zvláštní cenu OKS v tomto posledním ročníku, který byl pořádán v Brandýse nad Orlicí, získal MUDr. Alexander Štorek z Chocně. [27]

Poslední sedmý ročník této soutěže v roce 1990 uspořádalo Středisko kulturních služeb Ústí nad Orlicí, Městský národní výbor v Králíkách a Sdružený klub pracujících v Králíkách, kde také proběhlo v říjnu vyhodnocení soutěže a výstava nejlepších fotografií.

Klubové a autorské výstavy

Kromě výstav, které vznikaly výběrem fotografií právě z těchto soutěží, pořádaly jednotlivé fotokluby svoje klubové výstavy a vyspělejší autoři také své autorské výstavy. Vše samozřejmě pod hlavičkou svého zřizovatele. Premiéra těchto výstav se zpravidla odehrávala v domovském městě každého klubu, následně ale některé z nich byly také reprízovány v jiných městech regionu, obvykle pod hlavičkou „družebního“ fotoklubu.

---

[27] *Historie Fotoklubu brandýských amatérských fotografů, sepsal Jaroslav Sála.*

3

Devadesátá léta dvacátého století

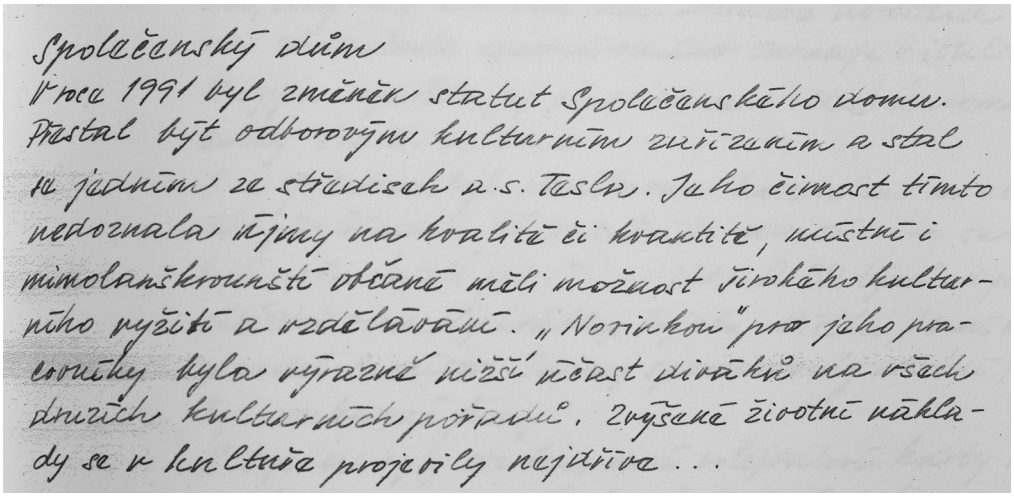

Společenský dům
V roce 1991 byl změněn statut Společenského domu. Přestal být odborovým kulturním zařízením a stal se jedním ze středisek a.s. Tesla. Jeho činnost tímto nedoznala nějaké změny na kvalitě či kvantitě, místní i mimolanškrounští občané měli možnost širokého kulturního vyžití a vzdělávání. „Novinkou" pro jeho pracovníky byla výrazně nižší účast diváků na všech druzích kulturních pořadů. Zvýšené životní náklady se v kultuře projevily nejdříve . . .

3.1 Proměny společnosti

Pád komunistického režimu znamenal zásadní změny v životě každého člověka. Na jedné straně tu byla nově získaná svoboda, ale na druhé straně také ztráta určitých životních jistot. Ty sice za minulého režimu nebyly nikterak oslňující, ale pro mnohé lidi, zvyklé na společnost, která jim vše dopředu v jejich životě nalinkovala, byly důležité. Ale pro mnohé oblasti života bylo v tuto dobu nutností vzít iniciativu do vlastních rukou.

Již od roku 1990 se začaly postupně rušit sdružené kluby pracujících, které do té doby poskytovaly zázemí mnoha fotokroužkům a fotoklubům v okrese. Končila podpora některých soutěžních přehlídek fotografií, které byly financovány ze strany jednotlivých podniků. Došlo také ke zrušení Okresního kulturního střediska v Ústí nad Orlicí. Systém, který se léta staral o podporu zájmově umělecké činnosti, včetně podpory fotoamatérů se prakticky rozpadnul. Výjimkou zůstala některá města, kde se podařilo díky aktivitě místních lidí a pochopení nového vedení města, zřídit nové nástupnické organizace pro jejich podporu. Ve většině případů tomu tak nebylo, a záchrana fotoamatérského spolkového života zde závisela na aktivitě a organizační síle samotných členů kroužku.

Fotografie: Zápis v městské kronice dokresluje změny ve Společenském domě v Lanškrouně a poukazuje také na celkový pokles zájmu o kulturní vyžití ze strany občanů města.

Možnost svobodného podnikání byla další příčinou úpadku některých fotokroužků, kdy někteří jejich členové si zřizovali živnosti na fotografické služby. Tito lidé samozřejmě zejména v prvních letech budování své firmy neměli příliš volného času a energie na klubovou činnost.

Vývoj politických změn počátku devadesátých let přinesl ekonomické problémy velkým podnikům v regionu, které byly nuceny po rozpadu východních trhů zemí RVHP a nástupu konkurenčního vyspělejšího zboží ze západních zemí, propouštět velké množství svých zaměstnanců. Tyto ekonomické nejistoty se spolupůsobením liberalizace maloobchodních cen byly také pro mnohé důvodem omezení tohoto koníčku.

Na druhé straně ale svoboda, otevření hranice a možnost svobodného sebevyjádření bez cenzury byla důležitým prvkem v dalším rozvoji mnoha fotografů. Myslím ale, že se tyto nově získané výhody začaly projevovat ve fotoamatérském životě až spíše od druhé poloviny devadesátých let.

3.2 Nová technika a služby

Již od prosince 1989 byly po pádu železné opony otevřené hranice. V bankách v tehdejším Československu si bylo možné směnit tehdy ještě omezené množství některé západní měny. A protože na počátku 90. let se ještě nabídka zboží v obchodech, včetně sortimentu foto-kino prakticky nezměnila, využívali i někteří fotoamatéři této možnosti k nákupu doposud nedostupné techniky nebo fotomateriálu. Populární v té době byly zejména jednodenní autobusové zájezdy do Vídně, kde si bylo možné toto zboží tehdy ještě za rakouské šilinky zakoupit. Také jsem si tímto způsobem zakoupil diaprojektor s automatickým ostřením.

Další změnu přinesla malá privatizace v létech 1991 až 1993. V tomto období docházelo také k privatizaci drogérií na menších městech. Většina nových majitelů těchto obchodů již ale neměla zájem prodávat sortiment pro fotografy. Obyčejně své nově nabyté obchody orientovali na tehdy lukrativnější prodej potravin. V době, kdy tento trh neovládaly supermarkety a hypermarkety, byl pro tyto nové majitele obchodů prodej potravin ekonomicky daleko zajímavější. Tímto způsobem přišel i Lanškroun o svoji na sklonku 80. let nově vybudovanou drogerii se sortimentem foto-kino na nynější Komenského ulici.

Fotografie: Fotoatelier s minilabem Jana Vitouše v Chocni, foto R. Lepka, květen 2018.

Mezi tím už ale fotografické zboží začaly prodávat zprivatizované bývalé provozovny družstva Fotografia, nebo nově zřizované fotoateliéry s prodejní plochou. V Lanškrouně to byla právě zprivatizovaná provozovna družstva Fotografia lanškrounskou fotografkou Jiřinou Strakovou, v Ústí nad Orlicí atelier Ireny Půlkrábkové, bývalé podnikové fotografky, v České Třebové nově vzniklý atelier EVRO - FOTO - VIDEO, u jehož zrodu stál bývalý amatérský českotřebovský fotograf Luděk Petráš a v Chocni také nový atelier s prodejnou, který zde zřídil Jan Vitouš, bývalý člen choceňské fotoskupiny Omega.

Tyto nové obchody se postupně začaly plnit novým zbožím - filmy zahraničních značek, fotoaparáty, brašnami, stativy... Ale také byly vybaveny prvními minilaby pro výrobu barevné fotografie. A to byla myslím rozhodující podmínka vstupu barevné fotografie nejen do rodinných alb v domácnostech, ale také do soutěží a výstav fotoamatérů. Dostupnost materiálů, blízkost zpracovatele, který byl mnohdy ochoten si sednout společně s fotografem k minilabu a zhotovit mu barevnou fotografii rychle a podle jeho představ. Právě tyto podmínky stály za prudkým rozmachem barevné fotografie v tvorbě fotoamatérů v následujících letech.

3.3 Iniciátoři fotoamatérského života

Impuls Hradec Králové

Po listopadu 1989 nastaly velké změny nejen v politickém, ale také ve veřejném kulturním životě. Počátkem roku 1990 docházelo k hromadnému rušení mnoha institucí a organizací pořádajících kulturní a společenské akce. Krajská a okresní kulturní střediska, která do té doby měla na starost také zájmovou uměleckou činnost (ZUČ), byla po celé republice rušena. A to bez vzniku nových organizací, které by zastoupily jejich funkci.

Ve východních Čechách ale pár nadšenců dalo dohromady své síly, a na základě svých zkušeností začalo formovat novou organizaci pro sdružování příznivců nejen amatérské fotografie, ale i ostatních aktivit ZUČ. A když na podzim roku 1990 zaniklo Okresní kulturní středisko v Hradci Králové, na jeho činnost v oblasti neprofesionálního umění navázalo od 1. 11. 1990 Středisko amatérské kultury Impuls Hradec Králové, zřizované ještě tehdy Okresním národním výborem v Hradci Králové. Impuls byl původně zřízen na omezené období, do doby, než péči o amatérskou kulturu převezmou občanské aktivity v jednotlivých oborech.

Koncem roku 1990 bylo zrušeno také Krajské kulturní středisko v Hradci Králové, jež do té

Fotografie: Členové Volného sdružení východočeských fotografů, únor 1996.

doby zastřešovalo okresní kulturní střediska, včetně OKS v Ústí nad Orlicí. Činnost zájmových uměleckých aktivit byla pro rok 1991 převedena na Středisko amatérské kultury Impuls. Tímto způsobem byla zajištěna realizace již naplánovaných přehlídek, soutěží a vzdělávacích akcí. Také byla dodatkem ve zřizovací listině rozšířena oblast působnosti střediska na krajskou, a Impuls byl personálně posílen i o některé pracovníky rušeného Krajského kulturního střediska. Po roce se ale stal opět zařízením, které mělo pouze okresní působnost v hradeckém okrese.

Pro udržení návaznosti na postupové celostátní přehlídky a soutěže bylo nutné neprodleně konat další kroky. Při okresních kulturních střediscích ve východních Čechách i při krajském kulturním středisku bylo soustředěno velké množství fotografů, kteří se účastnili soutěží, výstav a odborných seminářů. Mnozí dávali najevo svůj zájem o existenci zařízení, které by se o oblast amatérské fotografie v tomto regionu i nadále staralo.

V souvislosti s touto situací došlo k ustavení občanského sdružení s názvem Volné sdružení východočeských divadelníků (VSVD). Následně vznikla i další občanská sdružení: Východočeského volného sdružení pro amatérský film a video (VČVSAFV) v roce 1993 a v roce 1995 konečně také Volné sdružení východočeských fotografů (VSVF). Všechna sdružení spolupracovala při zajištění vybraných akcí a podílela se na základě uzavřených dohod i na spolufinancování akcí z peněz získaných z grantů.

I když v prvních letech Středisko amatérské kultury Impuls nemělo vůbec jisté, jak dlouho bude jeho činnost trvat, nakonec se po mnohých obtížích jeho pozice v organizaci zájmové umělecké činnosti v kraji ukázala jako stabilní a důležitá. V polovině devadesátých let se ale také uvažovalo o jeho převedení pod město, ale k tomu nakonec nedošlo. Impuls tak nadále zůstal ve formě příspěvkové organizace okresního úřadu, které pomáhá sdružovat amatérské fotografy na celém území bývalého Východočeského kraje. Je pořadatelem Hradecké lidové konzervatoře, která je pokračovatelem Východočeské lidové konzervatoře. Každoročně také pořádá několik fotografických kurzů, které se věnují různým oborům fotografie, od lekcí pro začátečníky až po kurzy starých technik, knižní ruční vazby či naopak počítačovému zpracování fotografií. Je také pořadatelem Salónu východočeské fotografie, prestižní přehlídky nejlepších prací autorů tohoto regionu.[28]

---

[28] https://www.impulshk.cz/historie.html

Ivan Nehera, lektor kurzů starých fotografických technik, Impuls 2015

Rudolf Zukal na fotofestivalu v Moravské Třebové, červen 2008

Rudolf Zukal

Rudolf Zukal byl osobností, která v devadesátých letech udělala mnoho pro rozvoj amatérské fotografie. Jeho působiště bylo sice mimo bývalý okres Ústí nad Orlicí, ale blízkost jeho Galerie umělecké fotografie v Moravské Třebové dala možnost pro prezentaci autorům i z tohoto regionu.

Rudolf Zukal se narodil 7. června 1935 v Hoštejně na Blanensku. V Brně se vyučil stavebním truhlářem, ale roky pracoval v uhelných dolech na Kladně. Poté se ale přestěhoval a začal pracovat ve Východočeských dřevařských závodech v Moravské Třebové. Poté nastoupil jako stolař v národním podniku Hedva. Protože cítil potřebu vzdělávat se ve svém velkém koníčku, fotografii, nastoupil v roce 1977 na dvouletou Školu výtvarné fotografie v Brně. Po absolutoriu následně v letech 1984 – 1986 navštěvoval Nástavbové studium lektorů a porotců amatérská fotografie v Ústavu pro kulturně výchovnou činnost v Praze.

V jeho tvorbě převažovaly portrét, zátiší a krajina. Jeho fotografie byly vystavovány nejen po Evropě, ale také v Japonsku, Jižní Americe a v Austrálii. Za svůj život získal řadu ocenění také v mezinárodním měřítku. Mezi jeho největší úspěchy patřilo první místo v roce 1974 za soubor černobílých fotografií v II. ročníku Kmochova Kolína . V témže roce získal také hlavní cenu na mezinárodní výstavě fotografií v Sao Paulu, a v roce 1979 získal 3. cenu za fotografii „Odkop“ na mezinárodní výstavě v Swiebodzici v Polsku.

Avšak další, a neméně důležitou aktivitou Rudolfa Zukala byla organizátorská činnost. Zprvu v rámci fotoskupiny „Tři“, kterou založil v Moravské Třebové v roce 1980 spolu s Jiřím Kosinou a Janem Maixnerem. Ale jeho nejintenzivnější období na tomto poli začalo v roce 1994, kdy založil „Nadaci pro rozvoj umělecké fotografie“ v Moravské Třebové. V rámci této nadace otevřel první vernisáží dne 7. dubna 1995 Galerii umělecké fotografie v Moravské Třebové. Ta měla jednak svoji stálou expozici s fotografiemi známých českých a slovenských autorů, ale také prostor pro výstavy regionálních fotografů. Tyto výstavní prostory využívali nejen fotografové z blízkého, ale vzdáleného okolí.

Nejzásadnějším organizátorským počinem Rudolfa Zukala a jeho sdružení ale bylo pořádání Moravskotřebovského fotofestivalu, jehož první ročník se uskutečnil v červnu v roce 2000. Během několika ročníků mohli návštěvníci fotofestivalu shlédnout výstavy například Jaroslava Malíka, Jana Pohribného, Miroslava Myšky, Dany Kyndrové, Jindřicha Štreita, Vladimíra Birguse, Václava Podestáta, Miloše Vojíře, Viléma Heckela, Josefa Sudka, K. O. Hrubého, Markéty Luskačové, Roberta Vana, Ivana Pinkavy, Pavla Máry, Rudo Prekopa, Antonína Kratochvíla, Jiřího Havla a mnoha dalších známých českých a slovenských fotografů. Souběžně s nimi vždy vystavovali vybraní amatérští fotografové z širokého okolí. Byli mezi nimi například také Jan Odehnal, Eva Stanovská, Fotoklub Lanškroun a další aktivní amatéři Orlickoústecka. Každý ročník nabídl nejen fotografie na výstavách rozmístěných po několika budovách od zámku, přes městský úřad, domov důchodců až po městské muzeum. Stalo se ale také tradicí pořádání výstav fotografií „na šňůrkách“ na zámeckých arkádách. V prvních ročnících byl ze strany amatérských fotografů zájem o tuto formu výstavy tak vysoký, že byly hustě zaplněny fotografiemi nejen zámecké arkády, ale také kaple kostela sv. Josefa na ulici Svitavská. První fotofestivalový víkend byl též spojován s přednáškami významných vystavujících autorů. Tato akce se stala významnou příležitostí pro setkávání fotografů z širokého regionu. V prvních letech své existence měl fotofestival velkou popularitu a pravidelně ho navštěvovalo velké množství fotoamatérů z širokého okolí. Postupem času se ale návštěvnost stále snižovala. Domnívám se, že nejméně navštěvovaným se doposud stal ročník 2016, a to i díky nevhodně zvolenému datu pořádání týden po vernisáži „Národní výstavy amatérské fotografie” v nedalekých Svitavách. Poslední dva ročníky ale ukazují, že návštěvnost se díky úsilí organizátorů přece jen zvyšuje.

Za své dlouholeté působení na poli fotografie byl Rudolf Zukal jmenován čestným členem Volného sdružení východočeských fotografů. Zemřel 17. prosince 2010, ale jeho projekt Moravskotřebovského fotofestivalu pod organizačními křídly městského muzea a města Moravská Třebová však nadále pokračuje. [29]

---

[29] *Encyklopedie východočeské fotografie, list č. 51, Rudolf Zukal, ISBN 80-239-6812-2, 2009.*

Rudolf Zukal, Eva, nedatováno

Rudolf Zukal, Odkop, 1979

Porota 35. národní soutěže amatérské fotografie. zleva R. Němeček, dále předseda poroty. J. Ptáček, J. Šimon, P. Vilgus, V. Krejčí, foto Milan Sedláček, 2015.

Rudolf Němeček

Regionem, ze kterého začaly v devadesátých letech prorůstat fotoamatérské aktivity do oblasti okresu Ústí nad Orlicí, bylo Náchodsko. Zejména organizátorské aktivity Rudolfa Němečka z Nového Města nad Metují a Pavla Rejtara v Hronova ovlivnily díky vzájemnému kamarádství mnoho fotografů této oblasti.

Rudolf Němeček se narodil 25. března 1949 v Novém Městě nad Metují. S fotografií se začal seznamovat během padesátých a šedesátých letech minulého století. Tehdy se začal věnovat černobílé, později ale také i barevné fotografii. Experimentoval se zhotovováním barevných fotografií z diapozitivů. V sedmdesátých letech absolvoval Lidovou konzervatoř v Hradci Králové, obor výtvarná fotografie, Jána Šmoka. Fotografické vzdělání si dále doplnil na Institutu výtvarné fotografie v Olomouci pod vedením K. O. Hrubého. V osmdesátých letech dále absolvoval dvouletý Kurz lektorů a poradců v Praze a v Solenicích. Ten vedli významní čeští fotografové a pedagogové, mezi nimi například Ján Šmok, akademický malíř Miroslav Řehák a Petr Tausk. Od roku 1974 až doposud je předsedou fotoklubu Nové Město nad Metují. Započal také s organizací okresní fotografické soutěže pod názvem „Fotografie", jež postupem času přerostla v přehlídku amatérské fotografie, které se účastní fotografové z celé republiky. Pod jeho vedením se fotoklub zapojil do Ratibořického mapového okruhu.

Po roce 1989 založil Sekci fotografů regionu Náchod, které se stal předsedou a která pracuje doposud. Stál také u založení Volného sdružení východočeských fotografů, kde působí v předsednictvu. Toto sdružení pomáhá fotografům svou odbornou a metodickou činností.

V roce 1990 inicioval vznik česko-polského fotografického léta, kde každoročně organizuje semináře a přednášky s teoretiky fotografie i se zkušenými fotografy.

Rudolf Němeček, fotograf, organizátor a kurátor výstav, organizátor vzdělávacích seminářů, soutěží, teoretik a lektor fotografie, celý život předává své znalosti ostatním fotografům.[30]

---

[30] *http://www.impulshk.cz/clanky-rudolf-nemecek-fotografie.html*

Pavel Rejtar

Narodil se v roce 1944. Svůj první fotoaparát si koupil ve dvanácti letech. V osmdesátých letech byl vedoucím fotoklubu v Hronově, který zapojil do Ratibořického mapového okruhu. V té době také úspěšně absolvoval Školu výtvarné fotografie v Hradci Králové.

Fotografie ho držela od mládí a jeden čas ho také i živila. Po celý život má velmi blízký vztah k výtvarnému umění, zejména k obrazům. Portrétoval řadu malířů v jejich ateliérech. V tomto období jeho tvorby u něj převládala realistická fotografie. Později se ale oddal svým snům. Učaroval mu surrealismus. Psal také básně pro komponovaný pořad divadla Viola, kde jeho díla přednášel Radovan Lukavský. Počátkem devadesátých let se seznámil s ředitelem Střediska kultury v Klodsku Boguslawem Michnikem, u něhož vystavoval, a Jerzy Olekem, kurátorem fotografických projektů, do kterých se záhy sám také intenzivně zapojil.

Jeho díla byla vystavována v galeriích ve Španělsku, Německu, Polsku, Francii, Japonsku. Je aktivním členem Sekce fotografů regionu Náchod, organizoval četná setkání fotografů, jako byly například Bonato v Náchodě a Fotosession v Hronově. Je členem Volného sdružení východočeských fotografů, surrealistické fotoskupiny „5+*1*“a od roku 2013 také členem unie výtvarných umělců v Hradci Králové.

Pavel Rejtar o svých fotografických koláží sám říká: *„To co jde do mých obrazů, je věcí mé duše, je projekcí mých duševních procesů, zařazuji do nich své skutečné zážitky – je to o fantazii.“* [31]

---

[31] *https://hradec.rozhlas.cz/pavel-rejtar-z-hronova-pije-ze-studanky-imaginace-nefotografuje-tvori-6127295*

Pavel Rejtar při rozhovoru v Českém rozhlase, 14. září 2014.

Pavel Rejtar, Tajemné poselství.

4

Významné fotokluby a osobnosti

4.1 Brandýs nad Orlicí

Historie

I když první zmínky o fotoamatérech v tomto městě pocházejí z roku 1940, zahájení činnosti tohoto uskupení v poválečné historii se datuje na konec padesátých let dvacátého století. Přesné datum vzniku nelze doložit, protože se o něm nedochovaly také vlivem ničivým povodním v roce 1997 žádné záznamy. Prvním dochovaným písemným dokladm o činnosti je inventární soupis z 1. října roku 1959. Vedení měl na starost František Budínský a kroužek byl zřízen pod Závodním klubem ROH Karosa Brandýs nad Orlicí. Ten poskytoval také vybavenou klubovnu pro scházení členů, které se konalo pravidelně jedenkrát týdně. Fotografie členů byly prezentovány pravidelně ve vývěsní skříňce. Na počátku šedesátých let měl fotokroužek osm evidovaných členů. Od roku 1965 byly pravidelně pořádány každoročně klubové výstavy. V téže době se také část členů odtrhla a založila Kinematografický klub.

Fotografie: Členové klubu BAF, z leva: Jaroslav Sála, Jana Hrdličková, nad ní Miloslav Bien, Antonín Beneš, pod ním František Opat, Vladimír Král, Stanislav Hunák, Ladislav Rössler, červen 2011.

Počátek sedmdesátých let byl poznamenán častými výměnami ve vedení klubu. Ten tak neměl stálého zástupce v okresním poradním sboru, což vedlo k přerušení vazeb na ostatní kluby v okrese. Až po volbě Jaroslava Sály do funkce předsedy se podařilo aktivizovat činnost členské základny a opět navázat spolupráci s ostatními kluby na platformě Okresního poradního sboru. Od roku 1979 pořádal klub s Okresním kulturním střediskem soutěž „Člověk a město".

Osmdesátá léta

Počátkem osmdesátých let se začali někteří členové klubu zajímat o barevnou fotografii. Díky náročnému technickému zpracování barevné fotografie procesem negativ-pozitiv byl členy používán barevný diapotiziv. Ti si své diapozitivy pravidelně promítali a vzájemně hodnotili na pravidelných schůzkách. V roce 1981 tak vzniklo pásmo diapozitivů „Barevné město", které bylo prezentováno společně s mluveným slovem Recitačního kroužku Závodního klubu. S tímto projektem se klub zúčastnil nesoutěžní přehlídky nových forem v Hradci Králové, která byla pořádána krajským kulturním střediskem.

Na základě iniciativy fotoklubu byla od roku 1980 zahájena soutěž fotografů okresu Ústí nad Orlicí. Zapojily se do ní Fotoklub Brandýs nad Orlicí, fotoklub DK Vysoké Mýto, fotoklub Omega Choceň a fotoklub Primona Česká Třebová. Společně si vybíraly témata, výsledky se hodnotily na pravidelných čtvrtletních společných setkáních. Zpočátku někteří autoři používali fotografie ze šuplíku, postupně ale byli přinuceni tématy k nové tvorbě. Poměrně vysoká účast a úroveň soutěže ale postupně upadala. Nejdříve skončil svoji účast fotoklub Vysoké Mýto, ostatní vydržely přibližně dva a půl roku.

Od roku 1981 se fotoklub postupně zapojil do mapových okruhů ZK Karosa Vysoké Mýto, Blatenská růže, Tatranského mapového okruhu, Orlického mapového okruhu, Ratibořického mapového okruhu, a mapového okruhu Český ráj. Tato účast umožnila členům shlédnout každoročně několik kolekcí fotografií, nad kterými mohli společně diskutovat.

Členové klubu se také pravidelně zúčastňovali fotografické soutěže „O mistra okresu", ve které v roce 1982 jako kolektiv získali 3. místo.

Až do roku 1988 byl fotoklub pořadatelem soutěže „Člověk a město", kdy proběhl její šestý ročník.

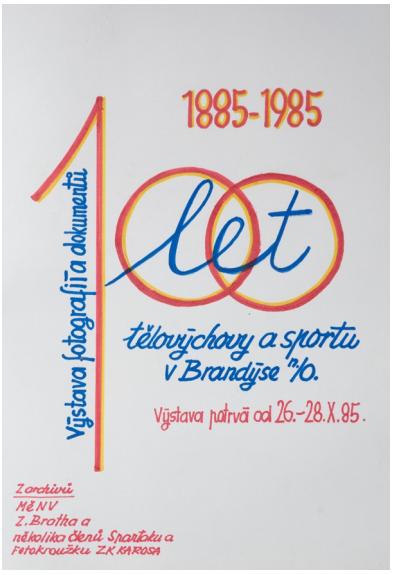

Plakát k výstavě z roku 1985.

Devadesátá léta

V roce 1990 přišel fotoklub společně se závodním klubem o svoji klubovnu a fotokomoru. Skupina fotografů přechází pod městské kulturní zařízení, jehož činnost je v následujících letech spíše formální. O rok později se přejmenoval na Fotoklub brandýských amatérských fotografů, a začíná používat také zkratkovitý název BAF. Členové se scházejí nadále každých čtrnáct dní. Někteří členové v tomto období odešli, ale pár skalních příznivců přece jen udrželo kontinuální činnost tohoto uskupení, které se snažilo zachovat vazby na ostatní přeživší fotokluby. Fotoklub BAF se zúčastňoval také dalších kol Tatranského mapového okruhu, ve kterém získal v ročníku 1991 – 1992 v kategorii fotoklubů první místo; v hodnocení jednotlivců byl oceněn Jaroslav Sála prvním a třetím místem.

Mezi léty 1994 a 1996 nastalo pro fotoklub období útlumu. Došlo k přerušení kontaktů s ostatními fotografickými spolky v okrese. A ani v roce 1994 nově zvolené zastupitelstvo města nemělo pro podporu fotoamatérského spolku velké pochopení. Fotoklub pořádal v tomto období pouze vnitroklubovou soutěž v rozsahu čtyři až pět témat ročně. Své práce prezentovali členové pouze ve vývěsní skříňce.

Od roku 1996 po vzniku Volného sdružení východočeských fotografů se klubu podařilo znovu navázat ztracené kontakty na okolní fotografické kluby. A byla to zejména velice aktivní Sekce fotografů regionu Náchod, která přivedla BAF opět k vyšší aktivitě. Fotoklub se následně účastnil 26. ročníku Ratibořického mapového okruhu. Fotografie Jaroslava Sály se v kategorii jednotlivců umístily v konečném hodnocení na prvních třech místech.

Po roce 1994 přišlo úspěšné období tvorby ve fotoklubu. Ten měl mezi osmnácti až dvaadvaceti členy. Ti dojížděli také z Ústí nad Orlicí. Členové se zabývali různými tématy. Tvorba tak byla na jednu stranu bohatá, také námětově roztříštěná. Stejně tak panovaly i rozdílné názory uvnitř klubu na jeho náplň práce. Tyto vnitřní neshody vedly až k odtržení některých členů v roce 2002. Ti následně založili nový fotoklub OKO v Ústí nad Orlicí.

V roce 1999 uspořádal fotoklub BAF ke 40. výročí založení na zámku v Brandýse nad Orlicí velkou klubovou výstavu, která získala u veřejnosti velký ohlas.

Jaroslav Sála, Uplakaný den, 2003.

Současnost klubu BAF

Po roce 2000 se fotoklub nadále schází dvakrát měsíčně. Zúčastňuje se Ratibořického mapového okruhu, Mapového okruhu Český ráj a Mapového okruhu Vysočina. Pořádá také svoji vnitroklubovou soutěž s vyhlašovanými tématy. Jeho současná základna je tvořena zhruba desítkou většinou starších členů, kteří poprvé přišli před rokem 1985. S digitálním věkem počet členů v posledních letech klesl. Odešli ti mladší, kteří své práce vystavují v internetových virtuálních galeriích a opravdového klubového života, kde se fotografové osobně setkávají a své názory si říkají z očí do očí, se nezúčastňují. [32]

---

[32] *Historie Fotoklubu brandýských amatérských fotografů, sepsal Jaroslav Sála.*

4.1.1 Jaroslav Sála

První fotografie

Narodil se v roce 1944. Jeho první fotografie vznikly v roce 1967, kdy na zahraničním zájezdu se zapůjčeným fotoaparátem naexponoval tři černobílé negativní kinofilmy a dva barevné diapozitivní filmy. Po návratu z dovolené a následném zpracování fotografií v odborném závodě však byl výsledkem zklamán. Jeho fotografiím chyběla atmosféra, kompozice, ale mnohdy také hlavní motiv. Tehdy si zakoupil svůj první fotoaparát Exa Ia a sám se pokoušel o zlepšování svých fotografických výsledků. Nebyl však stále spokojen s komerčním zpracováním svých fotografií, a tak se o dva roky později v roce 1969 rozhodnul vstoupit do fotoklubu v Brandýse nad Orlicí. Kontakt s ostatními fotografy mu pomohl k jeho fotografickému růstu. Získal zde také základní teoretické znalosti a dovednosti při zpracování celého černobílého procesu. Zpočátku se nevyhýbal žádným fotografickým tématům, jeho záběr fotografických námětů byl široký. Jednoduchý fotoaparát Exa Ia s nepříliš kvalitním objektivem brzy přestal vyhovovat jeho nárokům a potřebám. Nový posun v jeho tvorbě mu přinesl nákup nové techniky, fotoaparátu Pentacon six během roku 1974. Fotografií byl doslova pohlcen.

Fotografie: Jaroslav Sála, červen 2018, foto R. Lepka.

Zúčastňoval se všech fotografických akcí pořádaných fotoklubem, obesílal soutěže, mapové okruhy. Již po osmi letech práce ve fotoklubu se v roce 1975 stal jeho předsedou. Neustále se také snažil získávat co nejvíce vědomostí o výtvarné fotografii, a tak v roce 1979 úspěšně absolvoval Krajskou konzervatoř výtvarné fotografie v Hradci Králové.

Osmdesátá léta

V osmdesátých letech věnoval velkou část své aktivity nejen organizaci a chodu brandýského fotoklubu, ale také organizaci šesti ročníků fotografické soutěže „Člověk a město", která probíhala v letech 1980 až 1988 a v regionu měla slušné jméno. Jejími organizátory byly Závodní klub ROH Karosa Brandýs nad Orlicí, Okresní kulturní středisko Ústí nad Orlicí a Městský národní výbor Brandýs nad Orlicí. Jeho organizační aktivity také v té době směřovaly například do oborové fotografické sekce v Ústí nad Orlicí. Ve své fotografické tvorbě se zabýval různými tématy. Své černobílé fotografie také často koloroval a adjustoval. V letech 1986 až 1990 uspořádal Jaroslav Sála své tři autorské výstavy. Dvě z nich se konaly v nedalekém Letohradě a jedna v Ružomberoku na Slovensku.

Jaroslav Sála,
Vrbické pleso, 2017.

Devadesátá léta

I po společenských změnách po roce 1989 se neustále snaží jak o aktivní vedení fotoklubu, tak také o pokračování ve své fotografické tvorbě. V roce 1990 byly jeho fotografie vybrány do výstavní kolekce Fotosalónu Ružomberok. O dva roky později přichází další ocenění jeho fotografií, kdy zvítězil v Tatranském mapovém okruhu. Nadále také dělal vše pro svůj odborný růst ve fotografii, a tak v roce 1993 úspěšně ukončil Hradeckou fotografickou konzervatoř, pořádanou Střediskem amatérské kultury IMPULS v Hradci Králové. Používá stále černobílé fotografické materiály, ale do jeho tvorby vstupuje i barevná fotografie .

V té době také pracoval v různých fotografických sdruženích, včetně Svazu českých fotografů, ale stále směřoval nemalou část své aktivity na vedení fotoklubu v Brandýse nad Orlicí, především na účast v kolektivních soutěžích mapových okruhů. V roce 1997 získal další ocenění, kdy zvítězil v Ratibořickém mapovém okruhu.

Jaroslav Sála,
Zimní krajina, 2014

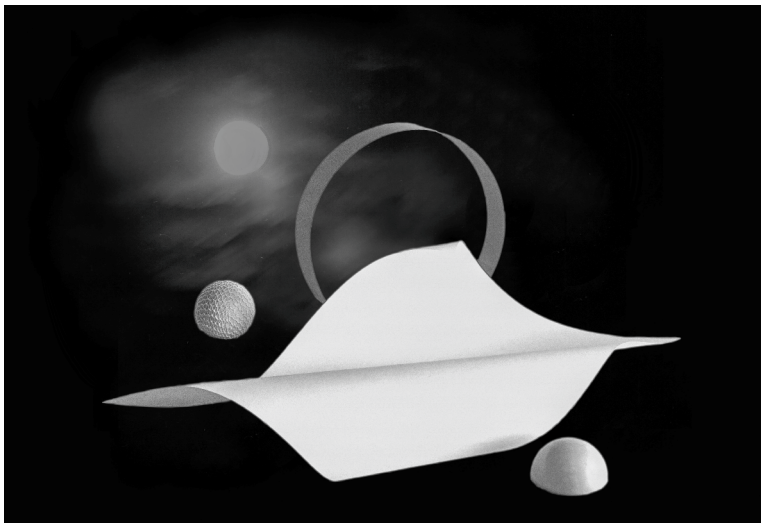

Jaroslav Sála,
Noční krajina, 2017

V novém tisíciletí

V posledních letech začíná jeho tvorbu ovládat digitální technika. Podle jeho názoru digitální zpracování fotografického obrazu a následné úpravy dokáží lépe vyjádřit jeho fotografické představy a ztvárnit jeho náměty. Přednost před přírodními motivy dává ve svých současných fotografiích spíše různým fotografickým kompozicím.

Doposud se nejen stále aktivně věnuje vedení fotoklubu BAF Brandýs nad Orlicí, jehož je dlouholetým předsedou, ale také je členem Volného sdružení východočeských fotografů v Hradci Králové. [33]

---

[33] *Historie Fotoklubu brandýských amatérských fotografů, sepsal Jaroslav Sála, osobní archiv a rozhovor s autorem, duben 2018.*

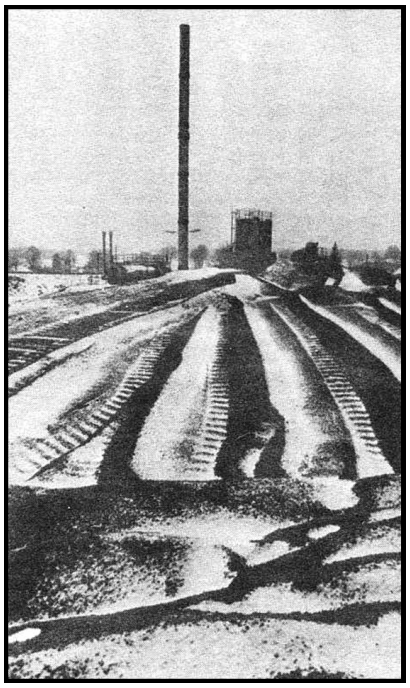

4.2 Choceň

Založení fotoskupiny Omega

V šedesátých a první polovině sedmdesátých let pracoval v Chocni fotokroužek zřizovaný Domem odborů. Počet členů kosílal mezi 5 až 8 fotoamatéry, mezi které patřili například Antonín Busta, Jaroslav Sejkora, Pavel Krsek a Jiří Kočí.

V polovině sedmdesátých let však toto uskupení nevykazovalo příliš velkou aktivitu, a takse z rozpadajícího torza pomalu ale jistě zanikajícího fotokroužku zrodilo v roce 1976 nové uskupení fotografů amatérů pod názvem Omega Choceň. Jeho zřizovatelem se stal stejně jako u předcházejícího fotokroužku Dům odborů v Chocni. Tam také měli nadále členové klubu své zázemí v podobě klubovny, a za jevištěm místního divadla též zařízené fotokomory. Zakládajícími členy byli Jiří Kočí z Ústí nad Orlicí, Jan Vitouš, Václav Klíma a Jaroslav Sejkora. Později se ještě postupně přidávali další členové, mezi nimi Karel Šiller z České Třebové, Alexander Štorek a Ladislav Svoboda.

Fotografie: Ladislav Svoboda, Krajina dneška, okolo roku 1980

Osmdesátá léta

Fotoskupina sice neměla stanoveného žádného oficiálního vedoucího, ale jejich vzájemná spolupráce fungovala od počátku velice dobře. Jejich společným pojítkem byl hlubší zájem o výtvarnou fotografii. Ve velké většině to byli také absolventi hradecké Lidové konzervatoře profesora Jána Šmoka. Jiří Kočí koncem sedmdesátých let absolvoval také Institut výtvarné fotografie ÚV SČF v Brně.

Velkou inspirací pro všechny členy byly právě přednášky profesora Jána Šmoka. Právě po nich začali nad svými fotografiemi více přemýšlet, více rozvažovat nad tématem, světlem, úhlem záběru, kompozicí. Pravidelně každý měsíc obměňovali svoji malou výstavku fotografií na panelu v choceňském kině, příležitostně pořádali menší výstavy na schodem divadla v Domě odborů a každoročně pořádali velkou výstavu v galerii choceňského muzea.

Fotoskupina se pravidelně zúčastňovala fotografických soutěží a fotoseminářů, které každoročně pořádalo Okresní kulturní středisko v Ústí nad Orlicí. V té době panovala velká rivalita mezi fotoskupinou Omega a fotoklubem SKP Karosa Vysoké Mýto. Oba tyto kluby patřily v polovině osmdesátých let ke špičce okresu Ústí nad Orlicí. Jejich členové navštěvovali ostatní fotokluby, kde předávali své zkušenosti ostatním amatérským fotografům. Členové obou uskupení mezi sebou usilovali o kvalitnější fotografii a její lepší umístění, než konkurenční fotokroužek. A kdykoliv se to choceňským fotoamatérům povedlo, byli nadmíru spokojeni. Koncem osmdesátých let uspořádali Alexander Štorek a Václav Klíma svoji společnou velkou výstavu v místní nemocnici, která u návštěvníků sklidila nebývalý zájem.

Fotoskupina Omega Choceň se zúčastnila ještě v roce 1990 posledního nedokončeného ročníku Orlického mapového okruhu, avšak tím prakticky aktivní činnost tohoto uskupení skončila. Přišla o svoji fotokomoru i klubovnu v Domě odborů. Vlivem společenských změn se mnoho fotoamatérů začalo zabývat jinými aktivitami. Nejinak tomu bylo i zde. Alexander Štorek se zapojil do komunální politiky na choceňské radnici, Václav Klíma si už v roce 1990 zařídil živnost na fotografické a později i na reklamní činnosti. Jan Vitouš si také již v roce 1990 zřídil živnostenský list na fotografické služby. Následně si otevřel v Chocni na ulici Dolní 260 fotoateliér a prodejnu s fotografickým zbožím a minilabem na výrobu barevných fotografií. Nadále se zabýval pouze komerční fotografií a ve své volné tvorbě již nepokračoval. Jiří Kočí se začal věnovat sportovnímu rozvoji svých dcer, které hrály tenis. Jeho fotografické aktivity se na několik let omezily pouze na dokumentaci této jejich sportovní činnosti.[34]

---

[34] *Z osobních zápisků ze soukromého archivu Jiřího Kočí, osobní rozhovor s Alexanderem Štorkem, únor 2018 a Československá fotografie str. 196, č.5/1981.*

Jan Vitouš, Motocross, kolem roku 1980

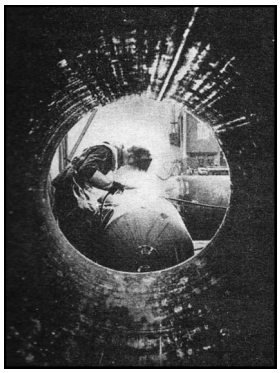

Jan Vitouš, kolem roku 1980

4.2.1 Václav Klíma

Začátky v Omeze

Narodil se v roce 1948. Po absolvování vysoké školy začal pracovat v podniku Oseva KSP Choceň. K fotografii ho přivedla malba, se kterou zprvu začal svoji výtvarnou činnost, a se kterou také později skončil. Jeho první fotografické zkušenosti začínají rokem 1974. Prvním fotoaparátem, který vlastnil, byla Praktica. Protože cítil potřebu vzájemného setkávání s jinými fotografy se stejným pohledem na svět, byl v roce 1977 jedním ze zakládajících členů významné choceňské fotoskupiny Omega.

Osmdesátá léta

Počátkem tohoto období byl aktivním členem tohoto uskupení. Záhy svoji Prakticu vyměnil za kinofilmový fotoaparát Petri. Absolvoval Východočeskou konzervatoř amatérské fotografie. Zúčastňoval se výstav, soutěží a fotografických seminářů, pořádaných Okresním kulturním střediskem, a klubového života vůbec. Stal se také členem svazu českých fotografů.

Fotografie: Václav Klíma ve svém domě v Chocni, únor 2018, foto R. Lepka

Zabýval se převážně fotografováním lidí, ale mezi jeho fotografiemi můžeme nalézt i snímky jiných žánrů, například fotografií koní se kterými se úspěšně zúčastnil fotosoutěže se zemědělskou tematikou „Člověk dneška" v Líšnici. Od druhé poloviny osmdesátých let se zúčastňoval soutěží spíše sporadicky, ale své fotografie vystavoval nadále v rámci fotoskupiny Omega. V té době se začal zajímat o spojení fotografie a malby. Na tomto poli úzce spolupracoval s ústeckoorlickým malířem a výtvarníkem Richardem Peškem. K této své části tvorby říkával: „Mým snem je položit rovnítko mezi fotografii a výtvarnictví".

Po roce 1990

Na začátku 90. let dochází k rozpadu fotoskupiny Omega. Václav Klíma si zřizuje živnostenské oprávnění na fotografické služby a reklamní činnost. Fotografii se od té doby věnuje prakticky jen na komerční úrovni. Za zmínku stojí ale například jeho kalendáře z devadesátých let pro Osevu Choceň s vytříbenými kompozicemi na zemědělská témata. V současné době se již volné tvorbě ve fotografii nevěnuje. [34]

---

[35] *Osobní rozhovor s Václavem Klímou, únor 2018.*

Václav Klíma, Bez názvu I a II, 80. léta

4.2.2 Jiří Kočí

Fotografické začátky

Narodil se 19. ledna 1952 v Ústí nad Orlicí, kde také vyrůstal a získal maturitní vzdělání ve strojírenském oboru. Svůj první fotoaparát si pořídil v roce 1968. V té době začal fotografovat zejména krajinu, zátiší a detail. Do fotokroužku Domu odborů v Chocni přišel poprvé v roce 1970, kam ho přivedl jeho nový kolega ze zaměstnání. V letech 1973 až 1975 absolvoval studium na Lidové konzervatoři v Hradci Králové. A právě tam ho inspiroval a i k dalšímu růstu posunul profesor Ján Šmok. Mezi léty 1972 a 1975 také spolupracoval s místními regionálními deníky, kterým dodával své fotografie. Po ukončení studií na Lidové konzervatoři absolvoval mezi léty 1975 až 1978 Institut výtvarné fotografie ÚV SČF v Brně. Od roku 1976 se stal členem Svazu českých fotografů. Od roku 1975 se zúčastňoval mnoha soutěží, jen namátkou v roce 1975 to byly „Malé formáty“ v polské Varšavě, „Život v míru“ v Pečkách, o rok později „Děti objektivem“ v Přerově a „Člověk dneška“ v Líšnici. V roce 1977 byly jeho fotografie vystaveny na soutěžní výstavě Institutu výtvarné fotografie ÚV SČF a na výstavě „Člověk našich dnů“ v Roudnici nad Labem.

Fotografie: Jiří Kočí na setkání fotoamatérů okresu Ústí nad Orlicí, červen 2018, foto R. Lepka

V roce 1978 se také úspěšně zúčastnil Bienále černobílé fotografie FIAP - „Zlatý svícen“ v Kamenickém Šenově. To byl ale již dva roky předtím jedním ze zakládajících členů fotoskupiny Omega Choceň.

Osmdesátá léta

V tomto období i nadále středem jeho zájmů zůstávala krajina, krajinný detail a zátiší. Své fotografie pro výstavy a prezentace také začíná programově adjustovat do rámů nebo paspart. Teprve tak své fotografie vidí jako hotová díla. Pravidelně se zúčastňoval fotografických akcí, výstav a soutěží v rámci fotoskupiny Omega Choceň. Vystřídal několik různých typů fotoaparátů značky Praktica a Pentacon six na svitkový film. Ten používal zejména svoji barevnou fotografii. V černobílém procesu měl v oblibě vývojku Rodinal pro její flexibilní možnosti, kdy ředěním mohl upravovat strmost vyvolání svých negativů. Fotografie si sám zpracovával ve své fotokomoře, a to jak v černobílém, tak barevném procesu. Barevnou fotografii zhotovoval zprvu aditivním mícháním barev, později po nákupu barevné hlavy s míchací komorou přešel na subtraktivní metodu. Fotografii v té době věnoval většinu svého volného času, většinu sobot a nedělí. Jak sám říkával, s velkým pochopením manželky a svých tří dětí.

Na počátku osmdesátých let se s úspěchem zúčastnil fotografických soutěží „Portrét socialistického člověka“ v Nymburce, „Dětský úsměv“ v Mladé Boleslavi, obě v roce 1980. O rok později to byly soutěže „Hory a lidé“ v Novém Jičíně, „Šumava 81“ v Kaplicích a děčínská Kotva. Do roku 1985 se pravidelně zúčastňoval společných výstav s fotoskupinou Omega Choceň. V polovině osmdesátých let byl jedním z nejuznávanějších fotoamatérů, kteří vzdělávali ostatní fotografy v Okresní fotografické škole pro fotoamatéry v Ústí nad Orlicí, vedené pod okresním kulturním střediskem.

Jiří Kočí, Krajina v Kalhotách VI, 1976

Devadesátá léta

Již koncem osmdesátých let se postupně začíná Jiří Kočí stále více věnovat rodině a to zejména svým dcerám, které aktivně hrají tenis. Tento útlum v jeho tvorbě vyvrcholil na počátku devadesátých let. Přestává obesílat soutěže a téměř nevystavuje. Pouze z prostředí tréninků a tenisových turnajů vznikají postupně tři autorské fotografické knihy, které mapují toto pro jeho rodinu důležité období. Mezitím se na počátku devadesátých let rozpadla i fotoskupina Omega Choceň. Ještě v roce 1991 Jiří Kočí představil své adjustované fotografie na autorských výstavách na zámku v Letohradě a o rok později v Galerii Na Hamrech v Ústí nad Orlicí. Na dlouhou dobu poslední byla pro něho soutěžní výstava „Kde domov můj“ v Děčíně v roce 1994. V roce 1997 zakládá vlastní videostudio a zabývá se výrobou pořadů pro regionální televizní stanici.

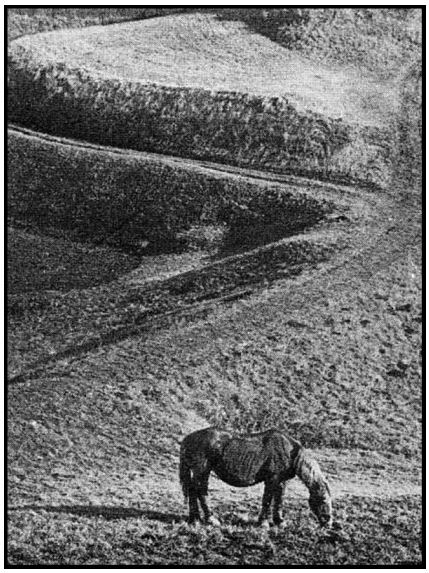

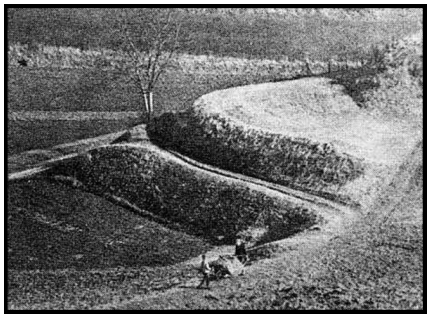

Jiří Kočí, Dobroučská krajina I a II, 1980

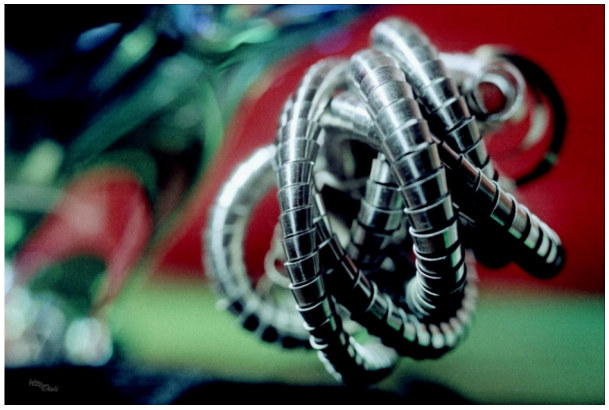

Jiří Kočí, Odpadová grafika, 1985

Současnost

V roce 2002 byl jedním ze zakládajících členů nově vznikajícího Fotoklubu OKO v Ústí nad Orlicí, ve kterém aktivně pracuje dodnes. Účastní se také fotografických výstav. Návrat k fotografii pro něj znamenal nákup nové digitální techniky. Obnovil svoji soutěžní a výstavní činnost a v roce 2013 také své členství ve Svazu českých fotografů.

Inspiraci pro svoji tvůrčí práci nachází všude kolem sebe. Své fotografické montáže si předem vymýšlí, poté si nafotí dílčí záběry, které poté počítačovou montáží kombinuje do výsledného obrazu. Své práce po roce 2000 představil na několika klubových výstavách s Fotoklubem OKO po celé České republice, na Slovensku a na několika autorských výstavách v rámci Pardubického kraje. Za celé své bohaté tvůrčí období své fotografické činnosti se představil na více jak 60 soutěžních výstavách, kde získal více jak 35 ocenění a na dvaceti klubových a deseti autorských výstavách. V roce 2017 mu byl udělen titul ASČF a stal se členem ČFFU. Mezi léty 2004 až 2015 pracoval také jako externí kameraman v regionální televizi. [36]

---

[36] *Osobní rozhovor a emailová komunikace s Jiřím Kočí, červen 2018.*

Jiří Kočí, Bulk v akci, 2016.

Jiří Kočí, Hledaní Stromoucha, 2016.

4.2.3 Karel Šiller

Mládí

Narodil se 18. května 1949 v Ústí nad Orlicí. V letech 1955 až 1964 absolvoval Základní školu Habrmanova v České Třebové, mezi léty 1964 až 1968 Střední průmyslovou školu strojní v Novém městě nad Metují. V roce 1969 se oženil se svojí první ženou Stanislavou a ve stejném roce taky nastoupil do zaměstnání ve Stavostroji v Novém Městě nad Metují jako montér. Od roku 1969 žil s rodinou v Chocni, o čtyři roky později začal pracovat v Lokomotivu na depu v České Třebové jako strojvedoucí. Přes své technické vzdělání od mládí tíhnul k výtvarnému umění. Sám maloval a v roce 1974 začal také fotografovat. Následně vstoupil do choceňského fotoklubu Omega. V roce 1978 se s rodinou přestěhoval do České Třebové na Tykačovu ulici.

Osmdesátá léta

Mezi léty 1979 až 1983 vystudoval Institut výtvarné fotografie v Olomouci a stal se členem Svazu českých fotografů. V osmdesátých letech intenzivně fotografoval, obesílal množství celostátních i regionálních soutěží, kde dosahoval vynikajících výsledků.

Fotografie: Karel Šiller, Autoportrét, osmdesátá léta.

Jeho fotografie byly publikovány v časopisech. Zvítězil také v soutěži Svazu českých fotografů a stal se tak Mistrem SČF. V roce 1987 v nakladatelství Kruh vyšla v edici Kraj kniha „Ústeckoorlicko" s jeho fotografiemi.

Aktivně se zúčastňoval nejen klubového života v choceňské Omeze, ale také ve fotokroužku v České Třebové. Tam své zkušenosti mino jiné předával také začínajícímu fotografovi Luďku Petrášovi. Ten mu v mnohém vděčí za způsob, jakým se naučil na fotografii nahlížet, přistupovat k ní, a zejména nebát se ji tvořivým způsobem realizovat.

V roce 1988 opustil svoji profesi strojvůdce a stal se fotografem na volné noze. Od té doby se zabýval fotografii již jen profesionálně a klubového života se nezúčastňoval. [37]

---

[37] *Životopis k výstavě „Karel Šiller jinak" 2010.*

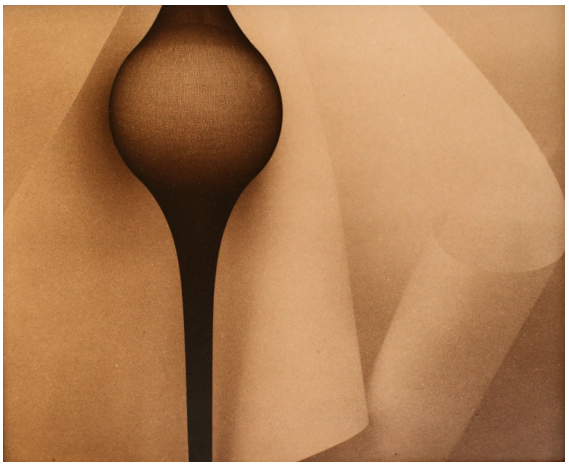

Karel Šiller, Kompozice, adjustováno, 1988.

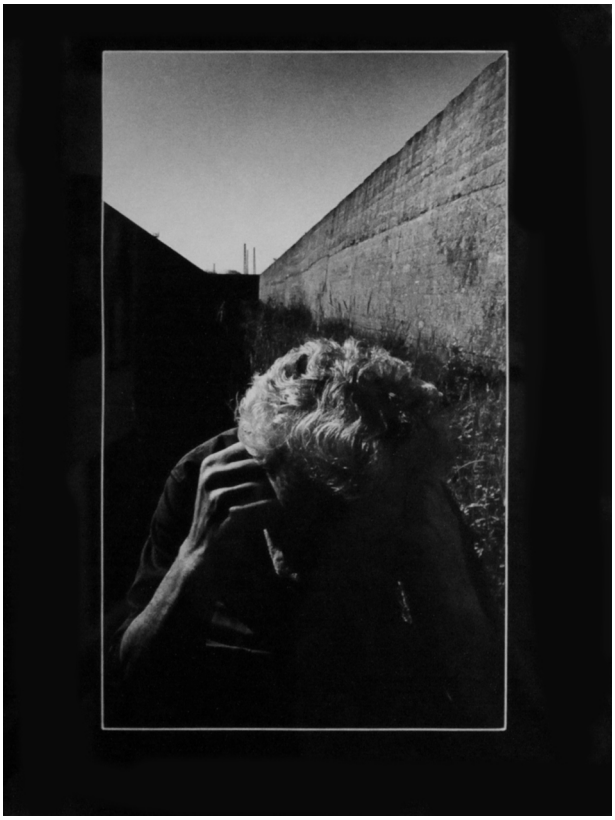

Karel Šiller, Zmar, 1982.

Karel Šiller, Brzdař, 1980.

Profesionální dráha

V roce 1990 se rozvedl se svojí první ženou a začal podnikat v České Třebové v domě na Tyršově náměstí č. p. 271, kde zřídil obchod „Domov“ a reklamní studio „PAF AGENCY a.s.“. O rok později se znovu oženil. [38] Mezi léty 1996 až 1999 ve svém domě na Tyršově náměstí provozoval galerii „JeštěR”. V té se během následujících let uskutečnily výstavy těchto autorů:

1996 - Josef Liesler.

1997 - František Hodonský, Oldřich Kulhánek, Aleš Ogoun, Michael Rittstein, Boris Jirků, Erika Bornová, Adolf Born, Aleš Lamr, Jiří Kaloč, Jiří Kolář

1998 - Miloslav Moucha, Karel Nepraš, Jan Steklík.

1999 - Kamila Ženatá. [38]

Od této poslední výstavy až do roku 2007 tento prostor pouze pronajímal k příležitostným výstavám. V následujícím roce ale opět obnovil činnost galerie JeštěR.

Na jeho zdraví se ale neblaze podepsal jeho hektický styl života, a tak 1. září 2009 předčasně umírá. Jeho poslední výstavu, kterou mohli obdivovatelé jeho díla shlédnout, se stala retrospektivní výstava právě v jeho galerii JeštěR, kterou po jeho smrti uspořádala jeho druhá manželka v dubnu roku 2010 pod názvem „Karel Šiller jinak”.

---

[38] *http://abart-full.artarchiv.cz/instituce.php?Fvazba=poradatel&IDinstituce=887*

Karel Šiller, krajiny pro knihu Ústeckoorlicko, polovina 80. let

Osobnost tohoto výtvarníka a fotografa dobře vystihují následující slova Borise Jirků: "*Můžu Vám říct, jak jsem Karla znal a poznal. Přišel ke mně do pražského ateliéru a ukazoval plány galerie s podivuhodným názvem JeštěR. Plán výstav a co chce všechno v České Třebové organizovat. Řekl mi něco ze svého života. Od dráhy po dráhu fotografa. Byl tak nadšený a umanutý, že si mě hned získal a slíbil jsem mu výstavu. Mužů, kteří chtějí investovat svůj čas a peníze do tak nevděčné činnosti, jako je šíření kultury, je vždy málo. Po roce 89 se všichni pustili do podnikání a zapomněli na své přátele a ideály. Karel si naopak vzpomněl. Chtěl si vytvořit podmínky a malovat. Pár let jsme se neviděli, ale Karel se ozval a říkal, že je tu JeštěR. Znovu obnovená činnost galerie. A zase měl nakažlivou chuť do života. Udělal jsem pro něj grafický list k výročí 100 let gymnázia v České Třebové, náročnou desetibarevnou serigrafii. Přivezl jsem obrazy do galerie a Karel mi říkal své plány. Jak si staví domek na ostrově mezi dvěma potoky, krásný v pravdě rustikální. Vrátí ho do původního stavu se současným technickým vybavením a konečně bude mít čas na studium a vlastní tvůrčí práci. Přes týden bude studovat a malovat a na víkend bude jezdit do města za svou rodinou... Říkal jsem mu, že nikdy není pozdě, že Aristid Maillol do svých 45 let byl neznámým návrhářem gobelínů a tapet, pak začal modelovat a stal se jedním z největších světových sochařů. Veliký stavitel viděl jeho touhu a nadělil mu dlouhověkost 96 let, aby mohl svou tvůrčí míru naplnit. Taky Sudek začal fotit jako dospělý muž, s omezením, autodidakt, až po návratu z války. Rozloučili jsme se. Odjížděl jsem a odvážel jsem si s sebou jeho energii a entuziasmus.*

V duchu jsem si maloval, jak příště pojedu k němu do domku, ateliéru, nebudu mu vůbec závidět volný čas, pokud budu moci, tak mu poradím a užiji si krásné přírody. Nevím proč, ale domek jsem si představoval modrý. Odjel jsem na Moravu a těšil se na další setkání při vernisáži. O to větší šok mě čekal po telefonátu Karlovy ženy Ondřejky, že si mám obrazy odvézt, že žádná výstava nebude. Karel tu není, odešel... Věřím, že má s sebou olejové barvy značky Windsor & Newton, paletu s čínskými kulatými štětci a fotoaparát Canon s čipovou kartou a nekonečnou pamětí. Že je v zemi krásných umění mezi dvěma chladivými potoky a debatuje s Drtikolem, Sudkem, Bauchem, Lieslerem, Neprašem. A má dost času..." [39]

---

[39] *Boris Jirků, proslov na vernisáži výstavy Karla Šillera, 10.dubna 2010. http://www.zpravodaj.probit.cz/2010/4_10web/Karel_siller_jinak.htm*

4.2.4 Alexander Štorek

Studentská léta

Narodil se 8. ledna 1951 v Praze. O fotografii se začal zajímat ve svých devatenácti letech. V polovině sedmdesátých let vystudoval psychiatrii. Ještě během studií spolupracoval jako fotograf s Muzeem východních Čech v Hradci Králové. V roce 1976 se přestěhoval do Chocně, kde nastoupil v tamější nemocnici v psychiatrické léčebně jako lékař. Po krátké dvouleté pauze ve fotografování se stal členem fotokroužku Omega Choceň.

Osmdesátá léta v Omeze

Toto období bylo z pohledu fotoamatérské tvorby pro Alexandra Štorka nejplodnější. Stal se výraznou osobností fotoskupiny Omega Choceň. S touto skupinou také společně vystavoval. Své fotografie také předtavil mimo jiné i například společně s letohradskou výtvarnicí Janou Zamazalovou ve výstavní síni lanškrounského zámku v roce 1987.

Fotografie: Alexander Štorek ve své ordinaci, foto R. Lepka, únor 2018

Krajiny, zátiší, přírodní motivy s výraznějšími výtvarnými prvky a kompozicí. To byly nejčastější náměty fotografií Alexandra Štorka. Společně s klubovým kolegou Václavem Klímou nemohli chybět na žádně významné fotografické soutěži, výstavě či fotografickém semináři pořádaném v tomto regionu. Používal svůj oblíbený Nikon FG 20 ve spojení s černobílým negativem. Své fotografie krajin a přírodních motivů často pořizoval na svých výletech po českých a slovenských horách. Byl také lektorem Okresní školy fotografie v Ústí nad Orlicí.

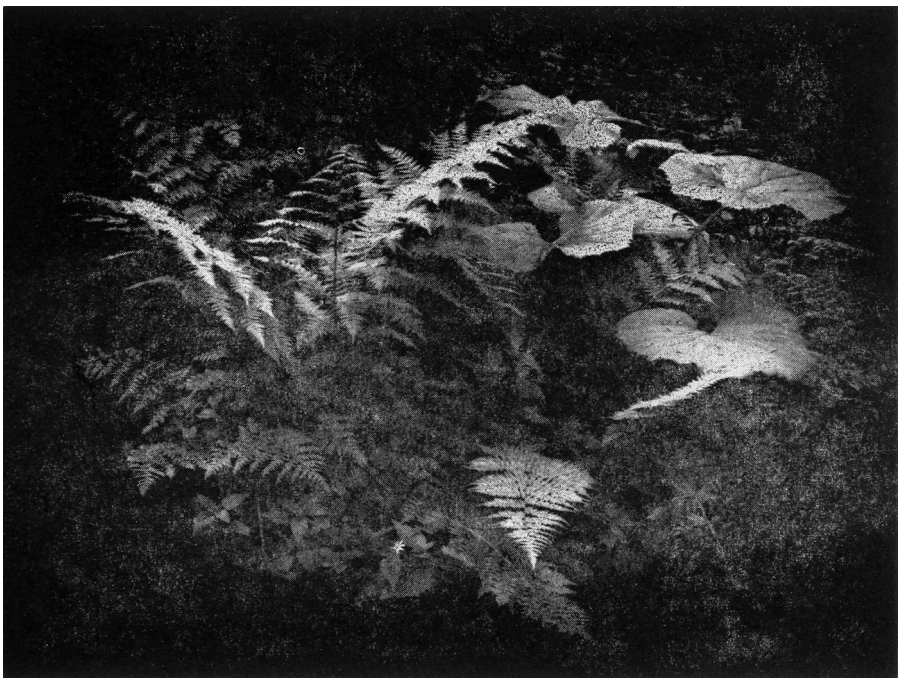

Alexander Štorek, bez názvu, 1986

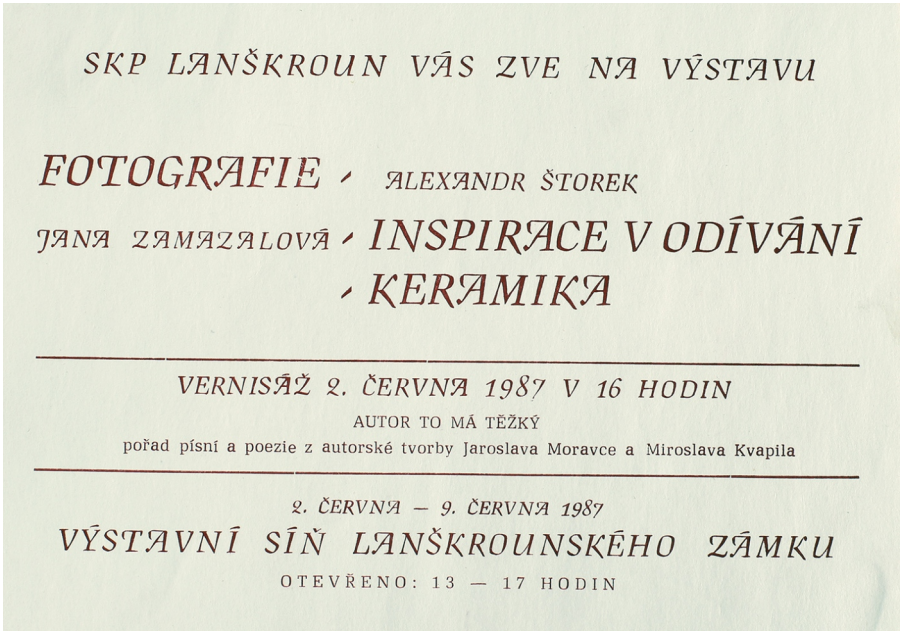
SKP LANŠKROUN VÁS ZVE NA VÝSTAVU

FOTOGRAFIE – ALEXANDR ŠTOREK

JANA ZAMAZALOVÁ – INSPIRACE V ODÍVÁNÍ

– KERAMIKA

VERNISÁŽ 2. ČERVNA 1987 V 16 HODIN

AUTOR TO MÁ TĚŽKÝ

pořad písní a poezie z autorské tvorby Jaroslava Moravce a Miroslava Kvapila

2. ČERVNA – 9. ČERVNA 1987

VÝSTAVNÍ SÍŇ LANŠKROUNSKÉHO ZÁMKU

OTEVŘENO: 13 – 17 HODIN

Pozvánka na výstavu, archiv Městského muzea v Lanškrouně

Vernisáž výstavy v Lanškrouně, autor neznámý, červen 1987

Z výstavy v Lanškrouně, autor neznámý, červen 1987

Celkový záběr ukazuje také tehdejší podobu výstavní síně na zámku, která nyní slouží jako sál s jevištěm, autor neznámý, červen 1987

Po roce 1990

Počátek devadesátých let znamená nejen konec fotografické skupiny Omega Choceň, ale také aktivní fotografické činnosti Alexandra Štorka. Ten v tomto období vstupuje aktivně do komunální politiky na choceňské radnici. Mimo to zakládá svoji soukromou psychiatrickou ordinaci a fotografií se zabývá jen okrajově. Tragický konec jeho rozsáhkého fotografického archivu z předchozích let znamená rok 1997, kdy oblast východních Čech zasáhly ničivé povodně.

V současnosti se věnuje fotografii pouze pro svoje potěšení, bez ambicí vystavovat a obesílat fotografické soutěže. Není ani členem žádného fotografického spolku. V roce 2017 rozprodal svoji starou fotografickou techniku a zakoupil si novou bezzrcadlovku Olympus, se kterou fotografuje přírodu a zvířata pouze pro potěchu své vlastní duše. [40]

---

[40] *Osobní rozhovor s Alexanderem Štorkem, únor 2018*

4.3 Králíky

Založení Fotoklubu U Klíče

Fotoklub U Klíče v Králíkách byl založen v roce 1981. Zakladajícími členy byli Alexander Pelikán (vedoucí klubu), Petr Jelínek, Evžen Malý a bratři Imrich a Ladislav Tóthovi, vesměs všichni pracovníci celní správy. Jeho členové se již znali dříve a své fotografie si občas společně ukazovali již od roku 1978, ale tehdy ještě o klubové činnosti nemohla být řeč. Název fotoklubu byl odvozen od klíče, domovního znamení na budově č.p.334 v Dlouhé ulici, kde byl klub založen. Zprvu se členové klubu zaměřili také na důkladnou teoretickou přípravu technického zpracování fotomateriálu.

Fotoklub neměl žádného zřizovatele ani společnou fotokomoru. S financováním jejich činnosti jim pomáhala spolupráce s místním muzeem. Aktivita klubu byla od počátku vysoká, již do roku 1986 uspořádali 5 klubových výstav, 115 jejich fotografií bylo uveřejněno v různých časopisech, kromě jiných čelních umístění třikrát obsadili první místo v celostátních soutěžích, ve kterých představili 90 svých fotografií, zhotovili 1600 dokumentárních fotografií, především

Fotografie: Zakládající členové Fotoklubu U Klíče, zleva Evžen Malý, Alexander Pelikán, Ladislav Tóth, Petr Jelínek a Imrich Tóth, 1984.

pro muzeum v Králíkách. Protože byli zaměstnanci celní správy, zúčastňovali se také oborových fotosoutěží, které pořádala celní správa pro své zaměstnance. Od začátku roku 1984 odpracovali také 270 hodin při výstavbě výstavních prostor v městském muzeu a při výrobě fotografií pro expozici „Socialismus“. Do klubu také přišli další dva noví členové - Vítězslav Vavruša a Ivan Metelka. Jednotliví členové se zabývali různými fotografickými náměty. Například Alexandr Pelikán kromě jiných témat fotografoval často autoveterány a denní život ve městě. Imrich Tóth fotografoval venkov a zemědělskou tematiku, Petr Jelínek sport a krajinu, Evžen Malý zátiší a krajinný detail a Ladislav Tóth život ve městě.
Fotoklub uspořádal řadu výstav, například s tématy autoveteránů, fotografií z Mazurských jezer, ze života rybářů na Baltu a pražských zakoutí. Úspěšné výstavy byly také „Králické konfrontace I“ a „Králické konfrontace II“.

Fotoklub byl také oceněn ve fotosoutěži Zemědělských novin, fotosoutěži Ministerstva škoství „Dělnické mládí“, kde získal diplom ministra školství, a pravidelně se zúčastňoval soutěží celních úřadů. Fotografie členů byly publikovány v Zemědělských novinách, v celostátním časopise celníků a Československé fotografii.

Fotoklub také pořádal výstavy s družebním partnerem fotoskupinou Polské turistické a vlastivědné společnosti z Chorzowa. Jedním z takových iniciativ bylo i uspořádání výstavy „Králíky v objektivu přátel“ která se uskutečnila během ledna a února 1989 v muzeu v Králíkách.

Plakáty k výstavám.

Výstava „Fotografické miniatury" Alexandera Pelikána, Městská knihovna Králíky 1984.

Alexander Pelikán, příprava výstavy, 1985.

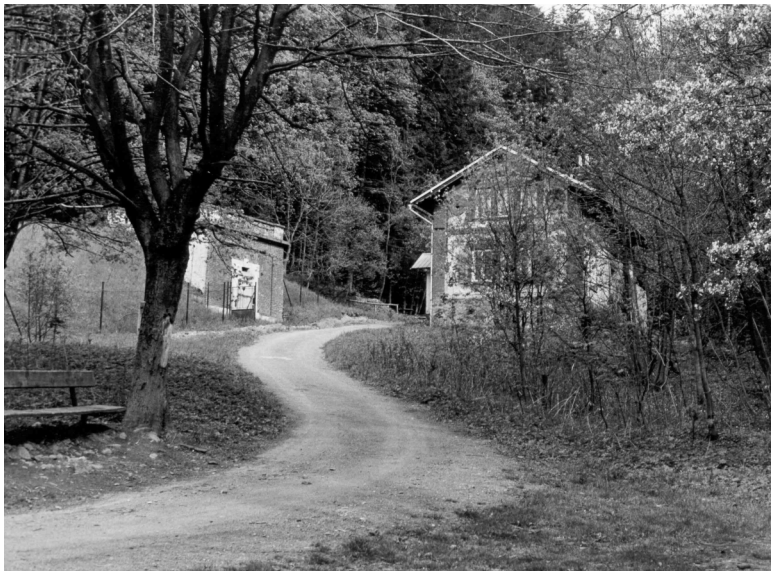

Petr Jelínek, Vodojem, 1985.

Devadesátá léta

Na počátku tohoto období se členové klubu pokoušeli o výrobu barevné fotografie v domácích podmínkách. Jejich výsledky nebyly zprvu nijak slavné, postupem času se ale dobrali k celkem ucházející kvalitě barevných pozitivů. Konec těchto pokusů však ukončil nástup minilabů v první polovině devadesátých let. A stejně tak i následné období, kdy se fotografům otevřely nové možnosti uplatnění v jiných oblastech lidského života, začal Fotoklub U Klíče utlumovat svoji aktivitu. Kolektiv přestává téměř vystavovat a zúčastňovat se fotografických soutěží. To vede postupně až k úplnému zániku činnosti ve druhé polovině devadesátých let.

Znovuobnovení činnosti

Po nečinnosti klubu ve druhé polovině devadesátých let došlo na počátku nového tisíciletí ke snaze obnovit jeho činnost. Již v roce 2001 byla otevřena v Městském muzeu v Králíkách výstava člena fotoklubu Evžena Malého. I během 90. let se někteří bývalí členové klubu potkávali se svými fotoaparáty ve svém městě, ale také při návštěvách fotoplenéru na polském poloostrově Hel, které pořádalo tamnější muzeum rybolovu. A právě z tohoto 7. fotoplenéru vznikla jedna z prvních společných výstav obnoveného klubu U Klíče, instalovaná v květnu a v červnu roku 2002 v Městském muzeu v Králíkách pod názvem „Moře a svět Kašubů“. Současně byla také uvedena souběžná výstava Alexandera Pelikána „Mořské fotosentence”. Již před uvedením těchto výstav v lednu 2002 umírá po těžké nemoci člen fotoklubu Petr Jelínek ve věku 52 let. Snahy o obnovení činnosti fotoklubu netrvaly dlouho a ten svoji činnost nadobro ukončil. V současné době z původních pěti zakládajících členů žijí již pouze dva: Ladislav Tóth a Evžen Malý. [41]

---

[41] *Čerpáno z archivních materiálů Městského muzea Králíky, Zpravodaje města Králík 1/1986 str. 28, Kralicka 1/2002 str. 14 a emailové komunikace s Ladislavem Tóthem.*

Pozvánka na výstavu fotoklubu z roku 2002.

4.3.1 Alexander Pelikán

Mládí

Narodil se v roce 1933 a své mládí věnoval sportovním aktivitám. Po dokončení studií nastoupil do zaměstnání jako celník. Ale duší byl především umělcem. Věnoval se divadlu. Mnoho let působil jako režisér v ochotnickém spolku Osvětové besedy Tyl v Králíkách .

Osmdesátá léta

I když se ve svém životě věnoval mnoha činnostem, byl nejen divadelním režisérem, ale také tvůrcem a kameramanem instruktážních filmů pro celní správu, tlumočníkem a cestovatelem. Vždy si také našel dostatek času a energie pro fotografování. Byl hlavním iniciátorem vzniku Fotoklubu U Klíče v Králíkách. Od jeho počátku se stal také jeho vedoucím. Organizoval jeho činnost ve spolupráci s muzeem, pro které klub zhotovoval série dokumentárních snímků města Králíky. Uspořádal také řadu svých autorských výstav.

Fotografie: Alexander Pelikán, foto Petr Jelínek, květen 1984.

Od roku 1990

Alexandr Pelikán se stal prvním porevolučním představitelem města Králíky. Byl navržen na plenárním zasedání Městského národního výboru dne 22. 3. 1990 do funkce předsedy MěNV na období do řádných voleb. Do funkce nastoupil dne 1. dubna 1990 a tuto funkci vykonával do termínu prvních svobodných voleb 24. listopadu 1990.

Nadále byl fotograficky aktivní. Svůj čas a energii investoval také do výprav Yachtclubu na poloostrov Hel v Polsku, kde působil jako průvodce a tlumočník. Moře bylo jeho další životní láskou. Mnoho fotografií z tohoto období pochází právě z výprav na poloostrov Hel. Z těchto výprav vznikly jeho „Mořské fotosentence". Spojení fotografií a psaného textu, který popisoval jeho nálady a pocity, které prožíval při jejich fotografování. [42]

Během svého života uspořádal na čtyřicet autorských výstav, zúčastil se také deseti výstav v zahraničí. Zemřel ve středu 21. září 2011. [43]

---

[42] *Čerpáno z archivních materiálů Městského muzea Králíky, Zpravodaje města Králík 1/1986 str. 28, Kralicka 1/2002 str. 14 .*

[43] *Kralický zpravodaj 10/2011.*

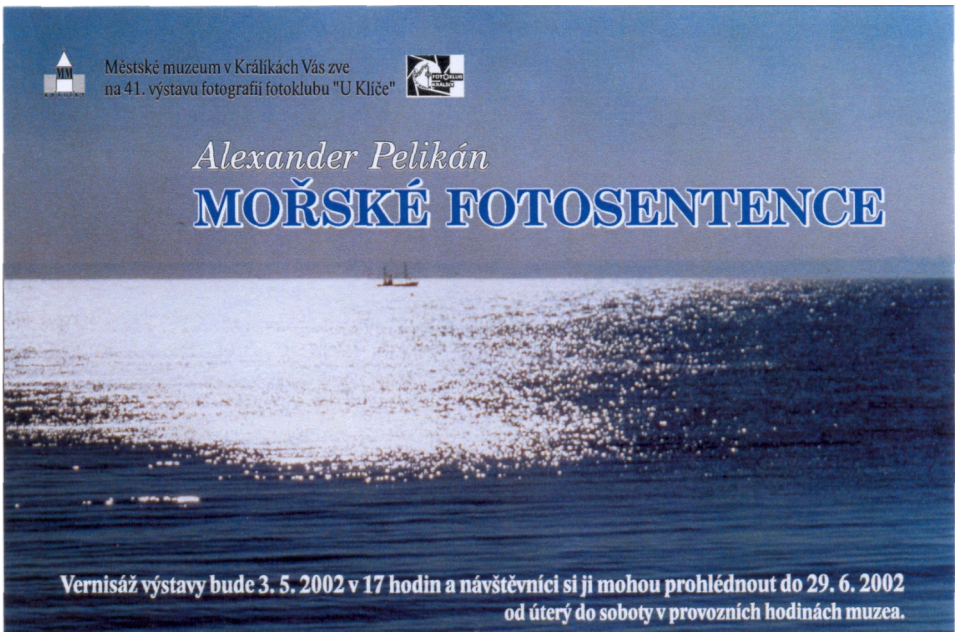

Pozvánka na výstavu Mořské fotosentence, 2002.

4.4 Lanškroun

Historie

Počátky poválečného lanškrounského spolku amatérských fotografů se datují do poloviny padesátých let dvacátého století. O přesném datu vzniku a zakládajících členech však nejsou žádné dochované záznamy, ani již nežijí žádní pamětníci z řad jeho členů. Od roku 1960 začal navštěvovat toto fotoamatérské uskupení Josef Antoš. Tehdy mladý, plný energie a nápadů se stal záhy platným členem tohoto uskupení. V polovině šedesátých let byl jeho hlavní a nejaktivnější osobností.

V roce 1966 skupina šesti kamarádů, zapálených, ale oficiálně neorganizovaných fotoamatérů, domluvila na založení vlastního, neoficiálního fotokroužku. Byli to pozdější zakládající členové nového fotokroužku Sdruženého klubu pracujících Tesla Lanškroun Erich Rauer , Josef Kuběnka, Josef Šebrle, Vladimír Musil, Robert Groschup a František Černý, všichni zaměstnanci konstrukce Automatizace a mechanizace podniku Tesla Lanškroun. Fotografie si zprvu vzájemně ukazovali a hodnotili na svém pracovišti. Dokonce si zřídili přímo v závodě svoji vývěsní skříňku, kde své fotografické práce pravidelně prezentovali ostatním spoluzaměstnancům. Zprvu ale nebyli zapojeni do žádných fotoamatérských meziklubových aktivit.

Fotografie: Společná fotografie klubu pro internetové stránky z roku 2009.

Když se v roce 1967 připravovalo otevření nově zrekonstruovaného kulturního domu, jehož provozovatelem byl Sdružený klub pracujících podniku Tesla Lanškroun, podařilo se tehdejšímu neoficiálnímu vedoucímu a mluvčímu této skupiny Erichu Rauerovi vyjednat přechod pod křídla tohoto klubu. Erich Rauer se stal vedoucím tohoto nově vzniklého fotokroužku. Tak získala tato skupina fotoamatérů v nových prostorách kulturního domu vybavenou fotokomoru se dvěma zvětšováky a také dokonce i malý fotoateliér v podkroví.

S příslibem dokumentace společenských a kulturních akcí sdruženého klubu pracujících byly členům dány k dispozici i fotopřístroje Etareta, Mikroma, Flexarela a Exakta. Do tohoto nového uskupení přišel brzy i bývalý vedoucí původního, tehdy zanikajícího fotokroužku Josef Antoš, po krátké době také i Ludvík Zrůstek. Členové se v té době začali zapojovat do fotografických mapových okruhů. Vedoucí Erich Rauer se stává i členem poradního sboru pro fotografii Okresního kulturního střediska v Ústí nad Orlicí. Do fotokroužku se tak dostal na přednášku o své tvorbě například i Zdeněk Mauer z Vysokého Mýta. Členové se zúčastnili také dvoudenního fotosemináře na Šerlišském mlýně na téma krajina a portrét, kde byly fotografům kdispozici i dvě fotomodelky.

Počátek normalizačního období se po srpnových událostech roku 1968 podepsal nejen na osudech mnoha zdejších lidí, ale i na běhu fotokroužku. 9. 11. 1970 byl tehdejšímu předsedovi Erichu Rauerovi závodním výborem ROH doručen dopis, kterým bylo nejen jeho předsednictví ale i jeho členství mezi fotoamatéry sdruženého klubu pracujících ukončeno.

Vedení lanškrounského kroužku poté převzal Robert Groschup. V sedmdesátých letech přibyli ještě další členové Jaromír Hustý a Václav Schindler. Naopak Ludvík Zrůstek se na čas přestěhoval do Nové Paky a členství tak na několik let v lanškrounském fotokroužku přerušil. Klub nadále pokračoval v účasti v mapových okruzích, jeho členové se převážně zabývali černobílou krajinářskou fotografií, portrétem a reportáží.[44]

---

[44] *Osobní rozhovor s Erichem Rauerem, březen 2018.*

Erich Rauer, Portrét, kolem roku 1968..

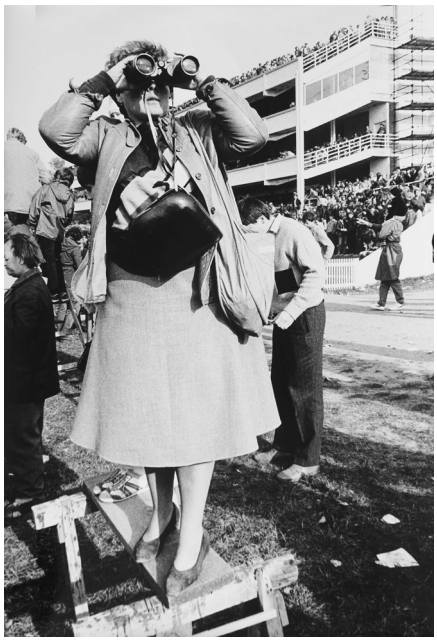

Josef Antoš, Dostihy, 70. léta.

Osmdesátá léta

V roce 1980 tvořili pevnou základnu fotokroužku v Lanškrouně jeho předseda Robert Groschup a členové Václav Schindler, Jaromír Hustý, Josef Antoš, Ludvík Zrůstek, Josef Kuběnka a také nový, nejmladší člen Zdeněk Hainzl, který se věnoval živé reportážní fotografii. Nejvýrazněji se v té době prosazoval Josef Antoš, který své fotografie prezentoval nejenom na mnoha výstavách, ale také v tehdejším denním tisku a časopisech. V té době se věnovalzejménareportážní a sportovní fotografii. Jeho fotografie byly jak kompozičně, tak i technicky velice dobře zvládnuté. Nad originálními autorovými zvětšeninami se tak mohli členové fotokroužku pravidelně setkávat. Také Ludvík Zrůstek patřil k aktivnějším členům uskupení. Ostatní členové se věnovali dokumentování tehdejšího společenského života a fotografování místní podhorské krajiny. Fotokroužek také pořádal pro veřejnost každoročně lekce fotografování pro začínající a pokročilé. Ty byly nabízeny v rámci služeb sdruženého klubu pracujících v sekci zájmových kurzů. Odborným lektorem těchto kurzů byl Josef Antoš. S pracemi fotokroužku se mohli občané setkávat také v místním tisku. Fotografie Ludvíka Zrůstka byly otiskovány v měsíčníku Lanškrounský zpravodaj.

Celková aktivita skupiny, vyjma Josefa Antoše a Ludvíka Zrůstka, nebyla na vysoké úrovni. Josef Antoš byl aktivním fotografem nejen v rámci fotokroužku, ale své fotografie také prezentoval nezávisle na ostatních. Schůzky tehdy probíhaly jedenkrát měsíčně v kabinetě společenského domu.

V roce 1983 přichází do fotokroužku nový, mladý, fotograf Vladimír Skalický, který tehdy ještě bydlel v nedaleké obci Luková. Příliš poklidný a až letargický život fotokroužku mu brzy přestává vyhovovat. Často v zimě dojíždí na svém malém motocyklu na schůzky zabalen do kabátu, jen pro to, aby dost možná uviděl jen několik málo fotografií, nad kterými se příliš nehovoří, a ostatní si zatím vypíjí svá dvě točená piva.

V polovině osmdesátých let přicházejí postupně do fotokroužku také noví členové Vladimír Provazník, Stanislav Vimr a Milan Hejl. Nové mladší členy uskupení přestává toto poklidné plynutí schůzek brzy naplňovat. Snaží se aktivněji fotografovat. Vyvrcholením těchto změn bylo převzetí vedení lanškrounského fotokroužku Vladimírem Skalickým v lednu 1987 od Roberta Groschupa. Energický, plný nápadů a ambicí se snaží rozhýbat aktivity skupiny. Jeho snahou je nejen pasivně hodnotit mapové okruhy, ale také nad dobrými fotografiemi se více zastavit, více také o nich hovořit. Poukázat jak na jejich silnější stránky, tak hledat i jejich nedostatky. Zkrátka nad dobrými fotografiemi více přemýšlet.

V kroužku se začala v té době stále více prosazovat výtvarněji pojatá fotografie. Byly zahájeny pravidelné klubové soutěže na daná témata. Život fotoklubu dostával novou dynamiku. Všichni většinou poctivě donášeli každý měsíc nové fotografie, nad kterými se více hovořilo. Členové fotokroužku si fotografie v této klubové soutěži hodnotili navzájem i bodově. Každé kolo tak mělo svého vítěze a také bylo zpracováno hodnocení za celý rok. Díky podpoře sdruženého klubu pracujících zastoupeného paní Ivou Červinkovou, která měla tuto oblast zájmové činnosti v té době na starost, mohli být nejlepší fotografové každým rokem odměněni drobnými věcnými cenami, například v podobě fotografické publikace. Já jsem do fotokroužku přišel poprvé v lednu roku 1987 na pozvání Ludvíka Zrůstka. Ten mě oslovil po shlédnutí série reportážních fotografií ze závodů motokár, které jsem vystavoval na nástěnce v provozu Výroby jednoúčelových strojů podniku Tesla Lanškroun, kde jsme tehdy oba pracovali .

Ludvík Zrůstek, bez názvu, 70. léta.

Ludvík Zrůstek, Obelisk, kolem roku 1988.

Ludvík Zrůstek, bez názvu, kolem roku 1988.

Radek Lepka, bez názvu, 1999..

Radek Lepka, Za dveřmi, 1998.

Zvýšená fotografická aktivita členů fotokroužku byla základní podmínkou pro následnou výstavní činnost. V roce 1986 byla po delší době uspořádána velká klubová výstava pod názvem „Profily 86" ve výstavní síni lanškrounského zámku. O rok později fotokroužek ve stejných prostorech opět uspořádal výstavu, tentokrát pod názvem „Pohledy 87". Tentýž rok tato skupina uspořádala také výstavu fotografií Fotoklubu U Klíče Králíky. O rok později proběhla další, opět klubová výstava, v prostorách lanškrounského zámku s názvem „Pohledy 88".

Toto období druhé poloviny osmdesátých let bylo, podle mého názoru, pro fotokroužek SKP Tesla Lanškroun a jeho členy velice důležité. Pod vedením Vladimíra Skalického se podařilo nejen aktivizovat některé starší členy, ale také především získávat nové, mladé adepty s hlubším zájmem o výtvarnou fotografii. Pravidelné klubové soutěže, účast v mapových okruzích a především diskuze nad těmito fotografiemi. Dále účast na seminářích s odbornými lektory, které pořádalo tehdejší okresní kulturní středisko a její pověřená pracovnice Eva Kovářová - to byly nejdůležitější impulzy pro odborný růst členů fotokroužku.

Členové klubu také navázali spolupráci s jinými kluby v regionu, jako byli Zdeněk Mauer a Vlastimil Švadlena z Vysokého Mýta, Imrich Tóth, Ladislav Tőth a Alexander Pelikán z Králík. Pod vlivem všech těchto akcí se členové fotokroužku zdokonalovali ve výtvarné fotografii, kterou poté prezentovali jak v mapových okruzích, tak v soutěžích okresního a krajského formátu.

Od roku1986 se nejaktivnější členové zúčastňovali okresní soutěže „O mistra okresu", kde v roce 1986 získal Vladimír Skalický šesté místo; v roce 1987 Ludvík Zrůstek páté místo, já sedmé místo a Vladimír Skalický desáté místo. V tomto roce fotoklub jako celek obsadil třetí příčku. V roce 1988 jsem obsadil druhé místo, Ludvík Zrůstek čtvrté místo a Vladimír Skalický šesté místo, což vyneslo celkově druhou příčku kolektivu. V roce 1989 fotoklub obsadil také celkově druhé místo , Ludvík Zrůstek byl na devátém, Vladimír Skalický na osmém a já na druhém místě v pořadí jednotlivců.

V účasti v mapových okruzích lanškrounský fotokroužek zaznamenal také významná umístění. V Orlickém mapovém okruhu, kterého se zúčastňoval od roku 1987, se jako kolektiv umístil na sedmém místě a o rok později o příčku výše. Další ročník lanškrounský fotoklub vyhrál. Poslední ročník Orlického mapového okruhu, který proběhl v roce 1990 již nebyl dokončen a vyhodnocen.

V roce 1989 byli členové Vladimír Skalický, Ludvík Zrůstek a Radek Lepka vybráni pro krajskou výstavu „Premiéra". V letech 1989 a 1990 se fotoskupina také účastnila dalšího mapového okruhu, pořádaného fotoklubem SKP Karosa Vysoké Mýto. Zde získali v roce 1990 členové Josef Antoš, Stanislav Vimr, Milan Hejl, Ludvík Zrůstek, Vladimír Skalický a Radek Lepka čtvrté místo v kategorii klubů.

Rokem 1990 končí Sdružený klub pracujících a tím také i podpora fotokroužku ze strany podniku Tesla Lanškroun. Fotokroužek přichází o své prostory ke scházení v kulturním domě, o společnou fotokomoru a také technické vybavení. Fotokroužek SKP Tesla Lanškroun tak během roku 1990 přestává fakticky existovat. Jeho členové se přestávají scházet, někteří dále fotografují jen samostatně, mnohé ostatní pohltí jiné činnosti a aktivity dané politickými a hospodářskými změnami ve společnosti. [45]

---

[45] *Zápisky, archiv a osobní rozhovory s Ludvíkem Zrůstkem a Vladimírem Skalickým, 2018.*

Nový Fotoklub Lanškroun

V roce 1993 inicioval Vladimír Skalický setkání se dvěma dalšími bývalými členy kroužku v Lanškrouně. S Ludvíkem Zrůstkem a se mnou. Slovo dalo slovo a tato skupina se začala znovu scházet, zpočátku pouze ve třech v rodinném domě Skalických na Bezručově ulici v Lanškrouně. Postupně docházelo k oslovování dalších fotografických amatérů, zejména s hlubším zájmem o výtvarnou fotografii. Někteří přišli pouze dvakrát, třikrát. To byli ti, kteří neunesli tvrdší, ale upřímně a dobře míněnou kritiku svých fotografií. Někteří ale zůstali. Obývací pokoj v domě Vladimíra Skalického se tak stal pro schůzky malý, a tak se tato fotoskupina začala scházet po restauracích ve městě.

Od roku 1996 se nově vznikající Fotoklub Lanškroun začal zúčastňovat Ratibořického mapového okruhu, pořádaného okresní sekcí fotografie v Náchodě. Schůzky byly pořádány pravidelně po čtrnácti dnech kromě dvou měsíců školních letních prázdnin. Opět byla také obnovena pravidelná klubová soutěž na vyhlašovaná témata. Ta vznikla spontánně podle návrhů jednotlivých členů. Koule, trojúhelník, sněhulák, portrét s deštníkem, proměny, kamna, balíček, ryba, kostel, postel . To byly jedny z mnoha témat této klubové soutěže, konané každé čtyři týdny. Tato aktivita dala základ soustředěnější práci jednotlivých autorů i kolektivu jako celku na rozsáhlejších projektech, které přišly později na počátku nového tisíciletí.

Mezi ty, kteří zůstali ve fotoklubu po delší dobu, patřili mladí studenti lanškrounského gymnázia Jakub Košťál a Jan Šebrle, kteří ale bohužel s nástupem na vysoké školy svoji fotografickou aktivitu v klubu ukončili. Dalšími novými členy byli Martin Beran z Lanškrouna a hostující Stanislav Odvářka z Poličky nebo Daniel Hlaváč z Dětřichova u Svitav.

V klubu panovala vždy otevřená atmosféra. Nad fotografiemi se vždy hodně diskutovalo, nejenom chválilo, ale také kritizovalo. Tento přístup byl základní podmínkou pro kvalitnější fotografický růst jeho členů a jejich fotografií.

Od obnovení v roce 1993 Fotoklub Lanškroun funguje bez zřizovatele a oficiální právní formy. A tím pádem i bez jakékoliv finanční či materiální podpory zvenčí. Veškeré náklady spojené s provozem klubu, jako je například poštovné na zasílání mapových okruhů, cestovné, vstupní poplatky soutěží a další položky si hradili jeho členové sami.

Následně se lanškrounský fotoklub také zapojil do mapového okruhu Blatenská růže, u kterého se také pravidelně zúčastňoval vyhlašování výsledků a závěrečné výstavy na zámku v Blatné. Tyto akce vždy spojoval s víkendovým fotografickým výletem, jehož náplní bylo fotografování krajiny a architektury jižních Čech. Tato setkání se také stala možností, jak osobně poznat některé další fotoamatéry ze vzdálenějších regionů České republiky.

Daniel Hlaváč,
ze souboru Afghánistán,
kolem roku 2010.

Po roce 2000

Počátek nového tisíciletí znamenal další posun ve tvorbě lanškrounských amatérů. Základy tohoto vývoje byly položeny v devadesátých letech. Do fotoklubu přicházeli další noví členové. Kateřina Kokešová, Helena Nováková - Marešová, Libor Peichl a Tomáš Zedníček,všichni z Lanškrouna. Dále pak René Jansa, Roman Hartman a Radovan Guziur z České Třebové a student lanškrounského gymnázia Petr Macháček z Rudoltic. Dále Jan Odehnal z Moravské Třebové a hostující Daniel Hlaváč z Dětřichova u Svitav. Ten v roce 1999 vstoupil do armády a stal se vojákem z povolání. Jako člen 43. výsadkového praporu se zúčastnil několika vojenských misí v Bosně a Hercegovině, Kosovu a Afghánistánu. Fotografie nejen z těchto misí, ale i z běžného života armády České republiky se staly jeho doménou. Jeho fotografie byly publikovány jak v armádním tisku, tak v časopisech a také dvou knihách: „Hrdost a odvaha" a „Svitavy - město v pohybu". V roce 2006 získal Daniel Hlaváč první místo v národní soutěži amatérské fotografieve Svitavách, v roce 2007 třetí místo v soutěži „Czech Press Photo" v kategorii „Každodenní život", v roce 2008 opět první místo v Národní soutěži amatérské fotografie a v roce 2009 druhé místo na Czech Press Photo v kategorii „Reportážní fotografie". Své fotografie vystavoval nejen na mnoha místech v České republice, ale také v prostorách velitelství NATO v Bruselu.

Tradiční fotoklubové „buřtování", 2010.

Repríza výstavy „Sudety uvnitř", Mnichov 2013.

René Jansa, Jan Odehnal, Tomáš Zedníček a Libor Peichl absolvovali v těchto letech Hradeckou fotografickou konzervatoř vedenou Miroslavem Ptáčkem a Ivo Gilem. Petr Macháček po absolvování gymnázia vystudoval bakalářské studium fotografie na pražské FAMU.

Fotoklub se začal v té době zabývat spíše dlouhodobějšími a rozsáhlejšími projekty. Naopak stagnující úroveň mapových okruhů přestala jeho členy oslovovat, a proto se v roce 2004 kolektiv rozhodl tyto soutěže již dále neobesílat. Svojí iniciativu naopak soustředil na větší projekty. Jedním z nich byl například „Dlouhý papír“. Na výstavě instalované v galerii Pod radnicí v Ústí nad Orlicí se představili také hosté Alexander Štorek a Václav Klíma, bývalí členové fotoskupiny Omega Choceň a Zdeněk Rosák mladší, taktéž z Chocně.

Další akce pod názvem „Genius locí lanškrounského pivovaru” zachycovala mizející prostory jeho historických budov, dále v roce 2004 „Jeden den na Žižkově”, „Primona” - prostory chátrajících budov bývalé textilní továrny v roce 2006 v České Třebové , či projekt „Sídliště” z roku 2007.

Pro fotoklub neméně významnou akcí byl projekt „Fotografie pro Evu”, jenž vzniklspoluprací s nevidomou básnířkou Evou Budzákovou. Pro ni a pro jejího manžela, též nevidomého, byly členy klubu vytvořeny plastické fotografie, jež bylo možné vnímat nejen zrakem, ale i hmatem. Eva Budzáková poté zhotovila popisy v Brailově písmu, na kterých popisovala své pocity z jejich hmatového vnímání. Tato kolekce fotografií dostala ocenění od Národní rady osob se zdravotním postižením ČR Mosty 2004. 11. 2. 2005 na pražském Žofíně převzali zástupci fotoklubu druhou cenu v kategorii pro nestátní subjekty.

Časově nejrozsáhlejší a největší akcí byl projekt „Sudety uvnitř”, jež vznikal mezi léty 2008 až 2011 a věnoval se konkrétním místům v krajině Lanškrounska se stopami bývalého osídlení německým obyvatelstvem před rokem 1945. Výsledná kolekce fotografií byla představena na mnohých místech České republiky, například na fotofestivalu v Moravské Třebové, v galerii Pod radnicí v Ústí nad Orlicí, v knihovně v Kolovratech, v centru Adalberta Stittera v Horní Plané u Lipna, na faře v Sudslavi, na fotofestivalu v Blatné, ale také v německém Mnichově. [46]

Fotoklub se také zúčastnil několikrát Národní soutěže a výstavy amatérské fotografie ve Svitavách, kde v letech 2002 a 2003 získal nejvyšší ocenění za kolekce „Fotografie pro Evu” a „Proměny”.

Od roku 2014 fotoklub prochází delším obdobím útlumu. Jednotliví členové tvoří častěji samostatně a společným projektům, jako tomu bylo v předcházejících letech, se bohužel nevěnují.

---

[46] *Encyklopedie východočeské fotografie, list č. 94, Lanškroun, 2015, ISBN 80-239-6812-2.*

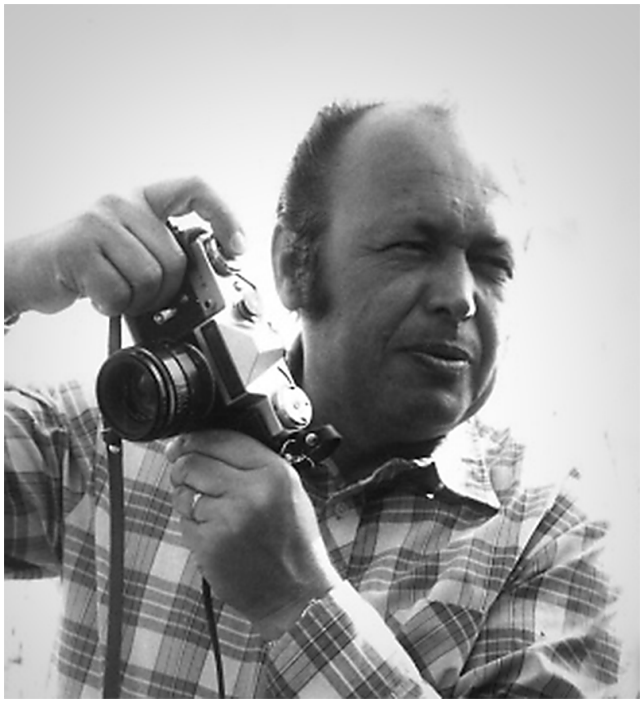

4.4.1 Josef Antoš

Mládí

Narodil se ve Skalici na Slovensku v roce 1935. Po dokončení obecné školy ve Skalici se jeho rodiče přestěhovali do Jeseníku, kde mladý Josef vychodil zprvu měšťanskou školu a poté i gymnázium. Celoživotní zálibu, fotografování, započal ve svých čtrnácti letech, a jeho prvním vlastním fotoaparátem se stal Flexaret. Po přestěhování do Lanškrouna se od roku 1960 stal členem fotokroužku při Sdruženém klubu pracujících podniku Tesla Lanškroun. Svoji aktivitou a pílí se stal záhy jeho nejaktivnějším členem a později i předsedou. Tato formace fotoamatérů se však koncem šedesátých let rozpadá, a Josef Antoš nastupuje v roce 1968 do nově zformovaného fotokroužku, který začíná pracovat pod stejným zřizovatalem, vedeného Erichem Rauerem. Poté se v roce 1970 stal členem Svazu českých fotografů, a o rok později dostal dokonce nabídku studovat na škole Famous Photographers School v Mnichově. Studium mu ale znemožnila tehdejší politická situace. [47] V té době už jeho starý flexaret dávno vystřídaly fotoaparáty Praktica, Yashica a Pentacon SIX-TL. Silnou stránkou jeho tvorby byla živá reportážní fotografie. Jeho snímky zachycují jak běžný každodenní život občanů města, tak také společenské a kulturní události té doby. Často rád fotografoval sport. Mezi náměty jeho fotografií často nalézáme záběry z motokrosu či dostihových závodů koní.

Fotografie: portrét Josefa Antoše, neznámý autor, 1981.

[47] *Životopis k výstavě Josefa Antoše, Městské muzeum Lanškroun, 2017.*

Osmdesátá léta

V roce 1983 absolvoval kurs dokumentární a reportážní fotografie, který byl organizován Svazem českých fotografů. Sám také působil jako lektor kurzů fotografování pro veřejnost, kterou poskytoval Sdružený klub pracujících v Lanškrouně ve spolupráci s místním fotokroužkem. Aktivně působil jako dopisovatel a fotograf pro noviny a časopisy. Jeho fotografie byly otiskovány v celostátním periodickém tisku, jako byly v té době ve vysokém nákladu vydávané časopisy Květy a Mladý svět nebo Československý sport. Řadu let se specializoval na fotoreportáže v rámci legendární Velké Pardubické. Fotografoval také motoristický sport, známé jsou jeho fotografie ze závodů motokrosu. Jeho doménou byla černobílá reportážní fotografie. Svojí Minoltou zachycoval důležité okamžiky všedního i sváteční ho života lidí nejen Lanškrouně, ale i v jeho okolí. [48]

Devadesátá léta

Po rozpadu lanškrounského fotokroužku přišel Josef Antoš o možnost využívání zázemí klubové fotokomory. Ale zásadní životní ranou, která na několik následujících let přerušila jeho fotografickou tvorbu však byla tragická smrt jednoho z jeho dvou synů. V té době přestal na několik let aktivně fotografovat, vystavovat a publikovat své fotografie. Mezi jeho záliby, které mu v té době zůstaly, patřila turistika a cyklistika.

---

[48] *Životopis k výstavě Josefa Antoše, Městské muzeum Lanškroun, 2017.*

Josef Antoš, Myslivci, 60. léta.

Josef Antoš, Za oknem, 70. léta.

Josef Antoš, Výlov I, 80. léta.

Josef Antoš, Výlov II, 80. léta.

Návrat k fotografii

V roce 2008 se ale k fotografii opět vrátil. Zakoupil si novou digitální zrcadlovku Nikon, počítač a fototiskárnu. Začal zkrátka znovu. Již ne na černobílý negativ, ale digitálně a barevně. Také je nutno říci, že i v námětech a v obsahu na jeho fotografiích došlo k radikální změně. Když během následujících tří let fotografoval se záměrem uspořádat svoji velkou výstavu v galerii Městského muzea v Lanškrouně, zachycoval převážně přírodní motivy v okolí města. Podle mého soudu již ale tyto práce nedosahovaly kvalit jeho reportážních fotografií z předchozích let. Staly se spíše průměrem toho, co je možné dnes vidět od ostatních autorů například v mapových okruzích.

Jeho práci na tomto projektu přerušil až vážný úraz na cyklistickém výletě v Orlických horách. I když se ještě i po něm zapojil do společenského života ve městě, mnoho sil mu již na fotografování nezbývalo. Zemřel po dlouhé těžké nemoci v roce 2013 ve Vysokém Mýtě.

Výstava Josefa Antoše v Městském muzeu v Lanškrouně

V roce 2017 uspořádalo Městské muzeum v Lanškrouně ve spolupráci se synem Josefa Antoše Liborem, velkou retrospektivní výstavu celoživotního díla tohoto lanškrounského fotografa. Bylo zde vystaveno na 500 barevných a černobílých fotografií. Vystaveny byly černobílé snímky pořizované od šedesátých do osmdesátých let dvacátého století a barevné snímky z let 2008 až 2010.Větší množství černobílých fotografií bylo vybráno z fotoarchivu Městského muzea v Lanškrouně. Jeseníky, Vysoké Tatry, Roháče, město Lanškroun a krajina v jeho okolí, dirigentská gesta Jindřicha Pravečka na Monstrkoncertech dechových hudeb v Lanškrouně, fotografie myslivců, rybáře při výlovu rybníků, zemědělské práce. Všechny tyto události zachycoval jeho fotoaparát svým objektivem. Záběr témat, které tento autor za svého života ve fotografii ztvárnil, byl velmi široký. [49]

---

[49] *https://www.muzeumlanskroun.cz/aktuality/fotografie-josefa-antose*

Josef Antoš, Velká Pardubická, 80. léta.

Josef Antoš, Velká Pardubická, 80. léta.

4.4.2 Vladimír Skalický

První fotka

„ …vzpomínám si na své první fotografie. Bylo mi kolem deseti let, kdy jsem fotografoval památník druhé světové války na Slivici u Příbrami. Jako v mnoha rodinách té doby, tak i můj táta fotografoval a fotky si doma v koupelně dělal sám. Tak nějak vznikl i jeden z mých prvních obrázků. Bohužel ho již nemám…" [50]

Vladimír Skalický se narodil 11. srpna 1961 v Lanškrouně. Záhy se však rodina Skalických přestěhovala do Příbrami, kde Vladimír strávil své dětství a jinošská léta. K zájmu o fotografii ho přivedl v dětství jeho otec. Ve svých patnácti letech již zvládal si své fotografie sám zpracovávat ve fotokomoře. Později, když se opět vrátili do Lanškrouna, vystudoval v letech 1976 až 1980 Střední zemědělskou školu v Dolním Třešňovci. Vážněji začal fotografovat právě v tomto období. Zprvu bakelitovým Pionýrem a sovětskou Smenou, občas také dvouokou zrcadlovkou Flexaret. Kromě dokumentace školního života v té době začal dělat, jak sám říkával, „uměleckou fotografii". Zasněžená lavička, zmrzlý šípkový keř, noční město, cesta v polích. Tyto fotografie má dodnes dobře schované a občas si je prohlíží a ukazuje svým kamarádům, fotografům, a se shovívavým úsměvem říká: „*K mládí patří hrdost, která se s věkem mění v pokoru*".

Fotografie: portrét Vladimíra skalického, 2014

[50] *Ze vzpomínek Vladimíra Skalického.*

Klubové začátky v osmdesátých letech

V roce 1980 nastoupil Vladimír Skalický základní vojenskou službu v Plzni. Po jejím ukončení se po dvou letech vrátil do Lanškrouna. Protože cítil potřebu osobního kontaktu s ostatními amatérskými fotografy, začal hledat dobrý, aktivní fotokroužek ve svém okolí. Dvakrát byl na klubové schůzce v Moravské Třebové ve fotoskupině Tři, kterou vedl Rudolf Zukal a jejími členy byli Jiří Kosina a Jan Maixner. Vzhledem k tehdejší malé aktivitě tohoto uskupení však v dalších návštěvách nepokračoval.

Do lanškrounského fotokroužku přišel poprvé v roce 1983, kde ho tehdy svými fotografiemi inspiroval především Josef Antoš. A v následujících několika letech byl v jeho tvorbě tento vliv zřejmý. V polovině osmdesátých let převládala v jeho tvorbě živá reportážní fotografie, i když se nevyhýbal i jiným žánrům, jako byla krajina, zátiší či akt. V létech 1984 až 1985 absolvoval Okresní školu fotografie, rok a půl dlouhý kurz výtvarné fotografie.

Zprvu fotografoval Prakticou na kinofilm. Pokoušel se o dírkovou komoru a velký formát. První velký zlom přišel v polovině osmdesátých let, kdy si mohl po domluvě se svojí ženou, která měla pro jeho fotografování vždy velké pochopení, místo ledničky koupit maličký kinofilmový fotoaparát Pentax se zoom objektivem 35-70. To bylo něco! Fotoaparát z Japonska! Během následujících více jak deseti let s ním udělal snad nejvíce svých fotografií.

Od roku 1987 převzal vedení fotokroužku v Lanškrouně a zásadním způsobem ovlivnil jeho vývoj. Obnovil klubovou soutěž, zvýšil aktivitu klubu ve výstavní a soutěžní oblasti. Vždy se snažil o rozšíření členské základny o mladé talentované fotografy, kterým se snažil předávat své vědomosti a zkušenosti.

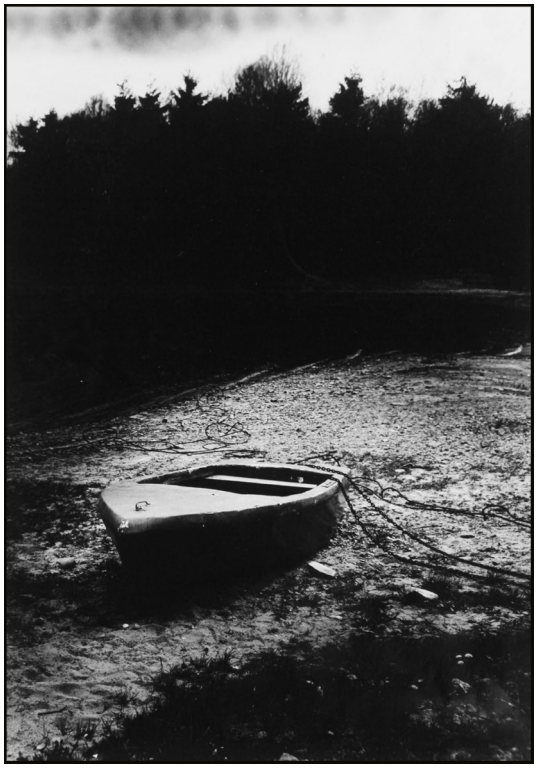

Vladimír Skalický, bez názvu, 80. léta.

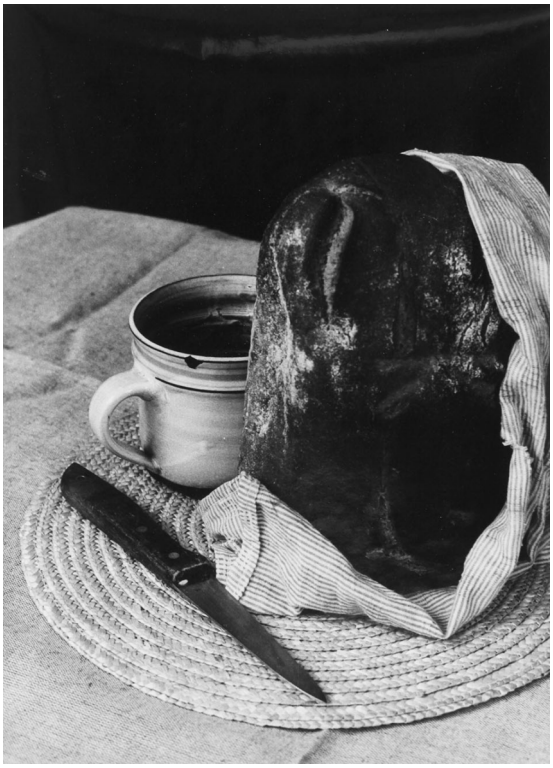

Vladimír Skalický, Zátiší, 80. léta.

Vladimír Skalický, Sklizeň, 80. léta.

Vladimír Skalický, Noční město, 80. léta.

Devadesátá léta

Přestože na začátku devadesátých let došlo k rozpadu lanškrounského fotokroužku, Vladimír Skalický ve své fotografické činnosti pokračoval dále. Mezi léty 1991 až 1992 absolvoval tři semestry studia na Institutu tvůrčí fotografie Slezské univerzitě v Opavě. Studium však nedokončil pro vysoké pracovní vytížení obchodního zástupce. V roce 1993 byl hlavním iniciátorem vzniku nového uskupení, Fotoklubu Lanškroun, které navázalo na činnost bývalého fotokroužku SKP. Jeho zásluhou se z púvodních třech zakládajících staronových členů klub rozrostl o nová jména.

Jeho fotografie z devadesátých let jsou stále černobílé. Vladimír Skalický patří mezi ty autory, kteří po celá léta svého fotografického života zůstali věrni klasickému černobílému procesu. Jak sám o své tvorbě říká: *"Černobílá fotografie mi učarovala. Kamarádi řeknou, že víc černá než bílá. Barevná a černobílá fotografie mluví různým jazykem. V barvě je ukryta realita a kdo barvu neumí, neudělá dobré obrázky. Černobílá fotografie je krásná svojí abstrakcí. Již ze své podstaty přeměňuje barvu na černou, bílou a spoustu valérů šedé. Divák více vnímá podstatu obrazu. Může se více soustředit na obsah. Když jsem k tomuto poznání dospěl, tak jsem si řekl, že ji chci dělat stále."*

Cesta ke čtverci

Zlom v jeho tvorbě nastal po návštěvě výstavy Petra Zinkeho v roce 2000. Prosté a přesto krásné čtvercové fotografie mu učarovaly tak, že se rozhodl zkusit je také. Oprášil svůj starší Pentacon Six a začal dělat čtvercové fotografie. A dělá je dodnes. Vždy z plného formátu negativu na barytový papír. Až na malé výjimky vždy na formát papíru 24x30 centimetrů fotografie velikosti 16x16 centimetrů. Jak on sám říká: „*Čtverec zvládne každou kompozici, je krásný na oko, uklidňuje mysl. Vše se do něj vejde. Prostě královský formát...*"

Vždy pracuje tematicky ve větších celcích. Jeho černobílé fotografie se vyznačují osobitou technikou a atmosférou. S vysokou gradací, spíše černé než bílé, často se zataženými tmavými rohy. Na jeho fotografiích se stále méně často objevuje člověk jako lidská figura. Přesto ale je člověk v jeho fotografiích vždy zastoupen svými zásahy v krajině.

Od roku 2017 začíná své fotografie na výstavách prezentovat nalepené na skle v nalezených starých dřevěných rámech bez paspart tak, že fotografie nevyplňuje celou plochu rámu. Mezi fotografií a rámem tak vzniká prostor, kterým můžete spatřit zeď výstavního prostoru. Takto adjustované fotografie jakoby prorůstají do daného místa. Vznikají tak zajímavé instalace, jež dobře podtrhují obsah jeho fotografického díla

Vladimír Skalický,
bez názvu, 80. léta.

Vladimír Skalický,
bez názvu, 80. léta.

Vladimír Skalický, bez názvu, 2002.

Vladimír Skalický, 19/04, 2004.

Vladimír Skalický, 19/09, 2009.

Vladimír Skalický, 88/04, 2004.

Vladimír Skalický, instalace výstavy v lanškrounském muzeu, Sudety uvnitř, 2010.

Pokora

„Jak stárnu, stále více si vážím všeho kolem sebe. Lidí, krajiny, místa a města kde žiji. Velice si vážím vztahu se svojí ženou a se svými syny. Fotografie je obklopuje celý život, který se mnou sdílejí. Vždy to dobře snášeli. A já jim za to děkuji. Čím více stárnu, tím více poznávám. Jak říká klasik: Čím více vím, tím více vím, že nic nevím. A čím více vím, tím v sobě cítím více pokory. Pokory k lidem, ke světu kolem mne. Tvořím s pokorou v duši. A doufám, že to v mých obrázcích." [51]

Organizátor

I nadále zůstává vůdčí osobností lanškrounského fotoklubu. Pro své přátele, fotografy, pořádá nespočet fotografických akcí. Za zmínku stojí pořadatelství deseti ročníků lanškrounského Výtvarnále; akce, ve které každým rokem tvořilo na dvacet fotografů či výtvarníků na společné téma. Dále pak pořádání několika ročníků výstavy velkoformátových fotografií, instalovaných ve sklepích Zámku u Rudoltic nedaleko Lanškrouna, s názvem „Maximální fotografie". Dobrým počinem bylo také uspořádání několika „Pionýrských dnů", ve kterých si mohli mladí autoři, kteří nepamatují klasické zpracování černobílého procesu, za asistence starších kolegů, nafotit černobílý negativ starým jednoduchým fotoaparátem Pionýr a poté si z něho zhotovit fotografie. Je také členem Volného sdružení východočeských fotografů od jeho založení v roce 1996, členem jeho rady se stal v roce 2002.

---

[51] *Autorem citátu je Vladimír Skalický.*

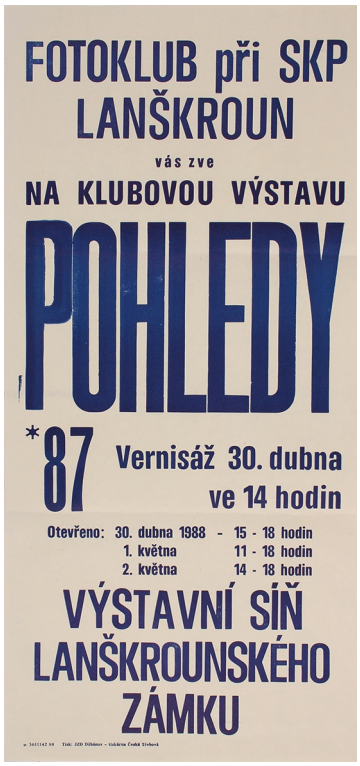

Plakáty z výstav v 80. letech, na kterých měl Vladimír Skalický velký organizátorský podíl.

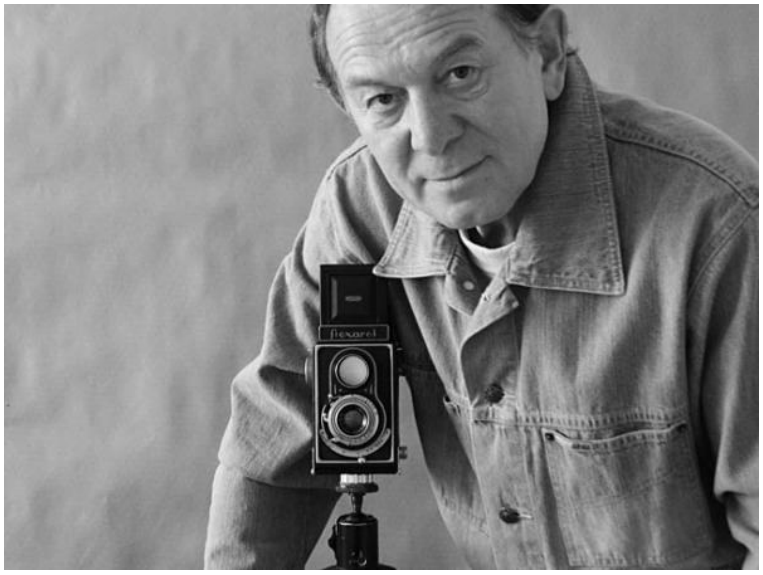

4.4.3 Ludvík Zrůstek

Fotografické začátky

Narodil se 12. února 1944 v Pardubicích. Jeho otec po celý svůj aktivní život pracoval v několika pivovarech ve východních Čechách, a tak i díky tomu se Ludvík Zrůstek za svůj život stihnul několikrát přestěhovat. Jako dítě bydlel v Sezemicích, do základní školy ale již nastoupil v Chrudimi, kde jeho otec zastával funkci správce pivovaru. Posléze se celá rodina stěhovala do České Třebové. Tehdy ve svých třinácti letech dostal svůj první bakelitový fotoaparát na šíři filmu 4 cm, se kterým však ještě mnoho fotek neudělal. Po prvních dvou filmech ho díky své technické zvídavosti "jak to vlastně funguje" celý rozebral. V roce 1958 se mladý Ludvík se svými rodiči poprvé přestěhoval do Lanškrouna. Zde nastoupil do Odborného učiliště n.p. Tesla, kde se vyučil strojním zámečníkem. A tehdy si koupil svůj nový fotoaparát Druoflex 1 za 230 Kčs a v ten okamžik se začal o fotografii zajímat hlouběji. Po radách od kamaráda si sám začal vyvolávat svitkové negativy a pod stolem přikrytým dekami si zřídil i svoji první malou temnou komoru pro kontaktní kopírování negativů na pozitivy velikosti 6x6 cm.

Fotografie: autoportrét Ludvíka Zrůstka, kolem roku 2010

A protože jejich rodina bydlela v rozsáhlém objektu lanškrounského pivovaru, našla se brzy také jedna menší místnost pro zřízení nové, větší fotokomory, kterou si vybavil svým prvním zvětšovacím přístrojem Opemus 2a. Po dokončení studií na odborném učilišti nastoupil do národního podniku Tesla Lanškroun. V té době se také stal novým členem fotokroužku při Sdruženém klubu pracujících Tesla Lanškroun, vedeného dalším lanškrounským amatérským fotografem Erichem Rauerem. Od prvopočátku ho baví fotografovat běžné každodenní výjevy, své známé, i lidi, které ve městě potkává. Baví ho zkrátka zachycovat jejich životní příběhy.
I po nástupu do základní vojenské služby se fotografie nevzdává. Na svém útvaru vedl fotokroužek, a tak ani během těchto dvou let nemusel svůj velký životní koníček opustit.

Nové zkušenosti

Po návratu ze základní vojenské služby se opět zapojil do činnosti v lanškrounském fotokroužku. Jednadvacátého srpna roku 1968 je jedním z mála lanškrounských fotoamatérů, který má odvahu vytáhnout svůj fotoaparát a udělat z okna svého bytu fotografie tanků polské lidové armády, která okupovala lanškrounské ulice. O rok později opustil Lanškroun a přestěhoval se do Nové Paky, kde se v letech 1969 až 1975 stal členem tamnějšího fotokroužku. Současně také začal také dojíždět do fotokroužku v Jičíně, který byl v té době mnohem aktivnější, a umožňoval mu tak mnohem rychlejší odborný fotografický růst. Krajina v okolí Nové Paky a Jičína ho fotograficky inspiruje. Nachází celoživotní zálibu ve fotografování krajiny, přírody, fotografického zátiší. V té době se v rámci klubové činnosti účastnil mnoha mapových okruhů, společných klubových výstav a soutěží nejen po tehdejším Československu, ale také i v zahraničí. V Nové Pace byl také členem HiFi klubu a zahrádkářem. Kromě klasické černobílé fotografie, která zůstala po celé období jeho tvorby dominantní, také v roce 1975 začal v omezené míře používat i barevný diapozitiv.

V roce 1976 se rozhodl se svou rodinou vrátit zpět do Lanškrouna. A samozřejmě se také opět zapojil do činnosti amatérského fotokroužku SKP Tesla Lanškroun, v té době již vedeného fotografem Robertem Groschupem.

Ludvík Zrůstek, Motlitba, 1967.

Lev stejně neuhlídá více,
než mu povolíme. Víme, že
jedno léto skončilo, ale že
druhé na nás stále ještě čeká.
Prvňáčkům je to jedno, hlavně,
že se teď mohou na niti babího léta spouštět potichoučku
dolů, pohladit si lví tlapku
a rychle se schovat pod školní
lavici...
Lev podřimuje, stárne.
Už tady utratil celou věčnost
čekáním na lvici. Přesto věří,
že se jednou dočká její lásky,
že ucítí v bocích její prudký
žhavý stisk...
Ale řekněte mi, kdo z nás
se nechá však popálit ve dlani,
kdo z nás způsobí jeho útěk,
jeho trysk.

Ludvík Zrůstek, Lanškrounské kliky, 1985.

Osmdesátá a devadesátá léta dvacátého století

V letech 1981 až 1983 Ludvík Zrůstek úspěšně absolvoval Lidovou konzervatoř Východočeského kraje, obor výtvarná fotografie, v té době vedenou uznávaným pedagogem, teoretikem fotografie, profesorem Jánem Šmokem. Vzorem pro jeho práce se mu staly krajinářské fotogafie Jiřího Havla, Jiřího Bartoše či Zdenko Feyfara. V té době také krátce fotografoval pro Svaz ochránců přírody. V první polovině osmdesátých let uspřádal i svoji první velkou autorskou výstavu na Zámku v Lanškrouně. Jeho fotografie byly také v roce 1985 pravidelně otiskovány v Lanškrounském zpravodaji, kde byly použity jako ilustrace k básním Jiřího Faltuse. Nový impuls k intenzivnější fotografické aktivitě přichází v lednu 1987, kdy vedení lanškrounského fotokroužku přebírá Vladimír Skalický. Do té doby poklidný fotografický život tohoto spolku nabral na aktivitě a s ním vzrostla intenzita fotografického snažení jeho členů. Ludvík Zrůstek se svými fotografiemi se tak stává společně s Vladimírem Skalickým pro ostatní, zejména méně zkušené nově příchozí členy fotokroužku, vzorem a učitelem. V té době kromě černobílého kinofilmu s oblibou používá také černobílý svitkový film na čtvercový formát negativu 6x6 cm. Krajina, krajinný detail či zátiší, to jsou častá témata zachycená na jeho fotografiích. Pravidelně každý měsíc se také zúčastňoval klubové soutěže, kde i jeho fotografie, které patřily k vrcholu tehdejší tvorby lanškrounského fotokroužku, se staly inspirací pro ostatní členy. Stejně tak se svými pracemi reprezentoval fotokroužek v mapových okruzích a také na kolektivních výstavách.

Po sametové revoluci se v roce 1990 vydává jako fotograf a člen redakční rady Lanškrounského zpravodaje do muzea v německém Göppingenu navštívit expozici o odsunu sudetských Němců z oblasti Lanškrounska. Poté absolvoval přímo z Göppingenu i s ostatními členy rady cestu starou škodovkou až do Paříže. Z této cesty vznikla posléze maketa autorské fotografické knihy. Od roku 1991 se v jeho tvorbě poprvé začíná objevovat také barevná fotografie, jež byla zhotovována na kinofilm procesem negativ - pozitiv. V tomto období se ale také rozpadá podpora zájmové činnosti Sdruženého klubu pracujících Tesla Lanškroun a tím okamžikem zaniká i lanškrounský fotokroužek. I Ludvík Zrůstek ve víru společenských změn přestává na čas aktivně fotografovat. Ale jeho fotografická tvůrčí pauza netrvá příliš dlouho. V roce 1993 se stává jedním ze tří zakládajících členů nového fotografického uskupení, Fotoklubu Lanškroun, který přímo navazuje na tradici předešlého fotokroužku SKP Tesla Lanškroun. S ním se také zúčastňuje společných fotografických akcí, výstav a mapových okruhů Blatenská růže a Orlický mapový okruh.

Ludvík Zrůstek, z klubové soutěže na téma „zátiší", 1987.

Návrat ke kořenům fotografie

V roce 2005 odešel do důchodu. Svůj nově získaný volný čas začíná dělit mezi své koníčky: péči o dům a zahradu, turistiku a samozřejmě také fotografování. O dva roky později propadl kouzlu dírkové komory. Jako vyučený strojní zámečník je ve výrobě dírek pro své camery obscury tak precizní, že své fotografické kolegy nepřestává udivovat ostrostí takto vzniklých fotografií. Od roku 2010 se jeho pozornost téměř výlučně soustředí právě na tuto oblast tvorby. Vznikají tak neotřelé fotografie krajiny, krajinného detailu či architektury, nejčastěji za použití expresivního širokoúhlého záběru jeho vlastnoručně vyrobených dírkových komor. [52]

---

[52] *Osobní rozhovor s Ludvíkem Zrůstkem, březen 2018, osobní zápisky Ludvíka Zrůstka.*

Ludvík Zrůstek, dírková komora, bez názvu I, 2016.

Ludvík Zrůstek, dírková komora, bez názvu II, 2016.

4.5 Litomyšl

Historie fotoklubu

Fotoamatérské hnutí má v Litomyšli dlouholetou tradici, první zmínky o sdružení fotografů sahají až do roku 1921. V poválečném období zde zprvu pracovalo několik samostatných fotoamatérských skupin. Postupně se ale činnost soustředila do jednoho fotokroužku, jehož zřizovatelem se stal Jednotný klub pracujících v Litomyšli.

V roce 1960 přišel do fotokroužku poprvé Milan Dvořák, který byl později v osmdesátých a devadsátých letech jeho dlouholetým předsedou. Dalšími členy byli pan Bubeníček, který se také mimo fotografii zajímal o amatérský film. Jeho fotografie zachycující osvobození Litomyšle v roce 1945 byly později vydány také knižně. Dalšími významnými členy byli Jan Matoušek, který v rámci kroužku fotografoval aktuální dění ve městě pro tehdejší městský národní výbor. Tehdejší vedoucí Miloš Marx, který používal svůj Flexaret, a také od roku 1964 paní Jaroslava Hamplová/Hánělová. Ta se již v prvních letech své fotografické tvorby soustředila

Fotografie: Členové fotoklubu v roce 1992, zleva: Libor Ludvíček, Vladimír Kulich, Stanislav Nežádal, Bedřich Kuba, František Beran, Jaroslava Hánělová, Pavel Dvořák, Milan Dvořák, Vítězslav Vohralík, Miroslav Škrdla, Miroslav Vodehnal, Antonín Staněk.

zejména na prostý život lidí na Vysočině a na život cikánských rodin v Litomyšli. Od roku 1973 se stal členem fotokroužku také Jindřich Vodehnal, který je jeho současným předsedou.

Fotoskupina EP Foto

V roce 1964, po otevření Východočeské lidové konzervatoře, se do tohoto vzdělávání zapojili také dva členové fotokroužku Jednotného klubu pracujících, Zdeněk Mikulecký a Jaroslava Hánělová. S nimi studoval na konzervatoři v ročníku také Zdeněk Mauer z Vysokého Mýta. Brzy všichni poznali, že je jejich fotografické vnímání naladěno na podobnou notu. A tak společně v roce 1964 založili Fotoskupinu EP FOTO. Její název byl odvozen od značek fotoaparátů, které tato fotoskupina používala – Exakta a Praktica. Její trvání nebylo dlouhé a skupina společně pracovala přibližně jen dva roky. Přesto ale měla velký význam pro vzájemnou inspiraci svých členů a pomohla jim v dalším odborném růstu.

Jaroslava Hánělová,
ze souboru Z Vysočiny, 60. léta.

Jaroslava Hánělová,
ze souboru Z Vysočiny, 60. léta.

Miloš Marx, bez názvu, 60. až 70. léta.

Osmdesátá léta

Fotoklub v Litomyšli se v osmdesátých letech zúčastňoval mapových okruhů Vysočina, Turnovského a Českobudějovického mapového okruhu, jehož byl spoluzakladatelem a zúčastňuje se ho od jeho prvopočátku.

Vedoucí klubu Milan Dvořák se zabýval krajinářskou fotografií a reportáží, členové Jan Nežádal žánrovými fotografiemi z Vysočiny, Vladimír Sobota, učitel výtvarné výchovy se svým Praktisixem zachycoval portréty lidí. K všeobecně a uznávaným osobnostem klubu patřil také Josef Sotona, absolvent Východočeské lidové konzervatoře, mezi fotografy přezdívané „Šmokárna“. Ten svým objektivem zachycoval portréty, balet, operu a zkoušel také různé experimentální techniky. Miroslav Vodehnal a Stanislav Nežádal se zaměřovali na fotografie krajiny, Jan Nežádal se zabýval akty. Fotoklub pořádal svoji vnitroklubovou soutěž a v závěru roku také vždy soutěž novoročenek.

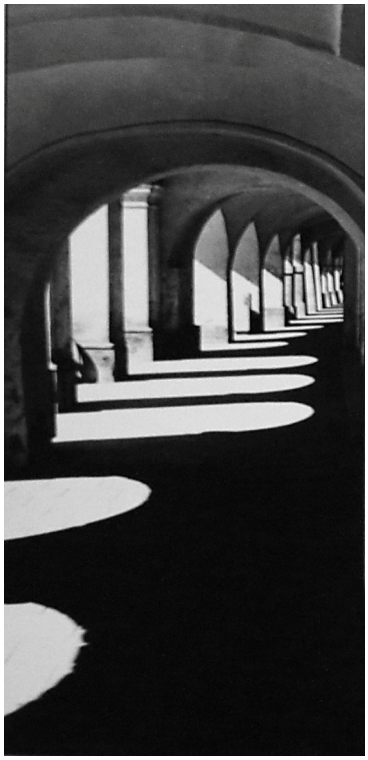

Jindřich Vodehnal, bez názvu, 1990.

Josef Sotona, bez názvu, 1990.

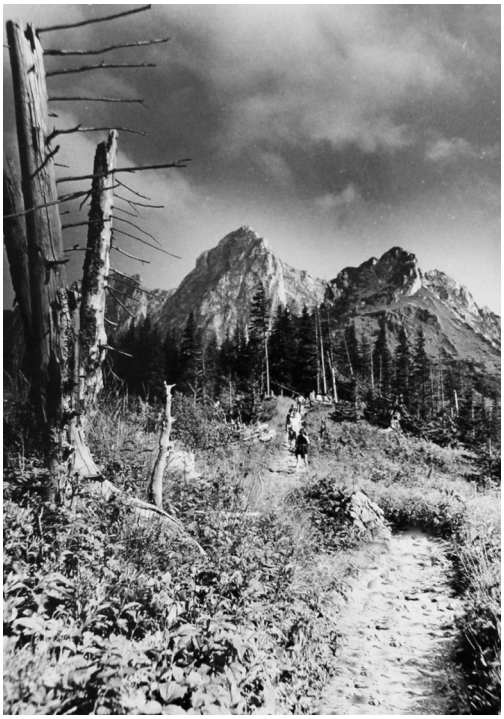

Stanislav Nežádal, bez názvu, 1990.

Od roku 1990

Fotoklub pokračuje kontinuálně ve své činnosti. Přijal nový název Fotoklub 1840 Litomyšl, na památku jedné z prvních dochovaných fotografií na území Čech, která zobrazuje poštu v Litomyšli v roce 1840.

Fotoklub se také zapojil do mapového okruhu Nekázanka. Postupem času jeho aktivita klesá, musel vystřídat různá místa svých setkávání – přes zámek, Smetanův dům, až po nynější klubovnu v prostorách Základní školy Vertexová. Klubovou soutěž se ale podařilo zdárně udržet po celá devadesátá léta až do současnosti, včetně soutěže novoročenek. Po dlouhá léta také klub pořádá společné fotovýlety a každoročně 21. srpna táborový oheň, jako vzpomínku na okupaci tehdejšího Československa vojsky Varšavské smlouvy v roce 1968. [53]

---

[53] *Osobní rozhovory s členy fotoklubu Jaroslavou Hánělovou, Milanem Dvořákem a Jindřichem Vodehnalem, leden až květen 2018.*

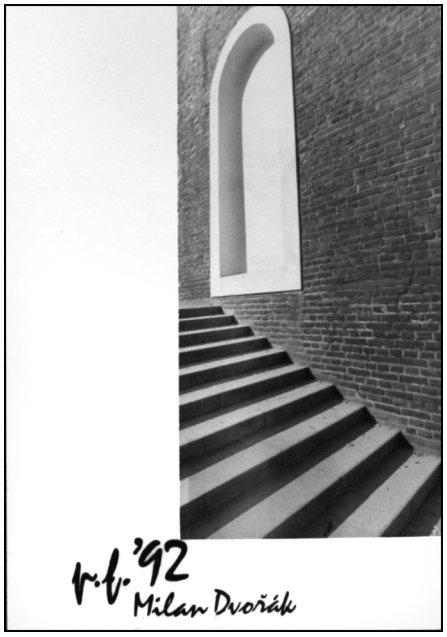

Milan Dvořák, PF 1992.

4.5.1 Jaroslava Hánělová

Fotografická studia

Jaroslava Hánělová, rozená Hamplová, se narodila 17. září 1944 v Litomyšli. Již v dětství bylo její citlivé vnímání okolního světa formováno návštěvami jejích prarodičů v Předhradí, malé vesničce nedaleko Skutče na Vysočině. V jakoby ostatními zapomenutém kraji, kde lidé mnohdy ještě v druhé polovině šedesátých let žili v malých chaloupkách bez přívodu elektřiny.

Jaroslava Hánělová se v letech 1958 až 1961 vyučila fotografkou v Děčíně. Protože ale fotografie pro ni neznamenala jen řemeslo a zdroj obživy, tak pro svůj hlubší vztah k dokumentární fotografii začala v roce 1963 navštěvovat fotokroužek Jednotného klubu pracujících v Litomyšli.

V následujícím roce společně s klubovým kolegou Zdeňkem Mikuleckým začali studovat Východočeskou lidovou konzervatoř v Hradci Králové vedenou profesorem Jánem Šmokem. Zde se také poznala s vysokomýtským fotografem Zdeňkem Mauerem. A byli to právě tito tři, kdo záhy založili v Litomyšli také Fotoskupinu EP FOTO.

Fotografie: Jaroslava Hánělová na vernisáži své výstavy v Jimramově, 2017.

První úspěchy

Od počátku své fotografické tvorby se Jaroslava Hánělová začala soustřeďovat na zachycování pomalu mizejícího světa svých prarodičů v Předhradí. Její fotografie však nejsou jen pouhým dokumentem členů její rodiny a života jejích sousedů, ale mají silnou emoční složku, čistotu vyjádření a výtvarnou hodnotu. Používala svůj Flexaretem V. Fotografovala bez stativu v interiérech chalup s malými okénky. Za slabého osvětlení svůj fotoaparát nechávala stát na stole nebo na židli.

Jejím dalším oborem zájmu bylo zachycování života dvou cikánských rodin žijících v Litomyšli. Především jejich malé děti byly vděčným námětem v hledáčku jejího fotoaparátu. Již v roce 1965 obsadila v Českobudějovickém mapovém okruhu celkově 9. místo, v témže roce vystavovala na Interfoto ve Frankfurtu nad Mohanem. O rok později na Interfoto v Praze a Jablonci nad Nisou, dále se účastnila také výstavy „Děti objektivem" v Hranicích.

V roce 1967 se její fotografie představily na výstavě „Photo-club Binche" v Belgii a na výstavě „Žena před objektivem" v Teplicích. V roce 1975 se Jaroslava Hánělová představila na výstavě „Očima mládí" v Moravské Třebové, svoji autorskou výstavu otevřela v Okresním vlastivědném muzeu v Litomyšli a také ve Svitavách. V následujícím roce získala vítěznou plaketu v Ceně Vysočiny a Žďáru nad Sázavou, kde vystavovala i o rok později. Svoji další výstavu otevřela v roce 1979 v Okresním kulturním středisku v Pardubicích.

Jaroslava Hánělová, ze souboru Cikáni, 60. léta.

Osmdesátá léta

I v osmdesátých letech Jaroslava Hánělová zůstávala věrná černobílému svitkovému filmu. Své fotografie pořizovala Praktisixem na formát negativu 6x6 cm. Používala černobílé negativní filmy ORNO NP 20, které vyvolávala negativní vývojkou Atomal.

Obdivovala fotografie Karla Plicky a Martina Martinčeka. Ty byly inspirací i pro její dokumentární fotografickou činnost. Obdivovala také fotografie Emily Medkové. Jednoduché, čisté kompozice, surrealistické záběry zdí, na kterých zanechal své stopy ubíhající čas. V tomto období jí byla nadále blízká krajina nedaleké Vysočiny, Skutečska. Míst, na které měla své citové vazby z předchozích let. Nadále fotografovala dokumentární a reportážní fotografie, ale také portréty a zátiší.

V roce 1980 uspořádala v nemocnici ve Vysokém Mýtě svoji další autorskou výstavu. Následně její fotografie byly instalovány v roce 1988 na výstavách „Mládí 1988" ve Frenštátě pod Radhoštěm a na výstavě „Hory a lidé", o rok později opět ve Frenštátě pod Radhoštěm a na výstavě „Mládí 89" a opět také na výstavě Hory a lidé. Nadále se také účastnila společného klubového života litomyšlského fotokroužku. S ním také nadále obesílala se svými fotografiemi Českobudějovický mapový okruh a Turnovský mapový okruh.

Devadesátá léta

V devadesátých letech, jak už to u mnohých fotografů občas bývá, zažívala paní Hánělová svojí tvůrčí pauzu. Nadále se sice zúčastňovala schůzek litomyšlského fotoklubu, ale fotograficky činná byla jen velmi málo. Obesílala nadále jen mapové okruhy, ale svoji výstavní činnost na celých jedenáct let přerušila.

Jaroslava Hánělová, ze souboru Z Vysočiny, 60. léta.

Současnost

Od roku 2001 začala Jaroslava Hánělová opět obesílat fotografické soutěže a výstavy jako byla „Černobílá fotografie" v Jablonci nad Nisou a v roce 2002 „Černobílá fotografie" v rámci Euroregionu Nisa. V roce 2006 měla své fotografie vystaveny v galerii Gravitace v Litomyšli, o rok později získala čestné uznání v celostátní soutěži „Okamžiky života" v Pardubicích. Nadále se zúčastňovala mapových okruhů Nekázanka, Českobudějovický mapový okruh a Turnovský mapový okruh v rámci kolekcí litomyšlského fotoklubu. V roce 2009 obsadila 8. místo v soutěži pořádané Muzeem romské kultury ROMIPEN v Brně. V roce 2014 byla její fotografie malíře Josefa Matičky vybrána pro plakáty a poutače výstavy tohoto umělce, která se uskutečnila v Městské galerii v rámci Smetanovy výtvarné Litomyšle.

Její starší černobílé fotografie stále sklízejí obdiv. Jejich dokumentární a výtvarná hodnota je stále platná i po mnoha letech od jejich vzniku. Mnohé tyto fotografie s prvky subjektivního dokumentu s časem získávají na své hodnotě. V původních zvětšeninách byly obvykle „ořezány" ze čtvercového formátu na obdélník, avšak v současnosti je paní Hánělová nechává skenovat a nové printy jsou již vždy ponechány v původním plném čtvercovém formátu, který jim mnohem více prospívá. Tyto nové tisky byly vystaveny v roce 2016 v muzeu ve Skutči a také v muzeu v Proseči. V následujícím roce i na gymnáziu v Poličce a poté i v galerii v Jimramově.

Nadále je členkou Fotoklubu 1840 v Litomyšli. V posledních letech pro svoji tvorbu používá malý digitální kompaktní fotoaparát Canon. Své fotografie neupravuje v žádném počítačovém programu. Je zastáncem čisté fotografie bez silných postprodukčních úprav. Zaměřuje se na městskou krajinu, na svých fotografiích zachycuje hru světel a stínů, detaily, které jsou mnohdy silně abstraktní formou fotografie.

Přestože již před několika lety oslavila svoje sedmdesátiny, její tvůrčí duše zůstává stále mladá. I dnes svými fotografiemi myšlenkově i výtvarně předstihuje většinu současné fotoamatérské tvorby, kterou můžeme vidět v dnešních mapových okruzích.

---

[53] *Osobní rozhovory s Jaroslavou Hánělovou, březen až květen 2018.*

Jaroslava Hánělová, bez názvu, 2017.

4.6 Ústí nad Orlicí

Historie

Fotokroužek Závodního výboru ROH Kovostav 01 v Ústí nad Orlicí začal pracovat v šedesátých letech dvacátého století. Neměl sice svoji klubovou fotokomoru, ale členové klubu si mohli některé základní vybavení, jako například zvětšovací přístroj, leštičku, blesk nebo také fotoaparát, zapůjčovat ze skladu tohoto svého zřizovatale.

Osmdesátá léta

Základní členské jádro tvořili tito lidé: vedoucí Miloš Žďárský, členové Karel Doleček, Miloš Paukert, Pavel Krosch, František Vašina, Luboš Hunák a Antonín Beneš. Zabývali se různými tématy fotografie, všichni pracovali na černobílý materiál. Každý si sám vše zpracovával ve své domácí fotokomoře. V rámci své činnosti také zhotovovali pro mateřský podnik Kovostav, později přejmenovaný na Elitex, fotodokumentaci z jeho akcí, oslav a návštěv delegací. Zúčastňovali se také výstav a fotografických seminářů pořádaných OKS.

Fotografie: Mijat Mandič, zakladatel fotoklubu OKO na výstavě upořádané k jeho sedmdesátinám, Malá scéna v Ústí nad Orlicí, 2017.

Devadesátá léta

I po ukončení podpory klubu ze strany závodního výboru ROH se, původní členové nadále scházeli. Postupně začali také využívat barevný proces, jež se stal díky novým fotografickým službám soukromých provozoven snadno dostupný. Protože svoji bývalou klubovnu ztratili po roce 1990, začali se scházet v místních hospodách, kde si své fotografie navzájem ukazovali. Jejich činnost nebyla nijak organizována a neměla jasné rysy klubového života.

Současnost

Od roku 2002 působí v Ústí nad Orlicí Fotoklub OKO. U jeho zrodu stála iniciativa fotografa Mijata Mandiče, který do té doby společně s Lubošem Hunákem a Antonínem Benešem navštěvovali fotoklub v Brandýse nad Orlicí.

Mijat Mandič, původem z města Moglej v Bosně a Hercegovině, jehož otec byl Chorvat a matka Češka se od roku 1968 věnoval převážně výtvarně pojaté fotografii. Ve své rodné vlasti uspořádal řadu výstav a byl členem Akademického fotoklubu Sarajevo, předsedou Fotoklubu Bosna ve městě Dobo a členem předsednictva Fotosvazu Bosny a Hercegoviny. V roce 1992 našel svůj nový domov v Ústí nad Orlicí. Před založením fotoklubu OKO jeho první kroky vedly do Fotoklubu v Brandýse nad Orlicí. Stal se také členem Volného sdružení východočeských fotografů v Hradci Králové. [54]

Z původních členů bývalého fotokroužku ZK ROH Kovostav se přidali ještě Miloš Paukert a Pavel Krosch a z rozpadlého fotoklubu Omega Choceň ještě Jiří Kočí. Fotoklub OKO je stále činným sdružením fotografů, pořádá jak klubové, tak autorské výstavy svých členů. V posledních letech vystavoval pravidelně nejen na domácí půdě, ale také v Bosně a Hercegovině, Rakousku a na Slovensku. [55] Nynější předsedkyní klubu je Eva Kovářová.

---

[54] *http://orlicky.net/?id_zpravy=12426287871486536801*

[55] *Osobní ozhovor s Milošem Paukertem, červen 2018.*

4.6.1 Jiří Kroul

Začátky

Jiří Kroul se narodil v roce 1965 v Ústí nad Orlicí a vyrůstal v nedalekých Křižánkách. Fotografovat ho naučil jeho starší bratr, který ho také zasvětil do tajů temné komory. Tu měli zřízenou improvizovaně, jak to často u začínajících fotoamatérských autorů bývalo, v koupelně svých rodičů. Jeho prvním fotoaparátem byla Corina na svitkový film, kterou zdědil právě po svém starším bratrovi. Jeho první fotografie zachycovaly vše, co viděl ve svém okolí, bez závažnějšího výběru tématu.

Osmdesátá léta

V roce 1983 ukončil studium na Středním odborném učilišti železničním v České Třebové jako mechanik silnoproudých zařízení. V té době se začal o fotografii více zajímat. To již ale jeho Corinu dávno vystřídalo několik typů fotoaparátů značky Zenit a později Praktica. Na nich pro své fotografie používal pevná ohniska objektivů 28, 50 a 135 mm. Fotografoval zprvu na černobílé negativy Foma, se kterými ale nebyl příliš spokojen. Poté je vystřídal za fotoamatéry tehdy velmi oblíbené negativy ORWO NP 22, které ve spojení s negativní vývojkou

Fotografie: Jiří Kroul, Autoportrét, 2017.

Jiří Kroul, Ze souboru Rodinné album, 2017.

Rodinal daleko lépe vyhovovaly jeho stylu práce. V raných začátcích ho ovlivnily fotografie Josefa Sudka, zejména z jeho monografie z roku 1982. Dále čerpal inspiraci z knihy Vladimíra Birguse, Pavla Jasanského a Miroslava Hucka „Město" z roku 1984 z nakladatelství Práce, z knihy „Příběh fotografie" z roku 1985 od Daniely Mrázkové, a také byl velice vděčen za každé číslo časopisu revue „Fotografie". Nejvíce ho ovlivnil vizualismus. Petr Klimpl, na jehož fotografické dílně Město byl v Pardubicích v roce 1988, dále Bořek Sousedík, Karel Kameník. Z klasiků JindřichŠtyrský, Jiří Sever, Vilém Reichmann a Miroslav Hák. Ze zahraničních autorů to byl zejména Robert Frank, Ralph Gibson a Charles Harbutt. Jednou z jeho oblíbených publikací, která ho ovlivnila v jeho tvorbě, se stala kniha „Dítě na skleníku". Jedná se o výbor z veršů čtrnácti nejvýznamnějších básníků 60. a 70. let 20. století s fotografiemi Roberta Franka, vydaná v Odeonu v roce 1989. I když se nestal nikdy stálým členem ústeckoorlického fotoklubu, pravidelně se zúčastňoval fotografických akcí, výstav a seminářů, pořádaných Okresním kulturním střediskem v Ústí nad Orlicí. Byl tak v úzkém styku s ostatními fotoamatéry nejen v Ústí nad Orlicí, ale v celém regionu, kteří ho vnímali jako mladého, talentovaného fotografa, který je oslovoval svými fotografiemi. Koncem osmdesátých let měl také svoji autorskou výstavu v Okresním kulturním středisku v Ústí nad Orlicí, a v soutěži „O mistra okresu" obsadil 2. místo. Jeho fotografie z té doby se dají popsat jako „vizuální deník". V této souvislosti, jak sám říká, ho z odborných víkendových seminářů, pořádaných okresním kulturním střediskem nejvíce zaujal seminář s Bohdanem Holomíčkem. Na přelomu let 1989 a 1990 fotografoval události sametové revoluce v tehdejším Československu. Tyto fotografie ale od doby jejich vzniku doposud nikdy nepublikoval, a tak stále zůstávají dobře ukryty v jeho archivním šuplíku.

Na cestách

Po následném otevření hranic v devadesátých letech začal cestovat po celé Evropě. Nalehko, jen tak s malým batůžkem na zádech a s roličkami filmů po kapsách, ovlivněn beatnickou literaturou a fotografiemi Roberta Franka. Mezi jeho fotografiemi z této doby ale můžeme také najít nalezená zátiší inspirovaná Jindřichem Štyrským a Jiřím Severem. Své fotografie pořizoval kinofilmovými fotoaparáty Canon A1 či Nikon F1 na černobílý film Foma vyvolávaný jeho oblíbenou vývojkou R 09. V devadesátých letech tyto fotografie představil na desítce autorských výstav, z toho dvě se uskutečnily ve výstavní síni FOMA Bohemia v Hradci Králové.

Jiří Kroul, Ze souboru Z cest, 90. léta.

Jiří Kroul, Ze souboru Z cest, 90. léta.

Současnost

Studia na Hradecké fotografické konzervatoři vedené Jiřím Zikmundem nedokončil, ale následně byl přijat ke studiu na Institut tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě. Bakalářské studium ukončil v roce 2005 výstavním souborem „Hotová věc".

Digitální fotoaparát začal používat až po roce 2008. Dnes používá plnoformátovou zrcadlovku Canon. Za posledních deset let rozvíjí svůj poslední fotografický soubor „Rodinné album", ve kterém zachycuje své děti v běhu času. Inspirací jsou pro něho v současnosti fotografie Paollo Pelegrina a Antonína Kratochvíla, zejména v jejich portrétní tvorbě.

Kromě společných výstav s Institutem tvůrčí fotografie, kterými byly „Diplomové a klauzurní práce 2003", „Krajina studentů ITF 2005" a „Absolventi ITF 2006", své fotografie v posledních letech představil na všech pěti ročnících „Salonu východočeské fotografie", na téměř všech ročnících fotosoutěže „Premiéra" v Hradci Králové a také na autorské výstavě v Hradci Králové.[56]

V současné době žije v Slavětíně nad Metují a je fotografem na volné noze. V průběhu času od osmdesátých let vyrostl ze začínajícího talentovaného fotoamatéra ve fotografa s vytříbeným citem pro živou dokumentární fotografii s výrazným výtvarným přesahem. S důrazem na zachycení emocí , světla a kompozice. Tyto znaky jsou typické jak pro jeho volnou tvorbu, tak pro jeho zakázkové práce.

---

[56] *Osobní rozhovor a emailová komunikace s Jiřím Kroulem, květen 2018*

4.6.2 Miloš Paukert

Mládí

Narodil se v Praze 4. dubna 1941, kde strávil i část svého dětství. Následně se rodina Paukertových přestěhovala do Ústí nad Orlicí, kde Miloš Paukert prožil své mládí. Poté se vyučil v Chocni a základní vojenskou službu absolvoval ve Sliači na Slovensku.

Jeho prvními fotoaparáty byly Milona a Flexareta. Začínal s fotografováním rodinných snímků a také ho od počátku zajímala krajinářská fotografie. Koncem šedesátých let začal navštěvovat fotokroužek při Závodním klubu ROH Kovostav, závod 01 v Ústí nad Orlicí. Do roku 1980 se zúčastňoval soutěží v rámci tohoto podniku.

Osmdesátá léta

V té době už odložil svůj starý Flexaret a nahradil ho kinofilmovou Prakticou. Používal filmy ORWO. Fotografie si zhotovoval ve fotokomoře, kterou měl zřízenou v koupelně svého bytu. Středem jeho zájmu byla krajina a reportáž. Inspiroval se fotografiemi Viléma Heckela,

Fotografie: Miloš Paukert při instalaci své autorské výstavy v Ústí nad Orlicí, únor 2016.

K. O. Hrubého, Karla Plicky, Josefa Sudka, Zdenko Feyfara. Vždy obdivoval ale také tvorbu Miloslava Stibora. Inspiraci čerpal z knih, časopisů a fotografických seminářů, pořádaných okresním kulturním střediskem.

Od roku 1990

I po stagnaci činnosti fotokroužku v Ústí nad Orlicí na počátku 90. let stále fotografoval. Nadále používal černobílý proces, ale postupně také začal s barevnou fotografií, A to nejen svojí Prakticou, ale také středoformátovým fotoaparátem Pentacon six ve spojení s barevnou inverzí. V roce 1998 získal 3. cenu ve 3. ročníku fotosoutěže Praha fotografická v kategorii Lidé v Praze. Od roku 2002 je členem fotoklubu OKO v Ústí nad Orlicí, s nímž nadále aktivně vystavuje. Fotografie pořizuje ale nyní digitálním Nikonem a barevné zvětšeniny si nechává zvětšovat ve fotolaboratoři. Klasický černobílý proces již opustil. [57]

---

[57] *Osobní rozhovor s Milošem Paukertem, červen 2018*

Miloš Paukert,
V ulicích, 2017.

Miloš Paukert,
Zimní úklid, 2018.

4.7 Vysoké Mýto

Historie

Vysokomýtský klub fotografů patří mezi nejstarší fotokluby v Čechách. Jeho stanovy byly sepsány na podzim v roce 1905. Členové klubu se od počátku aktivně zapojovali do četných výstav s fotografiemi, které nejčastěji vznikaly na výletech po Vysokomýtsku a Prosečsku. Publikovali také své fotografie s texty v časopisech, zejména v „Rozhledech fotografa amatéra", pro veřejnost pořádali přednášky o fotografování. V archivu klubu můžeme nalézt zajímavou informaci o narůstajícím počtu členů v období první republiky. V roce 1922 stoupl počet členů klubu na 31, v roce 1924 na 45 členů, a o dva roky později již na 54. Během roku 1927 sdružoval klub 74 fotoamatérů.

Po roce 1948 byl klub rozdělen do nových fotokroužků v rámci podniků Karosa, THZ a do Domu osvěty. Prvního února 1956 přebírá vedení fotokroužku v Závodním klubu Strojírenských závodů Libor Paďour. Během roku 1962 se následně činnost fotografů soustředila do Závodního klubu Karosa, kde byly již od roku 1959 dokončeny vybavené fotokomory. V té době měl klub na 80 členů, kteří se většinou věnovali běžné rodinné fotografii.

Fotografie: Z místního tisku „Mejtoviny", zleva Z. Mauer, V. Švadlena a K. Jiskra, 1991.

Výtvarnou fotografií se zabývali dlouholetý předseda kroužku Libor Paďour, Bohumil Skalický, Bohuslav Machatý, Oldřich Martínek a Jiří Bachman. V té době byl zřízen také dětský fotokroužek. Jeho dlouholetým vedoucím byl Antonín Kerouš. V následujícím roce byla v květnu uspořádána společná výstava členů pod názvem „Život v klubu". O dva roky později v lednu 1962 kroužek uspořádal další svoji výstavu s názvem „Země a lidé ve fotografii". Té se již také účastnil i tehdy nový člen klubu Zdeněk Mauer, který přišel do tohoto spolku v roce 1960 a zůstal jeho aktivním členem po následujících několik desetiletí. V červnu roku 1962 proběhla další fotografická výstava s názvem „Vysoké Mýto ve fotografii" .V roce 1963 se fotokroužek umístil na čtvrtém místě ze čtrnácti zúčastněných v Přerovském mapovém okruhu a Karel Jiskra a Zdeněk Mauer uspořádali svoji společnou výstavu ve Vysokém Mýtě. O rok později uspořádal fotokroužek výstavu „Život, práce a odpočinek občana okresu v reportážní fotografii".

V roce 1965 uspořádal fotokroužek v městské galerii výstavu ke 20. výročí osvobození ČSSR,v okresní fotosoutěži získal první a druhé místo a v Mapovém okruhu Přerov získal Zdeněk Mauer první místo. V následujících letech se uskupení zúčastňovalo nadále mapových okruhů a také zahraničních salónů. Od roku 1968 začal pořádat Mapový okruh Karosa Vysoké Mýto, v jehož prvním ročníku sám zvítězil.

V sedmdesátých letech posbíral fotokroužek mnoho ocenění v různých soutěžích, jen namátkou v roce 1972 opětovně zvítězil v Mapovém okruhu Karosa, dále zvítězil v Krajské soutěži „Život v kraji" a další ocenění získal v soutěži „Dnešek v objektivu".

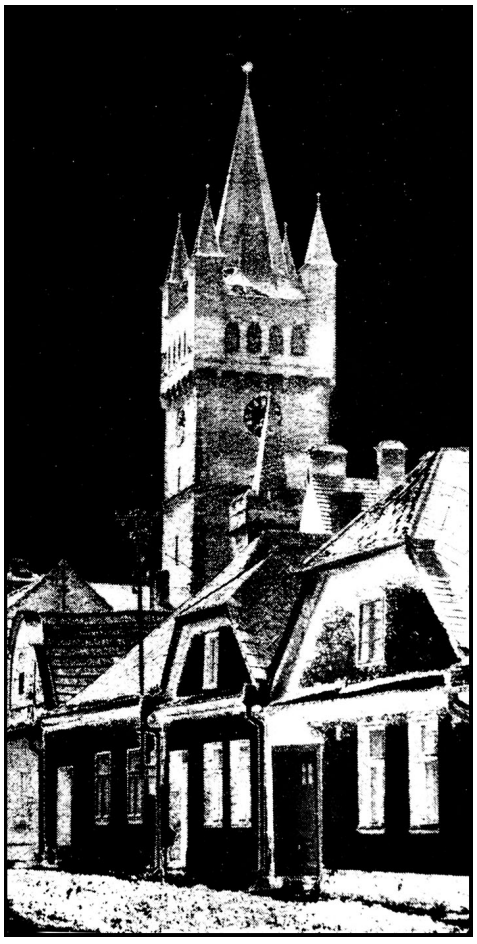

Vlastimil Švadlena, Vysoké Mýto
první polovina osmdesátých let.

Libor Paďour, bez názvu,
první polovina osmdesátých let.

Osmdesátá léta

Fotokroužek nadále pokračoval ve své aktivní činnosti. Sbíral ocenění a úspěchy v soutěžích. Byl vzorem mnohým méně vyspělým klubům východních Čech. Od roku 1984 je jeho předsedou Karel Jiskra a fotokroužek mění svůj název na fotoklub SKP Karosa Vysoké Mýto. Nadále pokračuje v pořádání Mapového okruhu Karosa, ve kterém patří k těm nejlepším. Je také společně s okresním kulturním střediskem pořadatelem několika ročníků fotografické soutěže „Dnešek v objektivu“. Zúčastňoval se také dalších dvou Mapových okruhů Blatenská růže a Polabí. Fotoklub také pořádal svoji vnitroklubovou soutěž. Fotografie z této tématicky zaměřeného klání mohli občané města sledovat ve vývěsní skříňce na Pražské věži. Členové spolupracovali s MěNV, PO SSM a SKP Karosa na fotodokumentaci jimi pořádaných akcí. Fotografie členů se uplatňovaly také v řadě novin a časopisů, mimo jiných v „Jiskře Orlicka” a „Zemědělských novinách”. Členové fotoklubu se účastnili výstav v SSSR, Polsku, NDR, Bulharsku, Rumunsku, Jugoslávii a dalších zemích. [58] Fotografická tvorba jednotlivých členů byla i v tomto období velice různorodá. Nadále vynikají černobílé, technicky i výtvarně kompozičně velmi zdařilé, fotografie uměleckého vedoucího skupiny Zdeňka Mauera, jako ukázka dokonale použitých a bravurně zvládnutých fotografických technik, které klasický černobílý proces nabízí. Také Vlastimil Švadlena je již v tomto období uznávaným fotografem krajinářem, který zastává také funkci místopředsedy klubu. [59]

---

[58] *Karosář, časopis CZV KsČ, ZV ROH, CZV SSM a vedení podniku, č. 21-22/1986.*
[59] *Katalog „Práce členů Fotoklubu SKP Karosa Vysoké Mýto”, vydal SKP Karosa Vysoké Mýto, 1985.*

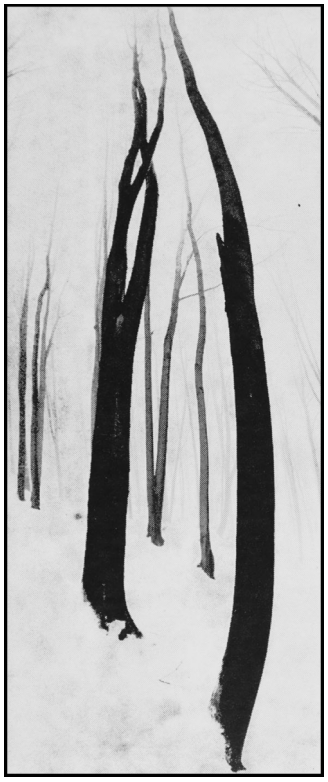

Vlastimil Švadlena, Les I a II, první polovina osmdesátých let.

Devadesátá léta

Polistopadové změny roku 1989 ve společnosti zasáhly také zřizovatele vysokomýtského fotokroužku, a tak během roku 1990 přestává být skupina amatérských fotografů součástí Závodního klubu podniku Karosa Vysoké Mýto. V tomto období také končí s pořádáním mapováho okruhu ZK Vysoké Mýto. Po období bez oficiálního zřizovatele přechází skupina fotoamatérů v roce1992 pod M-klub ve Vysokém Mýtě. Fotoklub v tomto období také přijímá nové jméno Art Foto Vysoké Mýto. Patří mezi ty uskupení, která ani v devadesátých letech nepřerušila svoji činnost. I když stejně tak jako ostatní se museli členové klubu potýkat s existenčními problémy, spojenými se změnami ve společnosti té doby.

Členové klubu nadále obesílají jako kolektiv přeživší mapový okruh Blatenská růže, zúčastňují se soutěží a výstav. Zdeněk Mauer také spolupracuje s městem na vydání publikace „Ohlédnutí - Vysoké Mýto 1990 až 1994".

Během devadesátých let začíná díky lepší dostupnosti služeb v této oblasti vstupovat v širším aspektu do tvorby mnohých členů klubu také barevná fotografie. Mezi ty zdařilejší patří barevné fotografie krajin od Vlastimila Švadleny. Také Zdeněk Mauer začal používat barevnou fotografii ve své tvorbě. Koncem devadesátých let začínají vstupovat do fotografií některých členů ve fotoklubu i digitální technologie. Za zmínku v tomto případě stojí fotografická tvorba Zdeňka Rosáka mladšího. Jeho kolekce fotografií barevných krajin získala v roce 1999 druhé místo v soutěži „Top Foto" časopisu „Fotografie magazín". [60]

Současnost klubu

I po roce 2000 fotoklub nepřestává vystavovat. Zúčastňuje se nadále fotografických mapových okruhů. V posledních letech však aktivita tohoto uskupení slábne. Jeho vedoucím je stále jeho dlouholetý předseda Karel Jiskra, avšak po odchodu Zdeňka Mauera a Vlastimila Švadleny chybí v uskupení noví, mladší členové, kteří by jejich kvalitní tvorbu nahradili a fotoklub tak mohl navázat na úspěchy z předcházejících období.

---

[60] *www.mg.vysokemyto.cz*

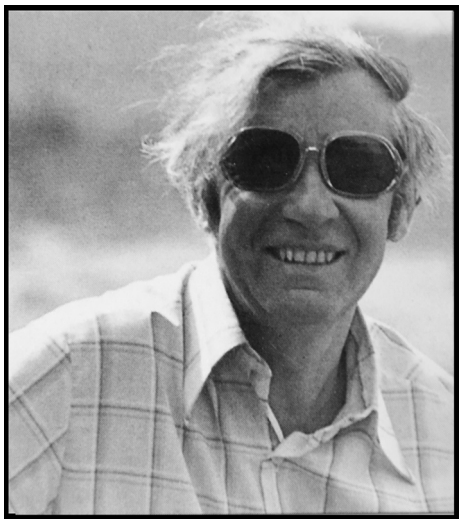

4.7.1 Zdeněk Mauer

Dětství a mládí

Narodil se 8. března 1925 v Golčově Jeníkově. Rodina Mauerových se v roce 1929 přestěhovala do Vysokého Mýta. Zde také Zdeněk Mauer absolvoval obecnou a měšťanskou školu v létech 1931 až 1939. Rodinnou tradicí byla hodinářská profese. Tu vykonával jak už jeho dědeček, tak i jeho otec. A tak se Zdeněk Mauer také vyučil v roce 1941 v Litomyšli hodinářem. Svoje odborné vzdělání si rozšířil o tři roky později na pokračovací odborné škole. Od roku 1944 pak pracoval jako hodinář u svého otce, v provozovně naproti vinárně „U Žižků“ ve Vysokém Mýtě. Po létech praxe se stal uznávaným odborníkem ve svém oboru. [61]

Fotografické začátky

Ve svých pětadvaceti letech se začal zajímat o fotografii. Jeho prvním fotoaparátem byla kinofilmová Praktica, později začal používat ke své tvorbě také středoformátový Praktisix. Když se na počátku šedesátých let otevřela v Hradci Králové Východočeská lidová konzervatoř,

Fotografie: Zdeněk Mauer, autor neznámý, nedatováno.

neváhal se přihlásit ke studiu a úspěšně ji absolvoval. Z počátku se koncentroval zejména na fotografování motokrosu, kterému se sám dříve aktivně věnoval. Ale absolvování Východočeské lidové konzervatoře mu otevřelo jeho fotografické vnímání i do jiných žánrů fotografie. Již v šedesátých letech sklízel velké úspěchy nejen v domácích, ale i v zahraničních soutěžích. Jeho nejotiskovanější fotografií se stala „Radost z vítězství“ z roku 1966, která získala zlatou medaili v rakouském Linci a druhou cenu v soutěži sportovních fotografií v italské Sienně. Byla otištěna ve pětapadesáti časopisech a publikacích celého světa. Další jeho fotografie byly vystaveny například také v roce 1968 v Limě v Peru, v japonském Tokiu a ve Španělsku. V dalších letech vystavoval na společných výstavách v Estonsku, Belgii, Německu, Jugoslávii a Austrálii. Již v šedesátých letech se stal významnou osobností vysokomýtského amatérského fotokroužku. Svoji první vlastní autorskou výstavu na domácí půdě ve Vysokém Mýtě uspořádal v roce 1973. [61]

---

[61] *Encyklopedie východočeské fotografie, list č. 27, Zdeněk Mauer, ISBN 80-239-6812-2, 2007.*

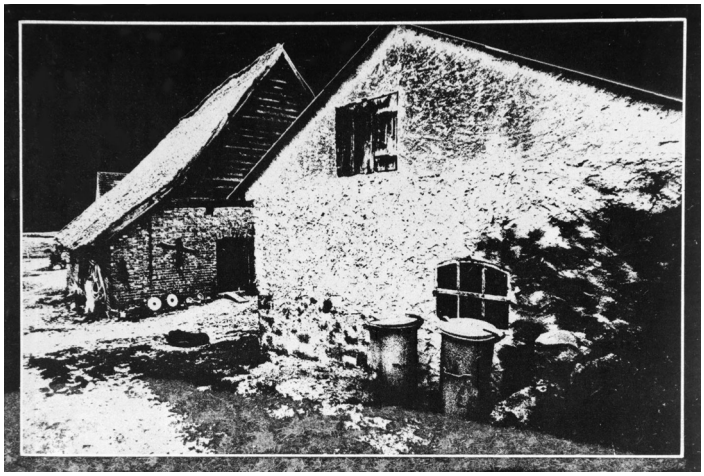

Zdeněk Mauer, Bez názvu, konec osmdesátých let

Zdeněk Mauer, Radost z vítězství, 1966

Zdeněk Mauer, Krajina, počátek osmdesátých let

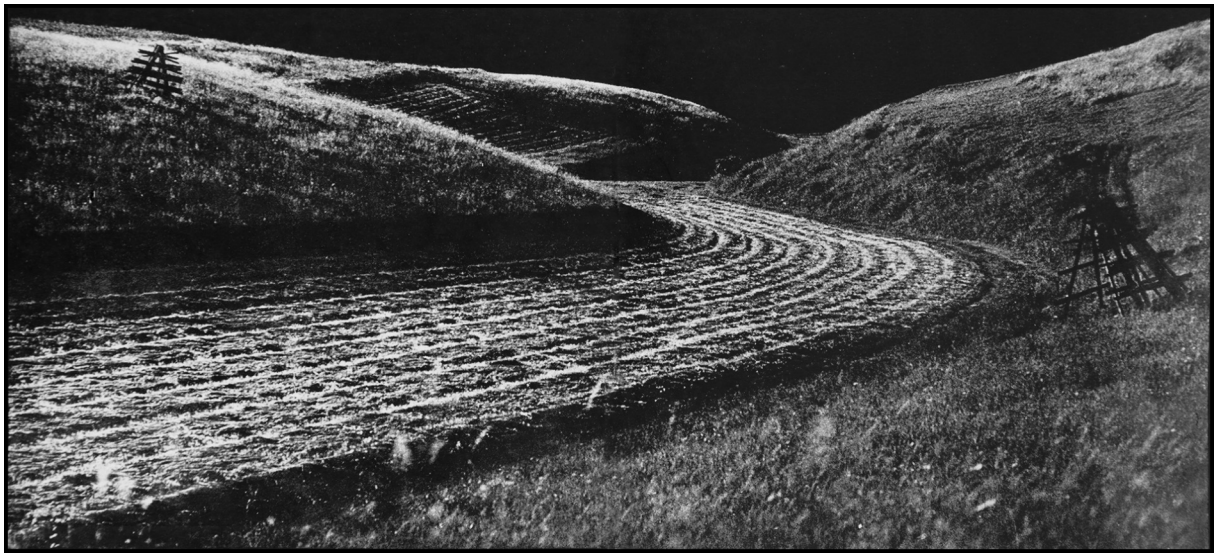

Zdeněk Mauer, Výstavba,1980

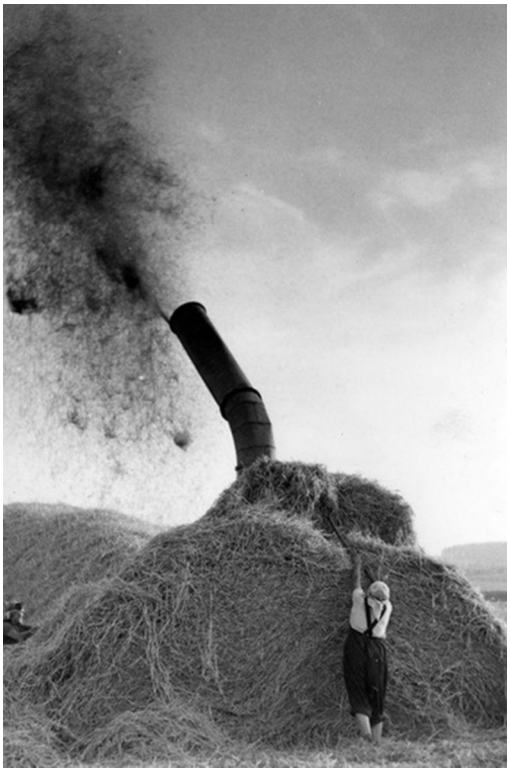

Zdeněk Mauer, Stohování slámy,1961

Zdeněk Mauer, Demonstrace za odchod sovětské posádky z Vysokého Mýta,1990

Osmdesátá léta

V této době byl Zdeněk Mauer v regionu velmi uznávaným fotoamatérem. Byl lektorem Okresní školy amatérské fotografie při Okresním kulturním středisku v Ústí nad Orlicí. Jezdil také společně se svým klubovým kolegou Vlastimilem Švadlenou na pozvání do ostatních fotokroužků po celém regionu předávat své bohaté fotografické zkušenosti. Pomáhal tak zlepšovat úroveň fotoamatérské tvorby v širokém okolí. Věnoval se nadále reportážní fotografii, ale byl také uznávaným krajinářem a fotografem architektury. Byl okouzlen zákoutími Vysokého Mýta. Fotografoval, stejně tak jako většina amatérů té doby, černobíle. Jeho doménou byly také zvláštní fotografické techniky, jako sabatier, izohelie, kolorování nebo high key a low key.

Zúčastňoval se pravidelně fotografických soutěží a výstav, a to jak „na vlastní pěst", tak i v rámci vysokomýtského fotoklubu. Sám si vzpomínám, jak jeho fotografie v došlých soutěžních mapách, patřily k tomu nejlepšímu, co jsme mohli ve všech soutěžních kolekcích vždy za daný rok shlédnout.

Byl také dobrým dokumentaristou. Ve sbírce vysokomýtského muzea se nacházejí desítky fotografií, které zachycují jak běžný pracovní život, tak i důležité mezníky v životě občanů města. Od zemědělských prací na polích v šedesátých letech až po proměny města o třicet let později.

Po roce 1990

Zdeněk Mauer na přelomu osmdesátých a devadesátých let byl také fotografem, který zachycoval svým fotoaparátem společenské dění v tehdejším Vysokém Mýtě, jež bylo sídlem posádky sovětských vojsk. Na jeho fotografiích, které jsou uloženy v archivu muzea ve Vysokém Mýtě můžeme nalézt také demonstrace na podporu odsunu těchto jednotek.

Počátkem 90. let se Zdeněk Mauer podílel také na vzniku fotografické publikace „Ohlédnutí - Vysoké Mýto 1990 až 1994" spolu s dalšími dvěma autory Janem Klímou a Vlastimilem Andrlem. Tato publikace mapovala proměny Vysokého Mýta v prvních letech svobodné společnosti. Nadále byl aktivním členem vysokomýtského klubu, jež díky přechodu pod sdružení Triangl po zrušení sdruženého Klubu pracujících Karosa, nezažil v tomto období pauzu ve své činnosti.

Od počátku devadesátých let začal také používat barevný negativ, a následně i v krajinářské fotografii a na fotografiích architektury přechodové barevné filtry Cokin. Toto byla, myslím, jistá návaznost na jeho předchozí zvláštní fotografické techniky, které využíval v průběhu předchozích let v černobílém procesu. Ty ovšem byly přínosem, v jeho fotografiích zhotovovaných ve fotokomoře klasickým způsobem, měly své opodstatnění v umocnění nálady, vyjádření myšlenky, určitého sdělení. Naopak v devadesátých letech módní využívání přechodových barevných filtrů nepřinášelo v jeho fotografiích žádnou novou myšlenku. Bylo spíše podle mého názoru jen jakýmsi „poumělkováním“ fotografie.

Díky své vitalitě zůstal do vysokého věku aktivním členem vysokomýtského fotoklubu. Za dlouholetou aktivní činnost v oblasti fotografie byl v letech 1995 a 1997 oceněn Výroční Cenou Vysokého Mýta, na kterou byl nominován i v roce 2013. Jejího předání se ale již nedočkal. Zemřel po krátké nemoci 20. února 2013 ve Vysokém Mýtě. [62]

---

[62] *Vysokomýtský zpravodaj, str. 43, č. 4/2013*.

4.7.2 Vlastimil Švadlena

Narozen 16. září 1944. Svůj život spojil profesně s povoláním středoškolského učitele na vysokomýtském gymnáziu. Volný čas dělil mezi rodinu a svůj velký koníček - fotografování.

Osmdesátá léta

V osmdesátých letech působil jako vyspělý fotoamatér ve fotokroužku Karosa Vysoké Mýto, kde zastával funkci místopředsedy tohoto sdružení. Absolvoval Východočeskou lidovou konzervatoř. Jeho doménou byla krajinářská černobílá fotografie. Na svých fotografiích často uplatňoval zvláštní fotografické techniky. Jeho fotografie se vyznačovaly silnou kompozicí a bravurně zvládnutou technikou. Působil také se svým klubovým kolegou Zdeňkem Mauerem jako lektor na Okresní škole fotografie v Ústí nad Orlicí, kde mohl uplatnit své pedagogické schopnosti. Společně také absolvovali mnohé návštěvy ostatních fotokroužků po okrese Ústí nad Orlicí, kde svými přednáškami pozvedali úroveň tvorby autorů v ostatních klubech. Byl účastníkem prakticky všech klubových akcí a výstav, jeho fotografie byly zastoupeny ve všech klubových, soutěžních kolekcích.

Fotografie: Vlastimil Švadlena, Krajina, první polovina osmdesátých let.

Po roce 1990

V tomto období pokračoval Vlastimil Švadlena ve své tvorbě. Postupně s možností rychlého a snadného přístupu k barevné fotografii začal využívat i barevný proces, podobně jak jeho klubový kolega Zdeněk Mauer. Také on začal, ale pouze příležitostně, na fotografii krajin využívat barevné přechodové filtry. Společně s fotoklubem se zúčastnoval jak soutěží, mapových okruhů i výstav. Postupem času jeho kinofilmový fotoaparát nahradila digitální zrcadlovka Nikon D80. I v této době se na jeho fotografiích objevuje cit pro krajinu, atmosféru, kompozici. Ještě v roce 2009 se zúčastnil soutěže „Fotograf roku" vyhlášené časopisem „FotoVideo". [63] Poté se však začal potýkat se zdravotními problémy, které jeho fotografickou tvorbu nadobro ukončily. Během svých fotoamatérských aktivit vystavil několik set svých fotografií v Čechách a na Slovensku, například na Fotofóru v Ružomberoku, Salónu ve Vsetíně, Vítkovicích, na Premium foto v Přelouči a Infotu v Jičíně. Získal také první tři místa v Sudkově mapovém okruhu a stal se nejúspěšnějším autorem tohoto okruhu v Hlinsku v roce 1992. Představil celkem 54 svých fotografií na mezinárodních salonech v zahraničí. Své autorské výstavy měl pětkrát ve Vysokém Mýtě, dvakrát v Pardubicích, v Nymburku, v Ústí nad Orlicí a v Lanškrouně. [64] V současné době se již žádným způsobem nezúčastňuje společného fotoamatérského života.

---

[63] http://fotografroku.ifotovideo.cz/osobni-stranka/7391/

[64] Katalog k výstavě „Svět očima fotografů", Vysoké Mýto 2007.

Fotografie: Vlastimil Švadlena, Předjaří, 2004.

Závěr

Při získávání informací se mi podařilo kontaktovat několik fotoamatérů bývalého okresu Ustí nad Orlicí, kteří v osmdesátých letech minulého století patřili mezi špičku tohoto oboru zájmově umělecké činnosti. Od některých bylo získat potřebné informace poměrně snadné. Od jiných to bylo obtížnější. Často z důvodu jejich špatného zdravotního stavu. Musím ale konstatovat, že jen v případě fotoklubu v Brandýse nad Orlicí jsem narazil na pečlivě sepsanou a obsáhlou historii tohoto uskupení. I když ani zde neexistuje původní verze těchto zápisů. Ty odnesla povodeň v roce 1997. V mnohých případech si jednotlivé fotokroužky své kroniky buďto vůbec nevedli, nebo pokud ano, tak se bohužel v období přelomu osmdesátých a devadesátých let nenávratně ztratily. Bylo pro mě překvapivým zjištěním, jak fotografové, mnohdy dokumentaristé, si nezaznamenávali své aktivity. A to ani svými fotoaparáty, ani písemně. Toto zjištění mě utvrdilo v mém přesvědčení, jak je důležité tuto sondu do minulých let uskutečnit a formou bakalářské práce zdokumentovat.

Ukázalo se také, že osmdesátá léta byla z hlediska činnosti fotoamatérských klubů na území bývalého okresu Ústí nad Orlicí v porovnání s následujícím desetiletím mnohem bohatší. A to se týká počtu jednotlivých uskupení, šíře členské základny a také soutěžních a výstavních aktivit. To bylo dáno paradoxně jistou mírou nesvobody v tehdejším Československu, kdy se lidé nemohli realizovat jinými způsoby, například v soukromém podnikání a svůj volný čas věnovali svým koníčkům.

Dalším důležitým aspektem byl samotný systém organizování zájmově umělecké činnosti. V případě fotoamatérů s vlastní strukturou vzdělávání. A také se zapojováním svých členů do soutěží a výstav. I když ti se museli mnohdy potýkat s poměrně omezenými technickými možnostmi a nedostatkem kvalitního fotomateriálu, dokázali si obvykle poradit. Tehdy dostupný černobílý proces, který si dokázali sami zpracovat ve vlastních fotokomorách, jim nabízel poměrně velkou míru kreativity. Do vlastního technologicky náročnějšího zpracování barevné fotografie se pouštěli jen výjimečně.

Naopak začátek devadesátých let znamenal pro většinu těchto klubů období poklesu, úbytku členské základny i vlastních aktivit. Některé spolky prošly tvůrčí pauzou, jiné ukončily svoji činnost nadobro. Nové možnosti seberealizace zapříčinily odliv členské základny. V několika případech se dosavadní koníček, fotografování, stal některým novou profesí. Jiní vstoupili do komunální politiky. Dalším dost možná jen chyběl v klubu někdo, kdo by vzal potřebnou iniciativu do svých rukou.

Ve druhé polovině devadesátých let bylo možné naopak vysledovat oživení aktivit některých spolků. Díky dostupnosti služeb začala do tvorby mnohých autorů vstupovat barevná fotografie. Bohužel často u popisných fotografií bez hlubšího obsahu. Stále ale ještě zůstávalo ve fotoklubech dost fotografů, kteří využívali klasický černobílý proces. Ale především také těch, kteří dokázali svými fotografiemi předávat svá sdělení a emoce.

Použitá literatura

Amatérské rádio 11/1982, 1/1983.
Amatérské rádio pro konstruktéry 4/1985.
Bulletin Moravské galerie v Brně 74/2016.
Československá fotografie 5/1981.
Prozatímní zásady péče o zájmovou uměleckou činnost, Ministerstvo kultury ČSR 1970.
Encyklopedie východočeské fotografie, 2009-2015, ISBN 80-239-6812-2.
Karosář, časopis CZV KsČ, ZV ROH, CZV SSM a vedení podniku, 1986.
Katalog k výstavě „Svět očima fotografů", Vysoké Mýto 2007.
Katalog „Práce členů Fotoklubu SKP Karosa Vysoké Mýto", 1985
Kohout Jiří, Tesla Lanškroun 1945-1989, ISBN 978-80-254-0835-3.
Kralicko 2002.
Kralický zpravodaj.
Lanškrounský zpravodaj 1980.
Vysokomýtský zpravodaj 2013.
Zpravodaj města Králík 1986.

Rozhovory

Mé osobní rozhovory s fotografy a pamětníky:
Milan Dvořák, květen 2018.
Jaroslava Hánělová, březen až květen 2018.
Karel Jiskra, květen 2018.
Václav Klíma, únor 2018.
Eva Kovářová, květen 2018.
Miloš Paukert, červen 2018
Erich Rauer, duben 2018.
Vladimír Skalický, květen 2018.
Alexanderer Štorek, únor 2018.
Jindřich Vodehnal, leden 2018.
Ludvík Zrůstek, březen 2018.

A dále osobní rozhovory podpořené emailovou korespondencí:
Jiří Kočí, červen 2018.
Jiří Kroul, květen 2018.
Jaroslav Sála, duben 2018.
Ladislav Tóth, květen 2018.

Internetové odkazy

http://abart-full.artarchiv.cz/instituce.php?Fvazba=poradatel&IDinstituce=887
http://fotoklublitomysl.sweb.cz/uvod.htm
http://fotokluby.cz/mapove-okruhy/
http://fotografroku.ifotovideo.cz/osobni-stranka/7391/
http://orlicky.net/?id_zpravy=12426287871486536801
http://www.ceskatelevize.cz/porady/10176269182-retro/211411000360037/
http://www.impulshk.cz/clanky-rudolf-nemecek-fotografie.html
http://www.k91.sk/circ.htm
http://www.zpravodaj.probit.cz/2010/4_10web/Karel_siller_jinak.htm
https://hradec.rozhlas.cz/pavel-rejtar-z-hronova-pije-ze-studanky-imaginace-nefotografuje-tvori-6127295
https://rejstrik-firem.kurzy.cz/26991381/fotoklub-ceska-trebova-os/statisticky-urad/
https://www.impulshk.cz/historie.html
https://svitavsky.denik.cz/zpravy_region/fotograf-milan-dvorak-lidem-predstavil-sve-celozivotni-dilo-20160229.html
https://www.muzeumlanskroun.cz/aktuality/fotografie-josefa-antose
www.mg.vysokemyto.cz

Ostatní zdroje

Propozice a výsledkové listiny soutěží O mistra okresu a Člověk dneška.
Propozice a výsledkové listiny soutěží Orlický mapový okruh a MO Blatenská růže.
Sála Jaroslav, Historie Fotoklubu brandýských amatérských fotografů, rukopis.
Skalický Vladimír, zápis hodnocení činnosti Fotokroužku SKP Tesla Lanškroun, 1980 až 1990.
Skalický Vladimír, plány činností fotokroužku, konec osmdesátých let.
Zápisy z Poradních sborů OKS v Ústí nad Orlicí.
Životopis k výstavě Josefa Antoše, Městské muzeum Lanškroun, 2017.
Životopis k výstavě „Karel Šiller jinak" 2010.

Dále čerpáno z archivních materiálů a fotografií Městského muzea Králíky, Městského muzea Lanškroun, Oblastního muzea ve Vysokém Mýtě a z osobních archívů fotografů.

Jmenný rejstřík

A
Andrle Vlastimil 126
Antoš Josef 25, 81, 82, 83, 85, 89, 90, 91, 92, 94
Antoš Libor 92

B
Bachman Jiří 120
Balíček Petr 22
Bartoš Jiří 101
Bauch 70
Beneš Antonín 51, 112
Beran František 103
Beran Martin 86
Bien Miloslav 51
Birgus Vladimír 46, 114
Bojanovský Ilja 29
Born Adolf 69
Bornová Erika 69
Böhm Václav 35
Bubeníček 103
Budínský František 51
Budzáková Eva 88
Busta Antonín 59

Č
Černý František 81
Červinková Iva 83

D
Doleček Karel 111
Dorňák Jaromír 24
Drtikol František 70
Dryml Jiří 36
Dvořák Antonín 25
Dvořák Milan 23,30,103,105
Dvořák Pavel 103

F
Faltus Jiří 101
Fanta Václav 36
Feyfar Zdenko 101, 118
Frank Robert 114, 115

G
Gibson Ralph 114
Gil Ivo 88
Groschup Robert 81, 82, 83, 100
Guziur Radovan 87

H
Hainzl Zdeněk 83
Hák Miroslav 114
Hánělová/Hamplová Jaroslava 103, 104, 107, 108, 109, 110
Harbutt Charles 114
Hartman Roman 87
Havel Jiří 22, 36, 46, 101
Heckel Vilém 25, 46, 117
Hejl Milan 83, 85
Helebrantová Miluše 14
Hlaváč Daniel 86, 87
Hodonský František 69
Holomíček Bohdan 22, 114
Hrdličková Jana 51
Hrubý K. O. 28, 46, 47, 118
Hucek Miroslav 114
Hunák Stanislav 51, 111, 112
Hustý Jaromír 82, 83

J
Jahoda Jiří 22
Jansa René 87, 88
Jasanský Pavel 114
Jelínek Petr 31, 75, 76. 78
Jiskra Karel 24, 119, 120, 121, 122
Jirků Boris 69, 70

K
Kachyňa Karel 18
Kaloč Jiří 69
Kameník Karel 114
Kerouš Antonín 120
Klíma Jan 126
Klíma Václav 27, 36, 59, 60, 61, 62, 72, 88
Klimpl Petr 114
Kočí Jiří 27, 59, 60, 63, 64, 65, 66, 112
Kohout Jiří 13
Kokešová Kateřina 87
Kolář Jiří 69
Kosina Jiří 45, 94
Košťál Jakub 86
Kovářová Eva 18, 22, 24, 36, 85, 112
Král Vladimír 51
Kratochvíl Antonín 46, 116
Krejčí Vítězslav 47
Krosch Pavel 111, 112
Kroul Jiří 113, 114, 115, 116
Krsek Pavel 59
Kuba Bedřich 103
Kuběnka Josef 81, 83
Kulhánek Oldřich 69
Kulich Ladislav 103
Kyndrová Dana 46

L
Lamr Aleš 69
Lepka Radek 84, 85
Liesler Josef 69, 70
Ludvíček Libor 103
Lukavský Radovan 48
Luskačová Markéta 46

M
Macháček Petr 87, 88
Machatý Bohuslav 120
Maillol Aristid 70
Maixner Jan 45, 94
Malík Jaroslav 46
Malý Evžen 75, 76, 78
Mandič Mijat 111, 112
Mára Pavel 46
Martinček Martin 109
Martinec Miroslav 24
Martínek Oldřich 120
Marx Miloš 103
Matička Josef 110
Matoušek Jan 103
Mauer Zdeněk 24, 27, 82, 85, 104, 107, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128
Medková Emila 109
Metelka Ivan 76
Michnik Boguslaw 48
Mikulecký Zdeněk 104, 107
Moucha Miloslav 69
Mrázková Daniela 25, 114
Musil Vladimír 81,
Myška Jan 24
Myška Miroslav 46

N
Nehera Ivan 44
Nepraš Karel 69, 70
Nežádal Jan 105
Nežádal Stanislav 103, 105
Němec Antonín 111
Němeček Rudolf 47
Nováková/Marešová Helena 87

O
Odehnal Jan 46, 87, 88
Odvářka Stanislav 86
Ogoun Aleš 69
Olek Jerzy 48
Opat František 51

P
Paďour Libor 119, 120
Paukert Miloš 21, 24, 111, 112, 117, 118
Peichl Libor 87, 88
Pelegrin Paollo 116
Pelikán Alexander 24, 75, 76, 78, 79, 80, 85
Pešek Richard 62
Petráš Luděk 42, 68
Pinkava Ivan 46
Plicka Karel 109, 118
Pohribný Jan 46
Podestát Václav 46
Podvalský Josef 33
Praveček Jindřich 92
Pražan Emil 29, 35, 36
Pražanová Daniela 35, 36
Ptáček Josef 47
Ptáček Miroslav 88
Prekop Rudo 46
Provazník Vladimír 83
Půlkrábková Irena

R
Rabiňák Josef 36
Rajzlík Jaroslav 29
Rauer Erich 13, 14, 81, 82, 89, 100
Reichmann Vilém 114
Rejtar Pavel 47, 48
Remeš Vladimír 25,
Rittstein Michael 69
Rosák Zdeněk ml. 88, 122
Rössler Ladislav 36, 51

Ř
Řehák Miroslav 47

S
Sála Jaroslav 23, 36, 51, 52, 53, 55, 56, 57, 58
Sedláček Milan 47
Sejkora Jaroslav 59
Sever Jiří 114, 115
Schindler Václav 82, 83
Skalický Bohumil 120
Skalický Vladimír 18, 20, 24, 27, 83, 85, 86, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 101
Sklenka Josef 28, 35
Skopec Rudolf 29
Slavík Vladimír 35
Sobota Vladimír 105
Sotona Josef 105
Sousedík Bořek 114
Stanovská Eva 46
Staněk Antonín 103
Stašek Flor 11
Staštík Radomil 29
Steklík Jan 69
Stibor Miroslav 22, 118
Straková Jiřina 42
Sudek Josef 46, 70, 114, 118, 128
Svoboda Ladislav 36, 59
Svoboda Zdeněk 35, 36

Š
Šebrle Jan 86
Šebrle Josef 81
Šilar Pavel 18
Šiller Karel 27, 36, 67, 69, 70
Šimon Jaroslav 47
Šmok Ján 28, 29, 30, 47, 60, 63, 101, 107
Škrdla Miroslav 103
Štorek Alexander 36, 59, 60, 71, 72, 74, 88
Štreit Jindřich 46
Štyrský Jindřich 114, 115
Švadlena Vlastimil 24, 27, 85, 119, 120, 121, 122, 125, 127, 128

T
Tausk Petr 47
Tóth Imrich 75, 76, 85
Tóth Ladislav 75, 76, 78, 85
Trojan Jaroslav 35

U
Uhlíř Karel 13

V
Vano Robert 46
Vašina František 111
Vavruša Vítězslav 76
Vilgus Petr 47
Vimr Stanislav 83, 85
Vitouš Jan 41, 42, 59, 60
Vodehnal Jindřich 24, 103
Vodehnal Miroslav 103, 105
Vohralík Vítězslav 103
Vojíř Miloš 22, 36, 46
Votava Jan 36
Všetečka Jiří 25

Z
Zamazalová Jana 71
Zedníček Tomáš 87, 88
Zikmund Jiří 28, 115
Zinke Petr 96
Zrůstek Ludvík 26, 28, 82, 83, 85, 86, 99, 100, 101
Zukal Rudolf 45, 46, 94

Ž
Žďárský Miloš 111
Železná Kamila 69

Fotokluby Orlickoústecka v 80. a 90. letech 20. století
Radek Lepka

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie
2018

Normostran vlastního textu: 90
Počet znaků: 162 450